

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_206037

UNIVERSAL
LIBRARY

OUP—390—29.4.72—10,000.

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No *T 81*

Accession No. *T 1284*

Author *S 45- B. భాగవత రత్న మాలు* ,

Title *పండిత-ద్రో॥ సీతారామారవురే*

This book should be returned on or before the date last marked below

---

పండిత-ద్రో॥ సీతారామారావుచే

ముద్రణము.

ప్రొ. రామారావు :
కురుకూరి సుబ్బారావు.
బుక్ బిల్డు అండ్ పబ్లిషర్,
హైదరాబాదు.

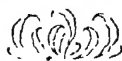
31
545B

కాకినాడ :
ప్రొ. ఆర్. జి. రావు, బో. వి. మల్లాదిత సోదరులచే
ముద్రించబడినది.

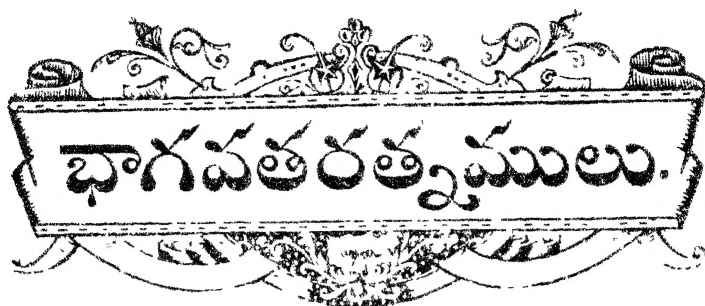

కాకినాడు కె. వి. వి. 1927.

[1927-0]

పంజాత-ద్రో॥ సితారామారావు శే

పనుకూర్పు, అవినది

కృతాంశములు

మహానాటి మద్యాశాస్త్ర

మరి పేర్లు, పరిపాదు.

భీమనాథులు

కాశీ నాథులు

స్వేచ్ఛా అంశముల కో., నాథులు, మద్యాశాస్త్రములను
మొదటికూర్పు.

1927

OUP—390—29-4-72—15,000.

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No T81

Accession No. T 1284

Author S 45B

Title

This book should be returned on or before the date last marked below.

భాగవతము.

మానవుడు.

భగవత్ప్రార్థన.

గజేంద్రమోక్షము.

హరిభక్తివిశేషము.

హరినామకీర్తనలు.

కైలాసము.

హరిభక్తివర్జులు.

అష్టానుడు ధర్మరాజునకుఁ గృష్ణనిర్యాణముఁ జెప్పట

౧ మైత్రేయఁడుకృష్ణునిఁజూచుట

11 ఈశ్వరునకుఁ గర్మబంధములలేవు.

12 యజ్ఞపరాహిత్యము.

13 చక్రము.

14 కిటి

15 శ్రీహరిపదములు.

16 పాపులను యమభటులు పెట్టుబాధలు.

17 మోక్షమార్గము.

18 విప్రుఁడేదైవము.

19 అజామికుఁ డంత్రకాలమునఁ గానొసర్చినపాపములకుఁ బశ్చాత్తాపమునందుట.

20 భాగవతులు.

21 వృత్తానురూపధార్మికులు జీవతలుదధీచిని వెన్నెముకనిమ్మనికోరుట,

22 ధాత.

23 నీతిపద్యములు.

24 పతివ్రత

25 వైరాగ్యము.

26 సుయజ్ఞోపాఖ్యానము.

27 హిరణ్యకశిపుఁడు బ్రహ్మనుకోరినవరములు.

28 హిరణ్యకశిపునివలన భయమందిన జీవతలకుశ్రీహరియభయమిచ్చుట,

29 చక్రహారము.

30 శివుఁడుగరళమునుమింగుట,

నాగం నానల తల్లి ముప్పయ్యేట.

32 వాసున చరిత్రసంబంధమైనపద్యములు.

33 మత్స్యరూపి మగుశ్రీహరిని సత్యవ్రాతండుస్తుతింపట.

34 యక్షియనకు భయంబందిహరిని శరణంబువేసిన దుర్వాసునకాతండు అంబరీషునిశరణువేడుమనిచెప్పట.

35 సోమరామండు

36 ముదిమి.

37 రంతిదేవుడు.

38 గోపికలుశ్రీకృష్ణునిరుగుతీతలుయతోగాచీతోజిత్వట.

39 మృద్భక్షణవిశ్వరూపవ్రదర్శనము.

40 గోపబాలురు కృష్ణునితోఁగూడిచుట్టలాగిందుట.

41 శ్రీకృష్ణుండు అరణ్యమునగోపాసులతో గోవులను గాముట.

42 కాలియమృదనము.

43 వేణుగానము.

44 శ్రీకృష్ణుండుగోవర్ధనపర్వత మెల్లట.

45 శరణాగ్రీం గానమొనర్చు కృష్ణునిన్నిధికిగోపికలుకయ్యట.

46 గోపికాగీతలు

47 రావకీరడ

48 కంఠునిచంపునఁబూరింపుబృందావనమునకుఁబుడెంచుట.

49 కలసవధ

50 భీమగీతలు

51 తిర్థపునిచేకృష్ణుడుగోపికలకుపండేశమునుసహి

52 గోపికలునురలకృష్ణునకుఁబిసెసాశీ

53 రక్తజిహవదేశము.

54 కృష్ణుండుపశ్యభామనుపెండ్లియాడుట.

55 సత్యభామనర కానుకునితోయుక్తమువేయుట.

56 శరత్పురతుండగుభీష్ముండుశ్రీకృష్ణునిస్తుతింపుట.

57 కుచేలచరిత్రసంబంధమగుపద్యములు.

58 సూర్యోదయము.

59 సూర్యాస్తమయము.

శ్రీ

భాగవతరత్నములు.

—♦భాగవతము♦—

ఆ॥ వేగకల్పవృక్ష ♦ విగళితమయి శుక
ముఖనుధాద్రీవమున ♦ మొనసియున్న
భాగవతపురాణ ♦ ఫలరసాస్వాదన
పదవిగమడు రసిక ♦ భావవిహులు॥

లలితస్కంధము కృష్ణమూలము శుకాళిలాసాభిరామంబు, మం
జులతాశోభితము నువర్జనుమన ♦ స్ఫుజ్జేయము నుందరో
జ్వలవృత్తంబు మహాఫలంబు విమల ♦ వ్యాసాలవాలంబునై
వెలయు భాగవతాఖ్యకల్పతరు పు:♦ ర్వాసద్విజశ్రీయమై॥

క. నిగమములు వేయించెడివిస
నుగమంబులుగాపు ముక్తి ♦ నుభగత్వంబుల
నుగమంబు భాగవతమను
నిగమంబు బలింతు ముక్తి ♦ నివసనము బుధా॥

ఆ. అతిరహస్యమైన ♦ హరిజన్మకథనంబు
మనుజుడెవ్వడేని ♦ మాపురేపు

చాలభక్తితోడఁ ♦ జదువుఁ గా సుసార
నుభరాశిఁజాసి ♦ తొలఁగిపోవు!

—♦మానవుడు♦—

తే. చేతు లలయంగళివునిఁ బూ ♦ జంతుఁడేని
నోరు మెవ్వంగ వారికిఁ ♦ నుడువఁడేని
దయయునత్యంబు నోనుగాఁ ♦ దలఁకుఁడేని
గలుగ నేటికిఁదల్లుల ♦ కడుపుఁజేటు!

—♦భగవత్పార్థస♦—

క. నీపాదకమలసేవయు
నీపాదార్పకులతోడి ♦ నెయ్యమును నితం
తాపారభూతదయయును
తాపసమంగార నాకు ♦ దయనీయఁగ జే!

మ, నినుఁ జింతించుచుఁ బొడుచుఁబొగడుచుఁ ♦ నిదివ్యచారిత్రిమ
వినుచుం జాతురుగాక లోకు లితిరా ♦ వ్యవంబులంజాతురే
ఘనదుర్జన్మవరంకురాదళన ద ♦ కుంబైమహాయోగిషా
గ్నినుతంబైన భవత్పదాబ్జయుగముఁ ♦ విశ్వే! విశ్వంభరా॥

తా. శ్రీకృష్ణ యదుభూషణా సరసఖా ♦ కృంగారరత్నాకరా
లోకద్రోహినరేంద్రవంశదహనా ♦ లోశేశ్వరా దేవతా
నీక బ్రాహ్మణగోగదార్తిహరణా ♦ నిర్వాణసంధాయతా
నీకుఁ మృత్కిదదుగ్రిం వే భవలతలే ♦ నిత్యానుకంపావిధి!

ఉ. ఏవిభునామకీర్తనము ♦ లేవిభుచింతయు సామకీర్తనం
జేవిభులీల లద్భుతము ♦ లెప్పుడుసంశ్రివణంబుసేయ జో
పావలిఁజాసి లోకము శు ♦ భాయతవృత్తిఁజెలంగునందు) నే
నావిభు నాశ్రియించెద న ♦ ఘాఘనివర్తను భద్రకీర్తనము॥

ప్రకరమేషుపాదయుగః + మెక్కుడుఁగోరి భజించు నేర్పరుల్
 లోవలిబుద్ధి నుభయః + లోకములందులబడ్డుఁజాసి, యే
 కావములేక బ్రహ్మాగతిః + దారు జలశ్రములై చరింతు రే
 ప్రకరమేషు ముక్తికైద న + ఘోషునివర్తను భద్రకీర్తనుః ।

వ. తపములఁజేసియైన మఱి + దానములెన్నియుఁజేసియైన నే
 జపములఁజేసియైన ఫల + సంచయమెవ్వనిఁజేర్చుకున్న హే
 యుకదములై సురంతవివ + దాస్థితి నెక్కుటనొప్పుచుండు, న
 య్యుకరిమితుఁ భజించెద న + ఘోషునివర్తను భద్రకీర్తనుః ।

మ. యవనవ్యాధపులిందహూఁకమకం + కాభీరచండాల సం
 భవులుం దక్కినపావనర్తనులు నే + భద్రాత్ముసేవింపి భా
 గవతశ్రేష్ఠుల దాసి శుద్ధతనులై + కల్యాణులై యుండు రా
 యవికారుంబ్రభవిష్టు నాదుమదిలోన జొంగితముఁ ముక్తికైదఁగ ।

మ. తపముల్ సేసిననో మనోనియతినో + దానవృతావృత్తి నో
 జపమంత్రీబులనో శ్రుతిస్మృతులనో + నదృక్తి నో యెట్లు ల
 బ్ధమందుఁజొనసి బ్రహ్మరుద్రీయుఖరుల్ + భావితు గెవ్వనిన
 య్యుకవర్గాధిపుఁడాత్మమూర్తినులభు + డొఁగక నాకెప్పుడుఁగ ।

మ. అణునో కాకకమఁ మహావిభవప్రదో + యచ్చిన్నుఁడోభిన్నుఁడో
 గుణియో నిరుణుఁడోయటంచువిబుధుల్ + గుణభవత్తత్వమా
 ర్గములై యేవిభుపాదకదృభజనో + త్కర్మంబులం దత్త్వవీ
 త్తణముం జేసెదరట్టివిష్టుఁబరమున్ + సర్వాత్ముసేవిం చెదఁగ ।

చ. అలయనిమస్త భూతహృద + యంబులయందు వసించి యేకమై
 కరగి సుహృత్క్రియానుగుణ + భాసితధర్మకడపుంబరావరే
 శ్వరుఁడవునై తనర్పుచు న + నజనదుర్లభమైనయట్టి ను
 సిరిమగు సర్వభూతదయ + చే బాఁడఁగానఁగవత్సవమృతా ।

ఉ. మానధనుల్ మహాత్ములు సె + మాధినిరూఢులు యన్ముఖాంః
 భ్యానమరందపానమున + నాత్మభయంబులఁ జాసి ముక్తులై
 లూనతమొంద రట్టిమొని + లోకశిఖామణికి విశంకటా
 జ్ఞానతమోనభోమణికి + సాధుజనాగ్రిణి కేను మృత్యుదకః॥

—+గ జేంద్రమోక్షము+—

శా. నానా నేక కయూధముల్ వసములో + నక బెద్దకాలంబు స
 న్నానింపక దళలతకోటి కరిజ్జి + నాధుండనై యుండి మ
 ద్దానాంభఃపరిపుష్పచందన లతాం + తచ్ఛాయలంగుండలే
 కిసిరాశి సుపేలవచ్చితభయం + బెట్లోక జే యీశ్వరా॥

ఉ. ఎవ్వనిచే జనించు జగ + మెవ్వనిలో కలనంచు లీనము
 యెవ్వనియందుడింగుఁబర + మేశ్వరుఁడెవ్వఁడు మూల కారణం
 బెవ్వఁడనాదిమధ్యలయు + డెవ్వఁడు సర్వమ వాసయైనవాఁ
 డెవ్వఁడు వానినాత్మభవు + నిశ్వరు నే శరణంబు వేడెదక॥

సీ. భవముదోషంబురూ + పంబుఁగర్భంబునా,

హ్వాయములుగుణము నె + వ్వసికిలేక

జగములఁగలిగించు + సమయించుకొఱకునై

నిజమాయ నెవ్వఁ డి + స్నియునుదాల్చు

నావరమేశు క + సంతకక్తికి బ్రహ్మ

కిద్దయాపికి రూప + హేనునకును

జత్రీచారునికి సా + క్షీకినాత్మరుచికిని

బరమాత్మునకుఁబర + బ్రహ్మమునకు

అ! మాటల నెఱుకల + మనములఁజేరంగఁ

గానిశుచికి సత్య + గమ్యుడగుచు

నిపుణుఁడైంవాసి + నిష్కర్మలకు మెచ్చు

వానికేనొసర్తు + పందనములు॥

సీ. కాంతునకవవర్గః ✱ సౌఖ్యసంపేదికి,
 సర్వాణభర్తకు ✱ సర్విశేషు
 నకు ఘోరునకుగూఢు ✱ నకు గుణధర్మికి
 సౌమ్యునకధికవి ✱ జ్ఞానమయుఁ
 కళలేంద్రియద్రవ్య ✱ కథ్యక్షునకు బహు
 క్షేత్రజ్ఞునకు దయా ✱ సింధుమతికి
 మూలవ్రీకృతికాత్మ ✱ మూలనకళలేంద్రి
 యజ్ఞానకునకు మః ✱ బాలికృతికి

అ. నటి నవత్యమనః ✱ నీడసో వెలుంగుమ
 నుండు నక్కటికిమ ✱ హోత్తరునకు
 నిఖలకారణునకు ✱ నిష్కారణునకు, స
 మస్కరింతు నన్ను ✱ మనుచుకొంటు॥

సీ॥ కలుగఁడే నాపాలి ✱ కలిమిసందేహింప
 గలిమిలేములులేక ✱ కలుగువాఁడు
 నాకడ్డపడిరాడ ✱ నలిసాధువులచే
 బడినసాధులకడ్డ ✱ పుడెడువాఁడు
 చూడఁడేనాపాటు ✱ జూపులజూపక,
 చూచువారలగృహ ✱ జూచువాఁడు
 లీలసోనామొత్తా ✱ లింపఁడేమొఱిగుల,
 మొఱిలెఱుంగుచుదన్ను ✱ మొఱిగువాఁడు

తే. అఖలరూపముల్ దనరూప ✱ మైనవాఁడు
 వ్రీధమమధ్యాంతములు గాన ✱ బడినివాఁడు
 భక్తజనముల దీనుల ✱ పాలివాఁడు
 వినఁడే చూడఁడే తలఁపఁడే ✱ వేగరాఁడే॥

శా॥ లానొక్కింతయులేదు ధైర్యము విలో॥ లంబయ్యెఁబ్రాణంబులున్
తాపుల దప్పెను మూర్ఖవచ్చెఁ దనువు॥ దస్సెళ్ళిమౌజయ్యెడికి
సివే తప్ప నితఃకురంబెఱుంగ మ ॥ న్నింపందగుదీనునిగా
రావే యీశ్వర! కావవే వరద సం ॥ రక్షింపు భద్రాత్మకా॥

ఉ॥ ఓకమలాస్త! యోవరద! ॥ యోహృతివత్సవివత్సదూర! కు
య్యో కవియోగివంద్య! సుగు ॥ ణోత్తమ! యోశరణాగతామరా
నోకనా! యోమునీశ్వర మ ॥ నోహర! యోవిమలనృభావ! రా
వే కరుణింపవే తలఁప ॥ వే శరణార్థిని నన్నుఁగావవే॥

మ॥ అలవైకుంఠపురంబులో సగరిలో ॥ నామూలసాధంబు దా
వలమందారవనాంత రామృతసరః ॥ ప్లాంఠేందుకాంక్షోవలో
త్పలవర్యంకరిమావినోదియగు నా ॥ వన్నవృసన్నుండు వి
హ్వలనాగేంద్రీయ! పాహిపాహియనఁ గు ॥ య్యాళింపిసంరంభియై॥

మ॥ సిరికింజెప్పఁడు శంఖచక్రియుగముం ॥ జేదోయిసంధింపఁడే
వరివారంబును జీరఁడభిగవతిం ॥ బన్నింకఁడాకర్ణికాం
తరధమ్మిల్లము జక్క నెత్తఁడు వినా ॥ దహృత్తితశ్రీకుచో
వరిచేలాంచలమైన వీడఁడు గజ ॥ ప్లాణావనోత్సాహియై॥

మ॥ కరుణాసింధుఁడు శౌరి వారిచరము ॥ ఖండింపఁగాఁబంటి, స
త్వరితాకంపితభూమిచక్రిము మహా ॥ ద్వద్విష్ణులింగచ్చటా
వరిభూతాంజరశుక్రిము బహువిధ ॥ బ్రహ్మాండభాండచ్చటాం
తరనిర్వక్రిముఁబాలితాఖిలనుభాం ॥ ధత్వక్రిము జక్రిమున్॥

శా॥ భీమంబై తలఁచుంచి ప్లాణములఁబా ॥ పెంజక్రి మాశుక్రియన్
హేమత్కృధరదేహముం జకితవ ॥ న్యేథంద్రీసందోహముం
గామక్రిధనగేహముగరటిర ॥ క్తప్లావగాహంబు ని
స్సీమోత్సాహముపీత దాగుయివయశ్రీమోహముగ్గోహముగ్

౪౧॥ పూరించెహరిసాంచజన్యముఁ గృపాం ♦ భోరాశిసాజన్యముఁ
భూరిధ్వాః చలాచలీకృతమహా ♦ భూతప్రచైతన్యముఁ
సారోదారశితప్రభాచకిత క ♦ ర్జన్యాదిరాజన్యముఁ
దూరీభూతవివన్నదైన్యమును సె ♦ ధూతద్విష్టత్సైన్యముఁ॥

—♦హరిభక్తివిశేషము♦—

క॥ భూషణములు వానికి నను
శేషణములు మృత్యుచిత్త ♦ భీషణములు మృ
త్తోషణములు కల్యాణవి
శేషణములు హరిగుణోప ♦ చితభూషణముల్॥

క॥ శ్రీకంబులు ఖండితసం
తాకంబులు గల్గమాంధ ♦ తమసమహోద్య
ద్దీపకంబులు పావగడదురా
లాపకంబులు విష్ణువంద ♦ నాలాపకంబుల్॥

క॥ పావనములు దురితలతా
లాపనములు నిత్యమంగ ♦ శపాశ్రయ సం
జీవనములు లక్ష్మీనగ
భావననములు వానుదేవ ♦ కదసేవనముల్॥

—♦హరినామకీర్తనములు♦—

౧॥ బ్రహ్మహత్యానేక , పాపాటపులకన్ని
కీలలు హరినామ ♦ కీర్తనమాలు
గురుతల్పకల్మష ♦ కూరసర్పమాలకుఁ
గోకులు హరినామ ♦ కీర్తనములు
తపనీయచార్యాఘ ♦ శిమసంబునకుమార్య
కిరణముల్ హరినామ ♦ కీర్తనములు

మధుపానకిల్బిష ♦ మదనాగనమతికిఁ

గేనరుల్ హరినామ ♦ కీర్తనములు

తే. మహితయోగోగ్రినిత్యవ ♦ మాధివిధుల

నలరు బ్రహ్మాదినురులకు ♦ నందరాని

భూరినిర్వాణసామ్రాజ్య ♦ భోగభాగ్య

ఫలనంబులు హరినామ ♦ కీర్తనములు॥

సీ॥ ముక్తి కాంతై కాంత ♦ మోహనకృత్యముగ

గేలిమై హరినామ ♦ కీర్తనములు

సత్యలోకానంద ♦ సాభాగ్యయుక్తముల్

గేలిమై హరినామ ♦ కీర్తనములు

మహితనిర్వాణసా ♦ మ్రాజ్యాభిషిక్తముల్

గేలిమై హరినామ ♦ కీర్తనములు

బహుకాలజనితతి ♦ ఫలఫలసారముల్

గేలిమై హరినామ ♦ కీర్తనములు

తే. గీ. పుణ్యమూలంబు లనపాయ ♦ సోషకంబు

లభిమతార్థంబులజ్ఞాన ♦ హరణకరము

లాగనూంజొపలబ్ధంబు ♦ లయ్యతసేవ

లార్తశుభములు హరినామ ♦ కీర్తనములు॥

—♦కైలాసము♦—

ఉ. భానురలిలఁగాంచిరి సు ♦ వర్షులు భక్తజనైకమూనసో

ల్లాసముఁ గిన్నరీజనవి ♦ లాసము నిత్యవిభూతిమంగళా

నాసము సిద్ధగుహ్యకని వాసము ♦ జారువిరాజమానకై

లాసముఁ గాంతినిర్జితకు ♦ లక్ష్మితిభృత్సుమహద్విభాసము॥

సీ. ధాతువిచిత్రితో ♦ దాస్తైరన్నిభా

సంగతి జ్వలతుఁగ ♦ శృంగములుచు

కిన్నరగఁధర్య ♦ కింపురుషావ్యూ

జంనికదాకిర్ణ ♦ సానుపులును

మాసితనిఖలవై ♦ మానికమిధున స

ద్విహరణైకశుభిభి ♦ దేశములును

కహసీయనవమల్లి ♦ కానుమనోవల్లి

కామతల్లిల స ♦ త్కంధరములు

శే. గీ నమరసిద్ధాంతాశోభి ♦ తాశ్రమములు

విబుధజనయోగ్యసంపన్ని ♦ వేశములును

గలిగి బహువిధపుణ్యభో ♦ గములనుపు

వినుతినుశ్చలంబులకుదండ ♦ వెండికొండ॥

—హరిభక్తివర్జితులు—

మ. హరిజుతింకక మత్తుడై విషయదీని ♦ తాయత్తుడై చిక్కివా

సరముల్ దోచెడువాఁడు కింకరగదా ♦ సంతాడితోరన్ముడై

ధరణిశోత్తమదండభృన్నివసన ♦ ద్వారోపకంఠోగ్రవై

తరణివహ్నిశిఖావరంపరలచే ♦ దగ్ధుఁడు గాకుండునే॥

క. మొత్తుదురు గదల మంటల

కత్తెదూ రడ్డంబు దేహ ♦ మంతింతులుగా

నొత్తుదు రసికతికలను

హత్తుదురు కృతాంతభటులు ♦ హరిఘరహితుల॥

—అర్జునుఁడు ధర్మరాజునకుఁ గృష్ణనిర్యాణముఁదెలుపుట—

క. మనసారథి మనసచివుఁడు

మనవియ్యము మనసఖుండు ♦ మనబాంధవుఁడు॥

మనవిభుఁడు గురుఁడు జేవర

మనలను దిగ నాడిచనియె ♦ మనుజాధీశా॥

క. కంటక పువ్వుపులుసుడఁగ

మింటంగన్నించుయంత్రీ ♦ మీనముఁగోలఁ

గెంటించి మనము వాలుం

గంటింజేకొంటి మఠని ♦ కరుణనకాదే॥

క. దండి ననేకులతో నా

ఖండలుఁ డెదురయిన గెలిచి ♦ ఖాండవనవముం

జండాల్చికి నర్పించిన

గాండివము నిచ్చెఁ జకిరి ♦ గలుగుటసధిపా॥

కం. దిక్కుల రాజుల నెల్లను

మొక్కిరించి ధనంబుఁ గొనుట ♦ మయకృతసభము

న్నెక్కుట జన్నముసేయుట

నిక్కము హరి మనకుదండ ♦ నిలిచినఁగాదే॥

మ. ఇభజిద్వీర్యముఖాభిషిక్తమగు నీ ♦ యిల్లాలిధమ్మిల్లమున్

సభలో శాలివు లీడ్చినన్ ముగువ కా ♦ చంద్రాస్యహుఃఖంపఁగా

నభయంచిచ్చి వ్రతిజ్ఞసేసి భవదీ ♦ యారాతికాంతాశ్రితో

జభరశీలహరింబడే విధవలై ♦ సాభాగ్యముల్ వీడఁగఁ॥

శా. వైరుల్ గట్టినపుట్టనుల్ విడువఁగా ♦ వారింప నావల్లభుల్

రారీవేళ నుపేక్ష సేయఁదగవే ♦ రావే నివారింపవే

లేకే త్రాతలుఁ గృష్ణ! యంచు సభలో ♦ లీనాంగియై కుయ్యిడం

గారుణ్యంబున భూరివస్త్రకలితం ♦ గాఢేయఁడే చావదిఁ॥

సీ. దుర్వానుఁడొకనాఁడు ♦ దుర్యోధనుఁడు వంతుఁ

బదివేల శిష్యులు ♦ భక్తిగొలువ

జనుఁడెంచి మనముఁ జాగఁ జాలియుఁ గుడిచిన
 వెనుక నాహారంబుఁ వేడికొనినఁ
 బెట్టదనవపుడుఁ బెట్టకున్న శపింతు
 ననుచుఁ దోయావగాఁ హమునకేగఁ
 గడవల నన్నశాఁ కములు దీటుటఁజూచి
 సాంచాలపుత్రికఁ పర్ణశాల

తే. లోనఁడలఁచిన విచ్చేసిఁ లోవిలోని
 శిష్టశాకాన్నలవముఁ బాఁ శించితవసి
 కోపముడిగించి కరిపూర్ణఁ కుక్షిఁజేసి
 నిట్టి త్రైలోక్యసంతర్పిఁ యెందుఁగలఁడు!

సీ. వందొక పోరాడఁ ఫలాఁక్షుఁడెవ్వని
 జలమునవాకిచ్చెఁ బాశుపతము
 నెవ్వనిలావునఁ నిమ్మేన జేపేదురీ
 పీఠార్థముననుడఁ బెంపుఁగంటిఁ
 గాలకేయ నివారఁ కవచాదిదైత్యులఁ
 జంపితి నెవ్వనిఁ పాస్థురించి
 గోగ్రహణమువాఁడుఁ కురుకులాంభోనిధిఁ
 గడచితి నెవ్వనిఁ కరుణఁజేసి

ఆ. కర్ణసింధురాజఁ కారవేంగ్రాదుల
 తలలపాగలెల్లఁ దడవి తెచ్చి
 యేమహాత్ము బలిమిఁ నిచ్చితివిరటుని
 పుత్రియడుగ బామ్మఁ పొత్తికలకు!

మ. గురుభీష్మాదులుగూడి వన్ని నకురుఁ ట్కోటికచక్రింబుగో
 గురుశక్తిన్ రథయంతయై నుగలవైఁ గూర్పుండి యామెటివా

శరముల్ వారకమున్న వాగలబులో † త్సాహాయురుద్యోగత
త్పరతల్ చూడుకొలసంహరించునమి శో † త్సాహంబువాకిచ్చుచున్ |

మ. అనురేంద్రుండొనరించు కృత్యములు పృ † హ్లాదులప్రివేశించి గ
ల్వసమర్థంబులుగాని కైవడిఁ గృపా † శ్వత్థామగాంగేయ నూ
ర్యసుతద్రోణధనుర్వియక్తజహుది † వ్యాత్రుప్రపంచంబు నా
దెసకున్ రాక తొలంగు మాధవు దయాఁదృష్టిన్ నరేంద్రోత్తమా |

చ. వసుమతి దివ్యజాణముల † వ్రక్కలు పాపి కొలంకు సేసి వా
రసములు మాటుగాఁబఱపి † రథ్యములన్ రిపులెల్లజూడ సా
హసమున నిటఁబెట్టితి గ † నావ పైంధవుఁ జంపువాఁడు నా
కసురవిరోధి భద్రగతి † నండయివచ్చిఁగాదె భూనగా |

సీ. చెలికాడ రమ్మని † చీరునమ్మక వేళ

మన్నించునొక వేళ † మఱచియనుచు

బంధుభావంబున † జాటించునొక వేళ

నాతయై యొక వేళ † ధనములిచ్చు

మఁతియై యొక వేళ † మఁతిమాఁదేశించు

నోధియై యొక వేళ † బుద్ధిచెప్పు

సారధ్యమొనరించు † జనువిచ్చి యొక వేళ

గ్రీడించు నొక వేళ † కేలిసేయు

తే.గీ. నొక్క శయ్యాసంబున † నుండు గన్న

తండికైవడిఁ జేసిన † తప్పుగాను

హస్తములువట్టి పొత్తున † వారిగించు

మనుజువల్లభు మాధవు † మఱపురాగు |

కిం. విజయ ధనంజయ హనుమ

ద్వజ ఫల్గున పార్థ పాండు † తనదు సర మహేంద్ర

ద్రజమిత్రాద్వన యంచును

భుజములు తలకిడివ రాక ధోకిలడరున్॥

కం. వారిజగంధులు దమలో

వారింబుగఁదాసి పేమిం + వాదముసేయన్

వారిజనేత్రుఁడు ననుదగ

వారిండ్లకుఁ జనుపు నలుకి + వారింబుస్సపా॥

కం. నిచ్చలు లోబలికాంతలు

మచ్చికదనతోడనాడు + మాటలు నాకున్

మచ్చటలు నెప్పు మెల్లన

విచ్చలవిడిఁ దొడలమీఁద + విచ్చేసిస్సపా॥

చ. అటమటముయ్యె నాభజన + సంతయు భావర! నేను సూకుమా

యిటువలె గారవించు జగి + దీనుఁడు గృష్ణుఁడులేని పిమ్మటం

బటుతర జేహలోభమునఁ + జాగ్రములున్నవి వెంటఁబోక నే

గిటకట పూర్వజన్మమునఁ + గర్భములెట్టిని చేసినాడనో॥

శా. కాంతారంబున నుంటిదోడుకొని రాఁ + గాఙ్గాది గోవిందు ను

ద్వారాశ్రీమ్రీలఁ బటాటావేల మదరా + గాయత్తులై తాకి నా

చెంతఁబోయితిమిమూఁగి వట్టికొ + సీనుంటిసీసంఘమున్

భ్రాంతిభామిని భంగినుంటి విడిమిం + క్షణతే భాతీశ్వరా॥

శా. అతే రారధికుండు నాహయము లా + యస్తానిసం శాశర

వ్రాతంబయ్యలఁ దొల్లిచంపుకునుడి + వ్యర్థంబులైపోయెను

చేసోధీనుఁడు చక్రిలేమి భసిత + క్షిప్తాజ్యమాయావిమా

యాలంతోవరభామి బీజముల మ + గ్యాద స్తుమేషంబున॥

మ. యదునీరుల్ మునినాధు శాపమునఁ గా + లాధీనులైయందఱున్

మదిరా పానవివర్ధమానశుద న + మృద్ధోగ్ని గోహంధులై

కదనంబుల్ దమలోన ముష్టిహతులం ♦ గావించి సీతైరి న
ప్రదశంజిక్కిరి నల్లురేగు రచటన్ ♦ సర్వంసహవల్లభా॥

కం. భూతములవలన నెవ్వుడు

భూతములకు జన్మమరణ ♦ పోషణములు ని

ర్జితములు సేయుచుండును

భూతమయ్యుండీశ్వరుండు ♦ భూతకరణ్యా॥

కం. బలములు గల మీనంబులు

బలవిరహిత మీనములను ♦ ఛింతుకీయన్

బలవంతులయిన యదువులు

బలరహితునిఁ జంపి రహిత ♦ భావములనృపా॥

మ॥ బలహీనాంగులకున్ బలాధికులకుం ♦ బ్రీతిర్ధి భావోద్యమం

బులు గల్పించి వినాశమున్ నెఱపి యీ ♦ భూభారముఁ బాపి, ని

శ్చలబుద్ధిన్ గృతకార్యుడై చనియె నా ♦ సర్వేశ్వరుండచ్యుతుం

డలఘుం జేమని చెప్పుదున్ భగవదీ ♦ యాయత్త ముర్వీశ్వరా॥

—మైత్రేయుఁడు గృష్ణునిఁజూచుట—

మ॥ కనియెం దానసపుంగవుం డఖిలలో ♦ కఖ్యాతవర్ధిష్ఠ శో

భాసృత్పరిపూర్ణయావన కళా ♦ భాజిష్ఠ యోగింద్ర హృ

ద్యనజాతైకచరిష్ఠఁగోస్తుభముభో ♦ ద్యదృఢాక్షణాలంకరి

ష్ఠ, నిలింపహిత జిష్ఠవిష్ఠఁ బ్రభవి ♦ ష్ణంగృష్ణరోచిష్ఠునిన్॥

—ఈశ్వరునకుఁ గర్మబంధములులేవు—

చ. లలితవిలోలనిర్మల జ ♦ లక్రీతిబింబితపూర్ణచంద్రమం

డలము దదంబుచాలన వి ♦ డంబన హేతుపునెందియన్ వియ

త్తలమునఁ గంఠముందనివి ♦ డంబున సర్వకరీరధర్మముల్

గలిగి రమించు నిశునకు ♦ గల్గఁగ నేరపు కర్మబంధముల్॥

—యజ్ఞవరాహవతారము—

సీ. కఠిన సటాచ్చటో ♦ త్కటజాతవాతని,
 ధూతజీమూత సం ♦ ఘాతముగను
 క్షురనిభనునిశిత ♦ ఖరపుటాహతచల
 త్ఫణిరాజదిగ్గజ ♦ ప్రిచయముగను
 జండదంష్ట్రోత్తవై ♦ శ్వానార్చిస్సనివ
 ద్విజతహేమాదివి ♦ స్రంభముగను
 ఘోరగంభీరఘు ♦ ర్ఘురభారినిస్వస
 వంకిలాఖలవార్ధి ♦ సంకులముగఁ

తే. బారలు గెరలు నటించు సం ♦ బరము దెరల
 రొప్పు తెప్పరి మెగమును ♦ గొప్పరించు
 ముట్టెబిగించు ముసముస ♦ మూరుకొనుచు
 నడరు సందక్షితక్షోణి ♦ యజ్ఞఘోణి!

—చక్రము—

మ. కుతలోద్ధర్త మనంబునం దలఁచె ర ♦ త్కోరాడ్వధార్థంబుగా
 దితిసంతానకులాటప్రేమహితసం ♦ దీప్తవక్రభాశుక్రముఁ
 సతశోద్యజ్జయశబ్దసన్ముఖరథా ♦ స్వచ్ఛక్రముఁ సంతతా
 శ్రీతనిర్వక్రముఁ జాలితవక్రటథా ♦ త్రిచక్రముం జక్రముఁ!

—కిటి—

కం॥ దిటచడి లోబడె దైత్యుడు
 సటికిఁ దండ్రివిభిన్న ♦ శత్రుమహాగ
 స్రటికిఁ ఖరఖరపుటికిం
 గటితటహతకమలజాండ ♦ ఘటికింగిటికిన్

—శ్రీహరివదములు—

సీ. హలకులిశాంకుశ ధరింపజన్మచృత్ర
 లాలితలక్ష్మణ ధరింపజన్మచృత్ర
 సలలితసఖచంద్ర ధరింపజన్మచృత్ర
 భక్తమోక్షసతమః ధరింపజన్మచృత్ర
 ముగధిగా గుప్తసి ధరింపజన్మచృత్ర
 మండితహరజటా ధరింపజన్మచృత్ర
 నందితధ్యానపా ధరింపజన్మచృత్ర
 కలుషవర్జితదీప్త ధరింపజన్మచృత్ర

జే. దానలోకమనోరథ ధరింపజన్మచృత్ర
 జారుయోగిమనః పద్మ ధరింపజన్మచృత్ర
 నందగదనరిన హరిచర ధరింపజన్మచృత్ర
 నిరుపమధ్యానమున మది ధరింపజన్మచృత్ర

కం॥ తరణంబులు భవజలధికి
 హరణంబులు దురితలతల ధరింపజన్మచృత్ర
 భరణంబులు భారజనులకు
 శరణంబులు నీదు దివ్య ధరింపజన్మచృత్ర

—సాపులను యమభటులు పెట్టుబాధలు—

కం. పట్టుదురు కొఱపులను వడి
 బెట్టుదు రసివత్త్రికలను ధరింపజన్మచృత్ర
 దొట్టుదు రొడ్డునలియన్
 మట్టుదు రహ్మపచిత్తు ధరింపజన్మచృత్ర

ఉ. మూతురు తప్తనోయముల ధరింపజన్మచృత్ర
 ద్రేంతురు పొట్టపీచులు వ ధరింపజన్మచృత్ర

బ్బింతురు ఘోరభంగిగఱఁచి పి తురు సామంతుల బిట్ట దొర్చి
బ్బింతురు మీదగఁ గట్లు దివి పింతురు దేహము గోసి కండలగఁ

—మోక్షమార్గము—

సీ॥ జనులెల్ల సర్థవాంఁ ఁ ఛలఁజేసి యత్యంత
మూఢులై యెహికంఁ ఁ బునుమనంబు
లందును గోరుదుఁ ఁ రల్పశాఖ్యములకు
సవ్యోన్యవైరంబుఁ ఁ లందియఃఖ
ములఁ బొందుదురుగానఁ ఁ మునుకొనిగురుడైన
కాఁడు మూఁకామూహఁ ఁ వశుఁడునెంత
జనుఁడును నైఁట్టిఁ ఁ జంతువునందును
దయగల్గిమిక్కిలిఁ ఁ ధర్మబుద్ధి॥

ఆ. గన్నులున్నవాఁడుఁ ఁ గాననివాసికి
దెరువుఁజూపినట్లుఁ ఁ దెలియఁబలికి
యతులసుగురు దివ్యఁ ఁ మైవ మూమోక్షమా
ర్గంబుఁ జూపవలయుఁ ఁ రమణగోడ॥

—విష్ణుఁ డేదైనము—

సీ. భూతజనుములందుఁ ఁ భూజముల్ వ్యర్థముల్
బూరుపాములకంటెఁ ఁ భోగికులము
భోగిసంతతికన్నఁ ఁ బుద్ధిమంతులు బుద్ధి
మంతులకన్నఁ ఁ మమజవగులు
వీరికన్ననుసిద్ధఁ ఁ విబుధగంధర్వులు
వారికన్నను సురల్ఁ ఁ వారికన్న
నిందాగిజేవతఁ ఁ లిందతికన్నను
దక్షాదిసన్మునుల్ఁ ఁ దలఁప నెక్కు

తే. గీ. దంతుకన్తును భర్తుడా ధర్మపుకన్తుఁ
 గమలభవుఁ డెక్కుదాతని ధర్మ విష్ణుఁ
 దధికుఁ దాతఁడు విపుల ధర్మ నాదరించుఁ
 గానవిపులండు దైవంబు ధర్మ మానవులకు॥

—అణమీభుఁ దంత్యకాలమునఁ దానొసర్పిపాదములకుఁ

బల్బాత్మకమునంచుట—

సీ. వృషలియందనురాగ ధర్మ వృద్ధిబిడ్డలగని
 గులముగోదాఁగిఁ ధర్మ గూలఁదోగిచి

నిచ్చులనెక్కివెఁ ధర్మ సేతలసరి
 వారిలో కలదల ధర్మ వంపుచేసి

కట్టడిమునుకనె ధర్మ బంధంబుల
 పుట్టనె నిందల ధర్మ పోవనగుచు
 దగులులరోతలఁ ధర్మ దృష్టిభోగించి

కడిది నాజన్మంబుఁ ధర్మ గాలిపోయె

ఆ. జనువు చట్టవడియె ధర్మ శాస్త్రబుమన్నయ్యె
 బుద్ధి పురువుమీసెఁ ధర్మ బుద్ధిమడఁగె
 సీతిమట్టవడియె ధర్మ నిర్మలజ్ఞానంబు
 ముట్టనురిగె బోధ ధర్మ మూరి బోయె॥

క. చిక్కని చక్కని చన్నుల

మక్కువ ముల్లాలివిడిచి ధర్మ నాయకులగలయీ

వెక్కనవుమద్యపానపు

డాక్క వసం దగిలి దుర్వి ధర్మ టునెచెడితిన్॥

ఉ. అక్కట! ఘోరదుష్కృతము ధర్మ హాసలకీలలు నన్నుముట్టిపే
 రుక్కడగించు కిట్లు ధర్మ ధర్మ నందఁగ నిచ్చుఁ హాస దురాత్మునిన్

గ్రీకునఁ దల్లిదండ్రుల న ధ కల్పవచిత్తులఁ బెద్దలకామతే
దిక్కును లేనివారిఁబలు ధ దీకులఁ బెట్టుచుఁ బారదోలితిన్ ।

క. అకృతజ్ఞఁడనైవిడిచితి

గ్రీకృతిఁగల బంధువులను ధ బాల్యముననుదు

ర్వికృతిఁ బడకుండఁ బెంచెన

సుకృతుల ముజ్జనకవరుల ధ శోధన కరులన్ ।

వ—అవ్వడుః

ల. పెక్కు పాతకముల ధ భృతదారుణంబైన

దొడ్డనరకమందుఁ ధ బడ్డనన్ను

నాపదలకుఁ బాపీ ధ యరికట్టి గట్టించి

గట్టిధర్మపురుషు ధ లెందువాఁరొ ।

క. చోద్యంబై కలవోలె నిక్షణమునం ధ బాదంగఁ బ్రత్యక్షమై

వేద్యంబయ్యెనునన్ను వీడ్చినమహా ధ వీరుల భృశోదగురీలా

యిద్యోగంబులవారు పాశధరులీ ధ యుత్సాహముగ మాని నం

పాద్యానేకవికారరూఁకుటిల ధ పృఖ్యాతులెంచేగిరో ।

ఉ. దారుణపాశబంధనవి ధ ధానములక నరకాగ్నివ బులో

గూరినవానినన్నుఁ బెడ ధ కుండ నెసర్చినపుణ్యమూర్తు లం

భోరువానేత్రు లుజ్జ్వలన ధ భోమణిజేజులు లోచనోత్సవుల

చారుదయా సమంచితవి ధ చారులు నల్వరు సెందుఁబోయిరో ।

మ. ఎను గట్టించినపుణ్యవంతులు కనన్ ధ చాలీకవత్త్రాక్షులం

జనసంకాశులు శంఖచక్రధరులా ధ జానూరు బాహుల స్థితా

నను లాలంబితకర్ణవేష్టననువ ధ ర్ణచ్చాయదిగ్భాంబకలో

ఘనకాగణ్యరసైక పూర్ణులు సమ ధ గ్రీన్ముర్తి నెంచేగిరో ।

వ. పాతకుండనగు నాకు నవ్విబుధోత్తమదగ్గనాబు పురాకృతం
బులగు పుణ్యవిశేషంబులంగాని దొరక నేరదు. తల్పందర్శనంబాత్మకు

సతిసుఖస్నానము యొప్పె నట్లుగాకుండ నేని గలుగవర్తనంబున వృ
షలీధర నైయుండి మృతబోందుచున్న నాజిహ్వాకు శ్రీమన్నారాయణ
నామగ్రహణంబు సగభవింపనేరదు. మఱియును.

అ. పాతకుండ జడుఁడ † బ్రహ్మహతుఁడను

మానలోభ మోహ † మర్తరుండ

నాకు నెట్లు దొరికు † నారాయణనిదివృ

నామవిమలకీర్త వర్త † సంబుచుదికి

సీ. దారుణమోహంధ † కారపూరితుఁడను

హరివిస్మయస్మర † కార్హమతినె

కంచనుహతీవ్ర † పాతకోపేతుఁడ

హరివిస్మయస్మర † కార్హమతినె

కొటిల్యకితవవి † కారపాఠిఁడు

హరివిస్మయస్మర † కార్హమతినె

యఖలదుఃఖైక ఘా † రార్థపమగ్నుండ

హరివిస్మయస్మర † కార్హమతినె

తే గీ. నిండలకు నెల్ల నెల్లవైన † నిర్గుణుడ

మండభాగ్యుండ నేనేడ † మధువిదారి

దివ్యగుణనామక్రీస † తెఱఁగ దేడ

బూర్వసుకృతంబు గాకెట్లు † పొంగఁగలుగు

ప॥ అనివితర్కించి,

మ. యతచిత్తేంద్రియ మారుతుండనగుచున్ † యత్నంబొనర్తున్ హరి

ప్రతనంపత్తికిఁ బుణ్యవృత్తికిఁజదా † వాసాన్ముఖాపత్తికిఁ

యతనిర్వాణకదానురక్తికి నుభో † ద్యోగక్రియాశక్తికిఁ

ఘృతలబ్ధోత్తమముక్తికి సకలధా † తీధుర్యనదృక్తికిఁ

క. విడిచితి భవబంధంబుల

నడిచితి మాయావిమోహం ముసలిమంబు

న్నాడిచితి నరివర్గంబుల

గడిచితి నాజన్మదుఃఖం కర్మార్థవమున్ ||

క. యోషి ద్రాక్షింబుననను

నీవణముఖగహ్వరమున నెగమింగుచు బ

ల్వేషమున గోతినేసిన

దోషదియగు నాత్మమాయఁ దొలగంగంటిన్ ||

వ. అనియిట్లు వైష్ణవజ్ఞానదీపం బాత్మస్నేహంబునందోచిన

నా బ్రాహ్మణుండు,

మ. భగవద్ధర్మపరాయణోత్తములనం భాషైక మంత్రంబులన్

మిగులన్ జ్ఞానముపుట్ట మోహభవనం మిశ్రాత్మబంధంబులం

దెగఁఖండింబ నబంధుమిత్రినుకటం తీర్తిమోహవిశ్రాంతుడై

జగతీనాథు రమేశుక్తిష్టునదయై శ్వర్యంబులంగోరుచున్.

కిం. హరిభక్తులలో మాటలు

ధర నెన్నఁడుఁ జెడసిపుణ్యం ధనములమూటలే

వర్తముక్తి కాంత తేటలు

నరిషడ్వర్గంబు చొరని యరుదగుకోటల్ ||

సీ. అనుచు నా బ్రాహ్మణుం డతితత్త్వవేదియై

భవబంధముల నెల్ల భారద్రోది

మొనసి గంగాద్వారం మునకేగియచ్చట

వంచిన దేవాలం యంబునందు

నాసీనుడై యోగం మాశ్రయించి చెలంగు

దేహేంద్రియాదుల తెరువు వలన

దనుఃశాపుకొని కర + తత్త్వంబుతోఁ గూర్చి
మానుగా యోగన + మాధిచేత

ఆ. గుణగణంబుబాసి + కొమరొప్పిన భగవ
దనుభవాత్మయందు + నాత్మగలిపి
రమణఁ దన్ను మొదల + రక్షించినట్టియా
పురుషవరులఁ గాంచి + పొసఁగ మొక్కె.

—:భాగవతులు.:—

సీ. శ్రుతిశ్రుతివిశ్రాంత + మత్వను క్రిమణీయ
భగవత్ప్ర సంగతుల్ + భాగవతులు
సన కాదమునియోగి + జన నదానందైక
పరమభాగ్యోదయుల్ + భాగవతులు
కృష్ణక డధ్యాన + కేవలామృతపాన
పరిణామముతులు శ్రీ + భాగవతులు
బహుపాతకాపక + పరిభవప్రక్షియా
పరుషోగ్రిమూర్తులు + భాగవతులు

జే గీ. భావతత్త్వార్థ వేదులు + భాగవతులు
బ్రహ్మవాదానువాదులు + భాగవతులు
సిరులు దొలక గా నెన్నెడు + జేటులేని
పదవి నొప్పారు వాయవో + భాగవతులు.

—వృత్తానురవభార్తంబు దేవతలుదధిదిగె వెన్నెముకనిమ్మనిగోరుట.—

ప॥ దేవతలు దధిచినునికడకుం జని యశ్శులు బురస్కరించుకొని
యిట్లనిరి.

ఆ. దేహి సుఖముగోరి + దేహంబు ఘటియించు
దేహి విడువలేడు + దేహమెపుడు

దేహి యస్మదీయః † దేహంబు కొఱకు నై

దేహ మిగడయ్యె † దేవతలకుఁ

ఉ. ఎక్కడ నెలలొకముల † నెవ్వరుఁగోరని కోర్కెనేడుమా
తెక్కలిపాటుకైతివి † దేహమువేడఁగ వచ్చినాగ మే
మెక్కడఁ దీవ్రకర్మగతి † మోక్ష డ దైవకృతంబుగాక యీ
రొక్కపుదాన మీవరుస † గోయక వేడుకురే జగంబులఁ

క. నీచగతి యెల్లభంగుల

యూచనయని తెలిసి తగు † దడుగుగురేని

యూచకవర్తమునోపల

నీచకు లనబడరె యెంత † నేర్పుదులయివఁ

క. అడుగంగరాని వస్తువు

లడుగురు బ్రతియాలియెట్టి † యర్థులు నీను నే

మడిగితిమి దేహమెల్లను

గడుచడిగెడు వారికేడ † కరుణమహత్మా॥

ఉ. నావును నావధిచియు మ † నంబున పంతనమంది నవ్వి పం
భావితవాక్యవద్ధతులఁ † బల్కుచునిట్లనె బేర్చికోడ నో
దేవతలార! పాణిలకుఁ † దెక్కలిమృత్యుభయంబు పూనుటే
భావములం దలంచరు కృ † పామతి నెన్నఁడు మీనుసంబులఁ

ఆ. ఎలమి బ్రగుకనిచ్చ † యించినవారికి

దేహమెల్ల భంగిఁ † దీపుగాదె

యచ్యుతంబు వచ్చి † యర్థించినేయుఁ

దన్నునిచ్చునట్టి † దాత గలఁడె॥

అదియునుఁగాక,

సీ. అర్థంబు వేడెడు † పరులుగలరు గా

కంగంబు వేడెడి † యర్థిగలఁడె

తగు కోరికలనిచ్చు ♦ చానశీలుఁడుగాక
 దనశేషా యీనేర్పు ♦ చాత గలఁడె
 యీనేర్పువాఁడు డ ♦ విచ్చిన రోయక
 చంపెనునట్టి యా ♦ చకుఁడు గలఁడె
 చంపియుఁ బోవక ♦ శిల్పంబు లన్నియు
 నేటిచంచుకపొవు ♦ వాడుగలరె

ఆ. రమణ లోకమెల్ల ♦ రక్షించువారికి
 హింస నేయుబుద్ధి ♦ యెట్టువొడమె
 బ్రాహ్మణ్యమెనయిట్టి ♦ పాణింబుపైదీప్త
 తమకుఁ బోలెనెదిరి ♦ దలఁపవలదె॥

ప! అనిన దేవతలిల్లనిరి!

తే. సర్వభూతదయాకర ♦ స్వాంతులకును
 బుణ్యవర్తనులగు మిమ్ము ♦ బోటివారి
 కమితసత్కర్మగముల ♦ కలఘమతుల
 కియ్యరానిపదార్థంబు ♦ లెవ్వగలవు॥

ఆ. అడుగరాని సొమ్ము ♦ నడుగరాదని మానఁ
 డడుగువాని మాట ♦ లడుగ నేల
 బ్రాంతినడుగుచోటఁ ♦ బ్రాణంబులేనియు
 నిచ్చువాఁడు చావఁ ♦ డిచ్చుఁగాని!

ప. అని వరసంకటంబు దలంపక నిలింపులు గార్యవరతకా స
 వినయవాక్యవరంపరలఁ బ్రార్థించిన, నతండు దరహాసితభాసితవద
 నుండై యఖిలలోకధర్మం బెఱింగియు, మెక్కితకాలంబు వృతివా
 క్యంబిచ్చితి. దీనిసహింపందగుదుగు. మీయట్టివారలకుఁ బ్రయోబగు
 నని నెప్పుడైన విషువందగినశరీరము విషుచుటయేమిదుర్లభం బధునివా

జైన యాశరీరంబుచేత శ్రీరస్తుక్పతంబుల నెవ్వండాల్లింపకుండు సతం
కు పాపానాగులకంటె సతిష్ఠులు మియ్యట్టిపుణ్యశ్లోకులచేత నాశిం
గఁబడిన యాశరీరం బభ్రమేయః స్థాపితం జేడేహంబుచేత నేనియు
సకలభూతంబులు శోకానుభవంబున శోకించు, హర్షానుభవంబున హ
ర్షించునట్టి మహాకష్టదైన్యగ్రంభైన యాశరీరంబు కాశువకస్యగా
లాదులపాలుగాకుండమలమ్యెసః నిశ్చితాత్ముండము దధీవిదత్త్వావలో
కనంబుచేత నిరసితబంధనుండై బుద్ధింద్రియచానసంబులతోఁ గూడిన
క్షేత్రజ్ఞుని బరబ్రహ్మస్వరూపుడైన భగవంతునందు నేకీభూతముజేసి
యోగజ్ఞానమున శరీరంబువిడిచె

—(భాత.)—

ఉ. భాతకు దేవతావిధవ + భాతకుఁ బుణ్యజనానురాగసం
భాతకు సర్వలోకహిత + భాతకు వైదికధర్మమార్గని
ర్జేతకు మల్లసద్విధవ + నేతకు సర్వజగజ్జయంగజ
భ్రాతకుఁ బుణ్యయోగిజన + భావవిజేతకు ముక్తిరమ్యోదక॥
కా. దివిజానికవిరోధి ముక్తికైగని నా + క్షేపిమనో నేతకుఁ
సవిశేషోత్సవ సంవిభాతకు నమ + త్సంత్రాతకుఁ సత్తపో
నివహాభీష్టపరవ్రదాతకు జగ + నిర్మాతకుఁ భాతకుఁ
వివిధప్రాణి లలాటలేఖన మహా + విద్యానుసంభాతకుఁ॥

—(నిత్యపద్యములు)—

ఉ. మాటుపడంగ లేని యస + మధుల సుపుల సత్ప్రవిద్యలం
జేఱని పిన్నపాదులవ + ధించెనిశీధనునందుఁ గూర్చుండై
పాటుడుగాని పాతకుఁడు + ప్రాణభయంబున వెచ్చనూర్చుచుం
బాతెడివీనిఁగావుము శృ + పామతినర్జున! పావవర్జన॥

చ. మఱచినవాని దైన్యము న + వేరుగునొందిన వాని సిద్ధిమై
 మఱచినవాని సౌఖ్యమున + మద్యముద్రావినవాని భగ్నుడై
 మఱచినవాని సాధుజడ + భావమువానిని గావుమఱచువా
 చఱచినవానిఁ గామినులఁ + జంపుట ధర్మముగాదుఫల్లువా!

కా. స్వప్రాణంబుల నెవ్వఁడేనిఁ గరుణా + భగంబుసానించి య
 స్వప్రాణులచేతి రక్షణముసే + యంజాచువాఁ డంత్యో
 కప్రాప్తుండగు రాజదండమున న + తల్కల్యాణుడొనై ననీ
 విప్రులందండితుఁ జేయనేటిక మహా + విభ్రాంతిచేనుండంగ!

క. సాధువులగు జంతువులకు

బాధలుగావించుఖలుల + భంజింపనిరా
 బాధము నాయుస్వర్గ
 శ్రీధనములు వీటిలోఁ + సిద్ధముతల్లి!

క. గుప్తజననిగ్రహంబును

శిష్టజనానుగ్రహంబు + శేయఁగ నృపులఁ
 సప్త విధించెఱురాఁ
 ద్రిష్టలుచెప్పదురు వరమ + ధర్మముతల్లి!

క. పొడిచినఁ బట్టినఁగొట్టిన

బడుచుందురుగాని వరమ + భాగవతిలు చా
 రొడఁబడరు మాఱుసేయఁగఁ
 గొడుకా! విభ్రంఁడగు సేయఁ + గోరఁడునీకున్!

సీ. వినుకర్షణాదిఁ + వృత్తికంఠమేలు

యాచించునొల్లని + యట్టివృత్తి

ప్రాప్తంబుగైకొని + బ్రదుకుకంఠమలెన్

యనుదినంబునుధాన్య + మడిగికొనుట

యాయవారముకంటె ♦ సధికలావణ్యంబు

వటిగయెన్నులధాన్య ♦ భక్షణంబు

శిలవృత్తికంటెను ♦ శ్రేయమాపణముల

బడగింజలుదిసి ♦ బ్రతుకుగనుట

ఆ. యెడరుచోట స్పృహతి ♦ కీనాల్లువృత్తులు

దగు; బ్రతిగ్గిహణంబు ♦ దగదుతలఁగ

చావదవసరముల ♦ సధముఁ డెక్కువజాతి

వృత్తినున్నదోష ♦ విధముగాదు।

౪। దమమును శౌచము దవమును

శమమును మార్దవము గృహయు ♦ సర్వజ్ఞాన

క్షమలును హరిభక్తియు హ

ర్షము నిజలక్షణము లగ్గి ♦ జాతికినధిపా॥

ఉ। శౌర్యము, దానశీలము, బ్రీ ♦ సాదము, వాత్సల్యంబు, దేజమున్

ధైర్యము, దేవభక్తియును ♦ ధర్మము, నర్థముఁ గామమున్. బుధా

చార్యముకుందు సేవలును ♦ సత్కృతియుగ, బరిసోపణంబు స

ద్విర్యము, గతుణంబుఁ బృథి ♦ వీవరశేఖర! రాజచిహ్నముల్।

౫। ధర్మార్థకామవాంఛయు

నిర్మల గురుదేవ : ప్రి ♦ సహాయముల్

నిర్మదభావముఁ బ్రిమదమా

శర్మకర్మమును వైశ్య ♦ జనలక్షణముల్।

౬। స్త్రీయము లేనివృత్తియు, శు ♦ చిత్వము, సన్నతియున్, విశేషుల

మాయలు లేక దాయుటయు ♦ మంత్రము సైత్వకవగచయజ్ఞముల్

సేయుటయున్, ధరామరుల ♦ సేవయు, గోవుల రక్షణంబు, స

న్యాయము లేమియున్ మనుజ ♦ నాధియెలుంగుము శూద్రధర్మ

ముల్।

క॥ ఎప్పుడు దనకును సత్త్వము

చొప్పుడునందాకరిపులఁ ♦ జూచియఁ దనమై

గట్టికొని యుండవలయును

నొప్పుగ సహి మా మకమున ♦ కొదిగినభంగిన్॥

—♦ కతివీర ♦—

సీ॥ నిలయంబువాటించి ♦ నిర్మలజేహయై

శృంగారమేహృద్ధుఁ ♦ జేయవలయు

సత్యప్రియాలాప ♦ చతురయై ప్రాజేను

చిత్తంబుప్రేమరం ♦ జంపవలయు

దాక్షిణ్యసంతోష ♦ ధర్మమేధాదుల

దైవతమనిబ్రియుఁ ♦ దలఁపవలయు

నాధుఁడేకదృతి ♦ నడచునాకదృతి

నడచినదృష్టుల ♦ నడకవలయు

అ॥ మార్దవమునఁ బలికి ♦ మజ్జనభోజన

శయనపానరతులు ♦ జరకవలయు

విభుఁడు కతిదుడైన ♦ వెలది సాతిప్రత్య

మహిమఁబుణ్యఁ జేసి ♦ మనుకవలయు॥

క॥ తరుణి దనప్రాణవల్లభు

హరిభావముగాభజించి ♦ యలఁడును దానున్

సిరితేవది వర్తించును

వారిలోకి ముందు సంత ♦ తానందమున్॥

కం॥ ఉపవాసంబులు వ్రేతములు

దకములు వేయెల భర్త ♦ దైవతమని ॥

ష్కలకటకఁ గొల్వినసాధ్వికి

స్పృహవర! దుర్లభము లేదు ♦ సఖలజగములన్॥

—♦ వైరాగ్యము ♦—

సీ! కమనీయభూమి భా ♦ గములు లేకున్న వే

వడియుండుటకు దూది ♦ కలుపులేల

సహజంబులగు కరాం ♦ జలులు లేకున్న వే

భోజనభోజన ♦ పుంజమేల

వల్కలాజినకుళా ♦ వభులు లేకున్న వే

కట్టుదుకూలసం ♦ ఘంటులేల

గొనకొని వసియింప ♦ గుహలు లేకున్న వే

ప్రాసాదసాధాది ♦ వటలమేల

తే! ఫలరసాదులు గురియవే ♦ పాదపములు

స్వాగజలములు నుండవే ♦ సకలసమల

బాసంగ భిక్షుంబుబెట్టరే ♦ పుణ్యసతులు

ధనమదాంధులకొలువేల ♦ తావసులకు॥

క॥ రక్షకులు లేనివారిల

రక్షించెదవనుచు జక్రి ♦ రాజైయుండె

రక్షింపుమనుచు నెకసరు

నక్షముఁ బ్రార్థింపనేల ♦ యాత్మజలకు॥

మ॥ హరిఁ జింతింపక నుత్తుండై విషయ చిం ♦ తానుత్తుండై చిక్కినా

సరములే దోసెడువాడు కింకరకదా ♦ సంతాపితోరన్ముండై

ధరణిశోత్తమ! దండభృన్నివసన ♦ స్వాగోపాంతోగ్రవై

తరణివహ్ని శిఖావరంకురించే ♦ దగుండు గాకుండునే.

సీ! వానుజేవశ్లోక ♦ వార్తలాటించుచు

గాలమేపుణ్యండు ♦ గడపుచుండు

నతసియాయువుదక్క ♦ సన్యులయాయువు

నుదయాస్తమమమల ♦ సుగ్రహిగుడు

వంచించుకొనిపోవ ♦ వాడదియెఱుంగక

జీవించుటెక్కెందు ♦ సిద్ధమనుచు

సంగవాపుత్రగే ♦ పరామ విత్తాది

సంసార హేతుక ♦ సంగసుఖము

తే. దగిలివర్తింప గాలంబు ♦ తటియెఱింగి

దండధరకింకరులువచ్చి ♦ తాడనములు

సేసికొనిపోవఁ బుణ్యంబు ♦ సేయనైత

జానరతిన్నతినవి బిట్టు ♦ కలవరించు॥

సీ. అలరుజొంపములతో ♦ సభ్యంకషంబులై

జ్ఞిదుక వే వనముల ♦ పాదపములు

భాదనమేహనా ♦ కాంక్షలఁ జనువులు

జీవించవే గ్రామ ♦ సీమలందు

నియతిమీనుచ్చాస ♦ నిశ్వాసపవనముల్

ప్రాపించవేచర్మ ♦ భస్మికలును

గ్రామసూకిరశున ♦ కళేబ్రులికింటఁ

దిరుగ వేదుర్యోగ ♦ దీనవృత్తి

తే. సుష్ప్రభరములు మోవవే ♦ యురుధరములఁ

బుండరీ కాక్షు నెఱుంగెసి ♦ పురుష కశుపు

లడపులందు నివాసయు ♦ లందుఁ బ్రాణ

విషయధరయైక్తి నొనంట ♦ విఫలమధిక॥

—♦ సుయజ్ఞోపాఖ్యానము ♦—

ఎ—అంత హిరణ్యకశిపుండు దుఃఖతుండె మృతుండయిన

సోదరునకు నుదరి కృగనాది కార్యము లాచరించి యతనిబిడ్డల శత్రుని

శంబర కాలనాథ మదోత్కచ కృముఖుల నూరడించి, వారలత

ల్లితోఁగూడ పిరిణ్యాత్మభాగ్యుల సందఱగావించి, తమతల్లియొనదితిన
వగోకించియిట్లనియె

కా। సీరాగారసవిష్టపాంథులక్రియన్ ♦ నిక్కంపుసంసారసం
చారుల్ వత్తురుగూడి నిత్తురుసవా ♦ సొగ బులేదొక్కనో
శూరుల్ వోయెడినో వ్రోయెను భవ ♦ శూనుముడు దల్లిమహా
శూరుండాతఁడు తద్వియోగముగర్కు ♦ శోకింబని కేటికిన్.

సీ. సర్వజ్ఞాడిశుండు ♦ సర్వాత్ముడవ్యయుం
డమలుండు సత్కుడ ♦ సంతఁడాతఁ
డాత్మరూకంబున ♦ నశాంతమును దన
మూయావృవర్తన ♦ మహిమవలం
గుణముఁ గల్పించి ♦ గుణసొగమంబున
లింగశరీరంబు ♦ లీలగాల్పి
కంతిఁజలముగో ♦ గదలెడిక్రియఁదోచు
పాదకుంబులధంగి ♦ భాగ్యమూగా

అ. చక్షువులధరిత్రీ ♦ చలితయైకానంగఁ
బడినధంగి వికల ♦ భావరక్తితుఁ
డాత్మమగూఁడు గంపి ♦ తాంతరంగంబునఁ
గదలినట్ల తోచు ♦ గదలకుండు.

వ—అవ్వా! యివ్విధమున లక్షణవంతుండుగాని యాశ్వరుండు
లక్షితుండై శరీరసంస్థానంబున యోగనియోగంబుల నొందించు
సంధవవినాశశోకవివేకాపవేకచింతాస్మరణంబులు వివిధంబు లీయరం
బునకుఁ బెద్దలు పేలిబంధుయమసంవాదంజను నితహసంబు నుద
హరింతురు. వినుండు చెప్పెద నుశీలరీ దేశంబునందు నుయజుండను
రాజుగలం డతండు శత్రువులచేత యుద్ధంబున నిహతుండయి యున్న
యెడ.

సీ॥ దీగిన బహురత్న ధరివర్ణముతోడ

రాలినభూషణః ధరించుతోడ

భీకరశాసనంధరి ధరించుతోడ

దళమగ్నరేఖతోడ ధరించుతోడ

గీర్ణమజ్జితిన ధరించుతోడ

రయనోపదస్త్రధరించుతోడ

భీకరశాసనంధరి ధరించుతోడ

భూరజోయితముఖంధరించుతోడ

అ॥ గునిసివడినదీర్ఘదండములతోడ

జీవరహితమగును ధరించుతోడ

జట్టిబంధుజనులు సొరిదినుండగభయ

కాంతలగును నతని ధరించుతోడ

శా॥ సృష్టాకంఠితకేశబంధములతోడ సంచించురానితోడ

హస్తాబ్జములచేత మోదికొనుచును ధరించుతోడ

ప్రసాదోత్పలతోడ నేడ్చిరి వగల ధరించుతోడ

నస్తాకస్తనకుంకుమారుణవికీర్ణసంబువర్ణించుచును

మ॥ అనఘ! నిన్ను నుశీనరహితంబుగా

మునువిర్ణించిన బ్రహ్మనిర్దయతను ధరించుతోడ

దనయశ్రీశిఖరమును దిక్కుగలదే ధరించుతోడ

జనునే పాసిచనంగ భాతృజనుల ధరించుతోడ

హ॥ జనలోకేశ్వర! నిన్ను పాసిన నిమిషముల మహాబంధులై

చను లోకాంతరగామివైమరలకీర్ణచంద్రులవలె నిపునో

యిన మేమెట్లు చరింతుములముగదా ధరించుతోడ

దనలజ్వాలల జొచ్చినచృదమునీ ధరించుతోడ

వ—అని యిట్లు రాజభార్య లాశవంబు దగ్గటి నిలపిండుబొద్దు

గుంకెడుసమయంబున వారల విలాసంబులు విని బ్రాహ్మణశాల
కుండై యమిందు సనుచుచి పేరితబంధువులఁ జూచి యిట్లనియె.

ఉ॥ మచ్చిగవీరికెల్ల బహు ♦ మాత్రముఁ జోద్యము జేపి పుట్టుచుం
జచ్చుచు నుంటఁజూచెవరు ♦ చావకమానెడువారిధంగి, నీ
చచ్చినవానికేడ్పదరు ♦ చావున కొల్లగడాగవచ్చునే
యెచ్చటఁ బుట్టెనయ్యెడల ♦ కేగుటనైజము పొణికోటికి॥

క॥ జననీజనకులఁ బొసియు

ఘనవృక్షముల బాధపడక ♦ కడుఁబిన్నలమై

మనియెద మెవ్వఁడుగర్భం

బున ముని వోషించె వాఁడ ♦ పోషకుఁడడవి॥

క॥ ఎవ్వఁడు నృజించుఁ బ్రాణుల

నెవ్వఁడు రక్షించుఁ గుంఠు ♦ నెవ్వఁడనంతం

డెవ్వఁడు విభుఁడెవ్వఁడువాఁ

డివిధమున మనుచుఁ బెనుచు ♦ హేలారతుఁడై॥

ఆ॥ ధనము వీధిబడిన ♦ దైవవశంబున

నుండు బోవు యాల ♦ నున్ననైన

నడవిరక్షలేని ♦ యబలుండు వరిల్లు

రక్షితుండు మండి ♦ రమునఁజచ్చు॥

క॥ కలుగును మతలేకుండును

గలభూతములెల్లఁగాల ♦ కర్మవశములై

నిలువఁబడుఁ బ్రకృతిఁదద్గుణ

కలితుఁడువాడాత్మమయుడ ♦ గమ్యుఁడుతలఁచు॥

సీ॥ పాంచభౌతికమైన ♦ భవనంబు దీహంబు

పురుషుండు దీనిలోఁ ♦ భూర్వకర్మ

వశమున నొకవేళ ♦ వర్తించు దీపించు
 దత్తయైననొకవేళ ♦ దలఁగిపోవు
 జెడనేనిదేహంబు ♦ నెడుగాని పురుషుండు
 నెడఁదాతనికినింత ♦ నేలులేదు
 పురుషునికినిదేహ ♦ పుంజంబునకువేటు
 గాని యేకత్వంబు ♦ గానరాదు

ఆ॥ దారువులవెలుంగు ♦ దహనున్ శైవడి
 గాయములఁజరించు ♦ గాలిభంగి
 నాశలీనమైననభము ♦ చాద్దునవేటు
 దెలియవలయు దేహి ♦ దేహములకు॥
 వ—అనిమతీయు నిట్లనియె॥

సీ॥ భూపాలకుండు నిదగి ♦ వోయెడినుండేమి
 విలపింపనేటికి ♦ వెట్టులార
 యెవ్వఁడుభాషించు ♦ నెవ్వఁడాకర్ణించు
 నట్టివాఁడెన్నఁదో ♦ యరిగినాఁడు
 పొగిభూతుండైన ♦ కవనుఁడాకర్ణింప
 భాషింపనేరఁడు ♦ పొగి దేహ
 ములకు వేతైరాన ♦ పుఖ్యుడై యిందియ
 వంతుడై జీవుండు ♦ పలనుమెఱయ

అ॥ భాగవమున భూత ♦ కంచకేంద్రియమనో
 లింగ జేహములను ♦ లీలఁగూడు
 విడుచు నన్యఁడొకండు ♦ విభుండు దీనికిమీరు
 వొగులనేల వగల ♦ పొరలనేల॥

క॥ ఎందఁకనాత్మదేహము
 నుండెడు సందఁకఁగర్మ ♦ యోగములట్లవై

జెందవు మాయాయోగ

స్పందితులైరిత్తచాలిఁ ♦ బడ నేమిటికిఁ ।

మ. జెలులుం దల్లులు దండులిలాత్మజులు సం ♦ సేవ్యుల సతుల చారుని
ర్మలగేహంబులటంచుఁ గూర్తురుమహః ♦ మాయాగుణభ్రాంతులై
కలలోఁ దోచినయోగములే నిజములే ♦ కర్మానుబంధంబులం
గలుగుఁ సంఘములేక మూనుబిదవం ♦ గర్మాంతకాలంబునఁ ।

వ॥ మఱియు మాయాగుణప్రపంచంబు నెఱింగితి తత్త్వజ్ఞులు
నిత్యాపిత్యంబులం గూర్చినుఖదుఃఖంబులం జెంద రజ్జులు గొందఱుయో
గవియోగంబులకు నుఖదుఃఖంబుల నెందుదురు. అల్లియొక్కమహః
గహంబున విహంగంబులకు సంతకభూతుండైన యెఱుకు గలండరం
జొక్కనాడు ప్రభాతంబున లేచి వాటంబైన వేట తమకంబున,

క. వలలురులు జగురుఁగండలు

జలిదియుఁ జిక్కంబుధనువు ♦ శరములు గొనుచుం

బులుగులఁ బట్టెడు వేడుక

యలుగులు వెడలంగఁగదలి ♦ యడవికిజనియో ।

వ—మఱియు నానావిధంబులగు శకుంతంబులసంతంబు నొం
దిండుచు సకలపక్షి సహారలబ్ధకుండైన లబ్ధకుండు సనముందటఁ
గాలచోదితంబై సంచరించుచున్న కుళింగపక్షిమిధుసంబుఁగనుంగొని
యందుఁ గుళింగి నురిందిగిచి యొక్కచిక్కంబులో వై చినంజూచి దుః
ఖించి కుళింగపక్షి యిట్లనియె ।

చ॥ లడవులమేలేమేసి మన ♦ మన్యులశ్శెను నెగ్గునేయః ।

క్కడవిహరింప నేడకిట ♦ కట్టడిబ్రహ్మాకిరాతుచేతిలోఁ

బహుమనివ్రాసిన నుదుటఁ ♦ బాపముదైవముకంటికింతయె

క్కుడుబరువయ్యెనే బ్రదుకు ♦ గోమలియేమన నేర్తుఁజెల్లరే॥

క. ఒకమాటు మనలనందఱు

బ్రకటించి కిరాతువలల ధడఁజేయక ని

న్నుక తెన్ వలఁబడఁజేసెన

వికలీకృతదక్షమైన ధనిసేనుండున్.

ఉ॥ తొక్కలురావుపిల్లలకు ధటనుండియు మేఱగానమి

బొక్కడుగూటిలోనగని ధోవగ నేరపు మున్ను తిల్లియూ

దిక్కున నుండివచ్చుచని తిప్పనిచూపుల నిక్కినిక్కి న

లిక్కులు జూచుచున్నవని దీనత నెట్లు భరింతునక్కటా!

వ—అని యివ్వధంబున

క, కుంతితివాదముతోడను

గంతము శోషింపవగచు ధగమునుహసనో

త్కంతుండై నకిరాతుడ

కుంతితివాది నేనెనొక్క ధలంగూలన్.

క. కాలమువచ్చినశిబరుని

కోలను ధరఁగూలె ధగము ధౌషముతోడన్

కాలముదాసిన నేలం

గూలక పోవళి మెయెట్టి ధగుణవంతులకున్.

ఉ॥ కావున మీరుచచ్చుతఱి గానరు చచ్చి ధరితిబ్రహ్మధా

తీర్చిభద్రదేహముంగదిసి దీనత నేడువ నేల పొండు, చి

తావతులార! వత్సరక ధంబులకైననిజేసుచక్కికిం

బోవుట దుర్లభంబు మృతి ధబొందినవారలు సేరవత్తురే!

వ—అనియిట్లు కడుబాలకుండై కీడించుచున్న యమునియు

పలాకపాలాకుంబులు విని నుయ్యజ్ఞని బంధువులెల్ల వెఱఁగుటడి సర్వ

ప్రభుంచంబు నిత్యంబుగాదని తలంచిశోకింపక నుయ్యజ్ఞనికినాంపరాయి

కకృత్యంబులు సేసిచనిరి॥

—(హిరణ్యకశిపుడు బ్రహ్మనుగోరినవరములు.)—

శా. గాలింగుంధిని నగ్నినంబువులవా ♦ కాశస్థలిన్ దిక్కులన్
 కేలన్ ఘనమాలందమఃపథుల భూ ♦ రిగ్రామరత్న మృగ
 వ్యాధాదిత్య నరాది జంతుకలన్ ♦ వ్యాప్తి నమస్తాత్రుశ
 స్త్రానినమృత్యుపు లేని జీవనము ♦ కాధీశ! యిప్పింపవే!
 హిరణ్యకశిపునివలనభయమందిన దేవతలకుశ్రీహరియభయమిచ్చుట.

మ. భయముం జెందకుండయ్య సిద్ధరవరుల్ ♦ భద్రంబుమీకయ్యెడు
 జయమునేలాభము భూతసంతతికి మ ♦ త్పందర్పనప్రాప్తి
 వ్యయమైచేరు నెఱుంగుగున్ దితినుత ♦ వ్యాపారభావావిక
 ర్యయముల్ గాలము గూడఁ జంపెదఁజనుం ♦ డంబాకమిహోవలన్ ||

ఆ. శుద్ధసాధువులందు ♦ సురలందుశృతులందు
 గోవులందు విద్య ♦ కోటియందు
 ధర్మపదవియందు ♦ దగిలినాయందు వా
 డెడలుగు వాడె ♦ హింసనొందు.

కం. కన్నకొడుకు శమదమనం
 కన్నులు నిర్వైరుడన్ ♦ పృష్ఠాదునివా
 డెన్నడు రోషంబుననా
 కన్నత నొందించువాడె ♦ పట్టివధితున్ |

శా. వేధోదత్తవర సృసాదగరిమన్ ♦ వీడింతవాడె మిమున్
 జాధంబెట్టుచునున్న వాడని మదిన్ ♦ భావించు, భావించిన
 సాధింపందఱిగాదు గావునఁ గడున్ ♦ నైరించితిన్ మీఁదటన్
 సాధింతున్ సురలార! నేడుననుడా ♦ శంకింప మీకేటికిన్ |

—పుష్కదచరిత్రము—

సీ. తనయందు నజలభా ♦ తమలందు నొకభంగి
 సమహితత్వంబున ♦ జరిగువాడు

పెద్దలఁజాడఁగన్న ♦ భృత్యునికైవడి
 జీరి సమస్కృతుఁ ♦ సేయువాడు
 కన్నుదోయికి నన్య ♦ కాంతలద్దంబైన
 మూర్ఖభావనసేసి ♦ మరలువాడు
 తల్లిదండ్రుల భంగి ♦ ధర్మవత్సలతను
 దీనులఁగావఁ జెం ♦ తిరుచువాడు

సే. సములయెడ సోదరస్థితి ♦ జరపువాడు
 దైవతమాలంచు గురువులఁ ♦ దలంచువాడు
 నీలలంచును బొంతులు ♦ లేచివాడు
 లలితమర్యాదుడైన వృ ♦ హ్లాదుడధిప॥

వ—మఱియును,

సీ. ఆకారజన్మ పి ♦ ద్వార్యనిష్ఠుడై
 గర్వసంస్తంభసం ♦ గతుడుగాడు
 వివిధమహానేక ♦ విషయసంపన్నుడై
 కంచేంద్రియమాలచే ♦ బట్టువడడు
 భవ్యవయోబల ♦ ప్రాళివోపేతుడై
 కామరోషాదులఁ ♦ గ్రొందుకొనడు
 కామిని వ్రముఖభో ♦ గమలెన్ని గలిగిన
 వ్యసనసంసక్తి నా ♦ వంకఁ బోడు

ఆ. విశ్వమందుఁగన్న ♦ విన్నయర్థములందు
 వనుదృష్టిజేసి ♦ వారఁబయిడడు
 ధరణినాథ! దైత్య ♦ తనయుఁడు హరిపర
 తంతుఁడై హతాన్య ♦ తంతుఁడగుచు॥

ఆ. సద్గుణంబులెల్ల ♦ సంఘంబులైవచ్చి
 యనురరాజతనయు ♦ నందునిలిచి

పాసిచనవు విష్ణుఁ ♦ బాయని విధమున

నేను దగిలియుందు ♦ నిర్మలాత్మ!

మ. కగవారైన నురేంగ్రిలున్ సభలలో ♦ బ్రహ్మదనంకాశులన్
నుగుణోపేతుల నెందు నేమెఱుంగమం ♦ చున్వృత్త బంధాబులన్
బాగదంజాత్తుగు సత్కవీంద్రిలకియన్ ♦ భూనాథ! మీలోకి స
దృగవిదృక్తులు దైత్యరాజతనయుం ♦ బాటించికిర్తింపగే!

కం. గుణనిధియగు వ్రహ్మదుని

గుణములనేకమఁ లు గలవు ♦ గురుకాలమునన్

గణుతింపనశేకకల్పంబులు

ఫణివతికి బృహస్పతికిని ♦ భాషాసతికిన్!

ప! ఇట్లు సద్గుణగరిష్ఠుఁడయినవ్రహ్మదుఁడు భగవంతుఁడయినవాను
దేవునియంగు సహజసంసర్థ మాననిరంతరధ్యాసరతుండై,

నీ శ్రీవల్లభుఁడు దన్ను ♦ జేరినయ్యెనఁ

జెలికొంద్రీ నెవ్వరిఁ ♦ జేరమఱచు

ననుగారిదనమొల ♦ నాడినయ్యెనఁ

సమరబాలురలో డ ♦ నాడమఱచు

భక్తవత్సలఁడు నం ♦ భాషించినయ్యెనఁ

బరభౌషలకు మాటు ♦ పలుకమఱచు

నుగవండ్లు దనలోనఁ ♦ జూచినయ్యెనఁ

జొక్కి సమస్తంబుఁ ♦ జూడవఱచు

తే. హరిపదాంభోజముగచింత ♦ నామృతమున

నాతరంగంబు నిండిన ♦ టైననలఁడు

నిత్యవరిపూర్ణుడగుదు న ♦ న్నియును మఱచి

జడతలేకయునుండును ♦ జడుసిభంగి!

శత్రుత్వంబుదలంక రెట్టియెడనా + సాజన్యరత్నాకరూ
 బుత్తుగోకవతిక్రి దండీ నగులుల + బొందిన నల్లొర్చివో!
 ఉ. బాలుఁ బ్రభావిశాలు హరి + పాదవయోరుహచింతకీ.యా
 గోలుఁ గృపాళు సాధుగురు + గోకవదాన తపాలునిర్మల
 శ్రీలు సమస్త సభ్యనాత + శ్రీలు విఖండిత మోహవల్లికా
 బాలు సదేల తిండి వడి + జఁగుఁగఁబంపె మునీంద్ర! చెక్కువే!
 అనిన వారగుండిట్లనియె.

శా. లభ్యంబై ను గారిగాజవడముఁ + లక్ష్మీంకుఁ డశాగ్రతముఁ
 సభ్యత్వంబున నున్నవాఁ డబలుఁడై + జాడ్యంబుఁగో వీడు వి
 ద్యాభ్యాసంబునఁగాని తిప్పినుతిగా + డగముఁ విచారించి డై
 జ్యేభ్యంబొక్కడినంబునఁబ్రియనుతున్ + విక్షింవి గోత్కంసుఁడై॥
 కం. చదువనివాఁడజ్ఞాండుగు

జదివిని సదసద్వివేక + చతురతగలుగుం

జదువఁగవలయును జనులకుఁ

జదివిఁచెడ వార్యులొద్దఁ + జదువుముతండి॥

వ—అనికలికియనురఁగో పునోహతుఁడును, భగవంతుఁడునునయిన ను
 శాశ్రావ్యుకొడుకులఁ బ్రపంచ వితర్కులఁ జండానుక్కుల
 రావించి సత్కరించి యిట్లనియె॥

శా. అంధకృక్రియనున్నవాఁడు వలుకం + డస్మత్ప్రేతాపక్రియా
 గంధంబించుక లేదు మీరుగురువుల్ + గారుఁజ్ఞచిత్తుల్ మనో
 బంధుల్ మా న్యులుమాకుఁ బెద్దలుమముం + బాటించియీబాలకున్
 గ్రంధంబుల్ సదివించి నితికుశలం + గావించి రక్షింపరే॥

వ—అని చలికివారలకుఁ బ్రహ్లాదు సవ్వసించి తోడ్కొని పొందనిన
 వారును దనుజకుమారునిం గొనిపోయి యతనికిసమవయస్కు
 లగు సహశ్రోతల సనురకుమారులం గొందఁబంపఁగార్చి॥

ఉ. అందితభక్తి శోడ దను + జాధివగేహ సమీపముం బ్రవే
శించి నురారిగాజనుతుఁ + జేకొని శుకృకుసుమరకుల్ వరిం
పించిరి సాత యోగ్యములు + వెక్కులు శాస్త్రము లాకు మారుడా
లింది వరించెనన్నియుఁ జ + లింపనివైష్ణవభక్తి పూర్ణుడై
కం. ఏవగదివారు సెప్పిన

నావగదిం జదువుగాని + యట్టిట్లని యీ

క్షేపింతుడు దానన్నియు

రూపించిన మిథ్యలని ని + రూఢమనీషణ్.

శా. అంతం గొన్ని దినంబు లేగిననుచేం + ద్వారాతిశం కాన్విత
స్వాంతుండై నిజనందనుఁ గురువు లే + జాడంబరింపించిరో
భ్రాంతుండేమి వరించెనో పిలిచి నం + భాషించి విద్యావరి
శ్రాంతిం జూచెదఁగాక నేడని మహా + సాధాంతరాసీనుడై॥

ఉ. మోదముశోడ దైత్యకుల + ముఖ్యులను రమ్మని చీరఁబుచ్చెఁబ్రి
హ్లాదకుమారకున్ భవమ + హర్షవతారకుఁగామ రోషలో
భాదివిరోధివర్గవరి + హరకుఁ గేశవచిరనామ్మతా
స్వాదకతోరకుం గలుష + జాలమహోగ్రీవనీకుఁతారకున్.

ప—ఇట్లు చారులచేత నాహూయమానుండై పుష్కలదుంబు సను
దించిన.

శా. ఉత్సాహప్రభుమంత్రీశ క్తియుత్తమై + యుద్యోగమాహూఢసం
విత్సంపన్నుడైవైతివే చదివితే + వేదంబులున్ శాస్త్రముగ
వత్సా' రమ్మని చేరఁజీరికొనుకున్ + నాత్సల్యసాపూర్ణుడై
యుత్సంగాగ్నిముఁజ్చి వానపవిభుం + దుత్కంఠదీపింతుఁగన్.

క॥ అనుదినసంశోషణములు

జపితశ్రీమతావదుఃఖ + సంశోషణముగ

తనయులసంభాషణములు

జపకులకుం గర్హముగళ + సద్యాషణముల్.

వ—అని మఱియుఁ బుత్రాశీశిష్యుడి భవ్యంబై యున్నది. సెప్పమ
నినగన్నతండ్రికిఁ బ్రాయసందనుండిట్లనియె!

ఉ. ఎల్లశరీర భానులకు + నిల్లనుచీ కటిసూతిలోకంబు
ద్రోశక మీరుమేమను మ + తిభృమణంబున భిన్నులైవన
రిల్లక సర్వముఁ సతన + దివ్యకళామయమంచువిష్ణునం
దుల్లము తేర్చి తారడవి + నుండుటమేలు నిశాచరాగ్రణీ!
వ—అనికుమారకుండాడినవృత్తివత్తును యా కంబులయిన సల్లా
కంబులు నిని దానవేంద్రుడు నగుచునిట్లనియె!

క. ఎఱిగిననట్టాడుదు
రిట్టనివలుక నెఱుంగ + రితరుల శిశువుల్
నట్టించియెవ్వరేనుని
నట్టించిరా బాలకులకు + గరవత్తుంబుల్.

ళా. నాకుంజాడంగఁ జోద్యమయ్యెడిగదా + నాతండ్రి యాబుద్ధిదా
నికున్ గోవలఁ దోచెనోకరులదు + ర్మితల్ పఠింపించిరో
యే కాంతంబున భార్గవుల్ పలికిరో + యీదానవ శ్రేణికి
వైకుంఠుండు కృతావరాధుఁ డలెని + వర్ణింపని కేటికి!

మ. సురలంద లుటయో సురాధిపతుల + నుక్కించుటోసిద్ధులం
బరివేధించుటయో మునిప్రవగుల + బాధించుటోయక్షి
న్నరగంధర్వవిహంగ నాగవతులు + నాశంబునెండించుటో
హరియంచు గిరియంచు నేలదెడ నా + హంధుండవైపుత్రకా!

వ—అనినఁ దండిమాటలకుఁ బురోహితు నిరీక్షించి వ్రజ్జనుండి
ట్లనియె. మోహనిర్మూలసంబుసేసి యెవ్వనియందుఁ జత్ప
లయి యెఱుకఁగలపురుషులకుంబరులు దారనియెడుమామూళ్ళ
తంబయినయనద్దాహంబుగానంబడ దట్టి కరమేశ్వరునకునమ
స్కరించెద.

శా. అజ్ఞాల్ గొండలు నేము దారనుచు మా యంజెంది సర్వాత్మకుం
 బ్రహ్మలబ్ధదరస్వయంకృమములుఁ ♦ భాషింపఁగానేరరా
 జ్ఞానాపదమందు మూఢులుగదా ♦ చింతింప బ్రహ్మాది వే
 దజ్ఞాల్ తత్పరమాత్ము విష్ణు నితరుల్ ♦ దర్శింపగానేర్తురే!

తే. ఇనుమయస్కాంతసన్నిధి ♦ నెట్లుభ్రాంత
 మగు చామీ కేశు సన్నిధి ♦ నావిధమున
 గరగుచున్నది దైవయో ♦ గమునఁ జేసి
 బ్రాహ్మణోత్తమచిత్తంబు ♦ భ్రాంతమగుచు!

సీ. మందారమకరంద ♦ మాధుర్యమునఁజేలు
 మధువంబువోపునే ♦ మదనములకు
 నిర్మలమందాకి ♦ నీవీచికలఁదూఁగు
 గాయంచసమనేత ♦ రంగిణులకు
 లలితరపాల వ ♦ ల్లవఘాదియైచొక్కు
 కోయిలసేరునే ♦ కుటజమాలకుఁ
 బూజ్జేందుచంద్రికా ♦ స్ఫురితచకోరక
 మరుగునే సాంద్రినీ ♦ హారమాలకు

తే. సంబుజోదరదివ్యపా ♦ దారవింద
 చింతనామృతపానవి ♦ కేషమత్ర
 చిత్త మేరితి నితరంబుఁ ♦ శేరనేర్పు
 వినుతగుణశీల మూటలు ♦ వేయినేల!

ప. అనిన విని రోషింగి, రాజసేవకుండైన పురోహితండు వ్రాళ్లు
 దుంజూచి తిరస్కరించి యిట్లనియె.

ఉ. పంచశరద్వయస్కుండపు ♦ నా బండ విందుకగానిలేపు భా
 మించెదు తర్క హక్యములు ♦ సెప్పినశాస్త్రములోని యర్థము

క్రించుకయైనఁజెప్ప వను + లేందునిముందట మాకునొదల
వంచుకొనంగఁజేసితిని + వైరివిభూషణ! పంశదూషణ!

చ. తనయుఁడుగాడ శాత్రువుఁడు + దానవభర్తకు పీడుదైత్యుఁడు
దనవనమందుఁ గంటకయు + లక్ష్మీతీజాతముఁధంగిబుట్టినాఁ
దనవరతంబు రాక్షసకు + లాంతకుఁ బ్రస్తుతిసేయుచుండు దం
దనమునఁగాని శిక్షలకు + దాయఁడుపట్టుఁడుకొట్టుచుద్దతి॥

క. ఈపావనిఁ జదివెంతుము

నీపాదములాస యింక + నిష్ఠాతతోడం

గోపింతుము దండింతుము

కోపింపకుమయ్య దనుజ + కుంజరవింశే॥

వ. అసమతీయు నారాచపావనికి వివిధోపాయంబులఁ బు
రోహితుఁడు వెఱపుఁజూపుచు రాజసన్నిధిం బాఠి నోగుకొనిపోయి
యేకాంతంబు.

క. భార్గవనందనుఁ డతనికి

మార్గము నెడకుండఁ జెక్కు + మూలులు సెచ్చల్

పర్గతిలేయము సెప్పె న

సర్గళమగు మతివిశేష + మమర వరేంగా॥

వ. మతీయు గురుఁడు శిష్యునకు నామదానభేదముఁజోపాయం
బులన్నియు నెఱింగించి నీతికోపమండయ్యెనని నమ్మి నిశ్చయించి తల్లికి
నెఱింగించి తల్లిచేత నలంకృతుండయిన కులదీపకు నవలొకించి,

ఉ. త్రిపుకుమన్న మామతము + దీర్ఘబాలైన త్రివర్గపాఠము
దప్పకుమన్న నేడు మన + దైత్యవరేణ్యనిమోల నేమమున్
చెప్పిననీడిగాని మఱి + సెప్పకుమన్న విరోధిశాస్త్రముల్
విపుకుమన్న దుష్టమగు + విష్ణుచరిత్రక భార్గవలముల్ ॥

ఎ. అని బుజ్జగించి దానవేశ్వరునిసన్నిధికిం దోడితెచ్చి,
 సీ. అడుగడ్డునకు రూఢఁ ♦ వాసుచింతన సుధా
     మాధుర్యమున మేను ♦ మఱచువాని
 సంభోజగ గ్భాదు ♦ లభ్యసింతుగ లేని
     హరిభక్తి పుంభావ ♦ మైనవాని
 చూర్మగిర్భముసాచ్చి ♦ మన్నది మొదలుగాఁ
     జిత్త ముచ్యుతుమీఁదఁ ♦ జేర్చువాని
 నంకించి తననోన ♦ నఖిలవ్రజంచంబు
     శ్రీవిష్ణుమయమని ♦ చెలఁగువాని

తే. గీ. వినయకాయగ్యబుద్ధి ని ♦ వేకలత
     కాతిగుణముల కాటక ♦ ట్టయినవాని
 శిష్యబుద్ధిలోక సంభాష్యఁ ♦ జరి గురుగు
     ముందఁజీరి దొర్చి తండ్రికి ♦ మొక్కుమనియె!

క. శిక్షించితి మన్యములగు
     నక్షత్రములమాని నీతి ♦ సారగుండయ్యో
 రక్షోవంశాధిశ్వర !
     నీక్షింపుము నీకుమారు ♦ విద్యాబలముల్ !

వ. అనికలిగిన శుక్రికుమారకు వచనము లాకర్ణించి దానవేం
 ద్రుఁడు దనకు దండవ్రజామంబు జేసినిలుచున్న కొడుకునుదీవించి
 బాహుదండంబు సాచి దిగ్గనండగ్గఱం దిగిచి గాఢాలింగనంబుజేసి తన
 నోడలమీఁద నిడికొని చుంచుచుప్ప ముబుకంబు బుడికి చిక్కిలిముద్దు
 గొని శిరంబు మూర్కొని ప్రేమాట లేక సంచనిత బాష్పబిందుసందో
 హంబుల నతనివనచారవిండంబు దడుపుచు మందమధురాలాకుంబుల
 నిట్టసియె!

శా. చోద్యంబయ్యెడినింతకల మరిగెన్ ♦ శోధించియేమిని సఁ
వేద్యార్థంబులు నెప్పిరో గురువు లే ♦ వెంటన్ వితిర్కించిరో
విద్యాసార మెఱుగఁ గోరెద భవ ♦ ద్విజ్ఞాతశాస్త్రంబులో
బద్ధంబొక్కటిసెప్పి సార్థముగఁ గా ♦ త్వర్యంబుభాషింపు ॥

శా. నిర్ముక్ మెచ్చును సతిపాతమహిమన్ ♦ నిగోడిదైత్యార్థకుల్
గన్నారన్నియుఁజెప్పనేర్తురుగదా ♦ గ్రంథార్థములదక్షులై
యన్నా యెన్నఁబొందు సీతివిదుఁ డా ♦ దంచున్ మహావాంఛనో
నున్నాడెన్ ననుగన్నతండి భవదీ ♦ యోత్కర్ష ముంజూతవే॥
ప. అనినఁ దండికిఁ బ్రహ్లాదుఁ డిట్లనియె.

క. చదివించిరి ననుగుణపులు

చదివితీ ధర్మార్థమఖర ♦ శాస్త్రంబులు నే
జదివినవి గలవు పెక్కులు
చదువుఁ లోమర్చమెల్లఁ ♦ జదివితీదండి॥

మ. తనుహృద్భాషలసభ్యముగ శ్రీవఙ్ముక్ ♦ దాసత్వమున్ వందనా
ర్చనముల్ సేవయు నాత్మలో నెఱుక యున్ ♦ సఁకీర్తనల్ చింతనం
బను నీతోమ్మిది భక్తివార్తముల స ♦ వ్యాత్మున్ హరిన్నమ్మి స
జ్జనుడైయుండుటభద్రమంచుదలఁతున్ ♦ సత్యులుదైవోత్తమా॥

శా. అంభేంద్రాక్షయముల్ మహాబధిరశం ♦ మరావముల్ మూక స
ద్గ్రంథాభ్యాసముల్ నపుంసకవధూ ♦ కాంతుల్ కృతఘ్నవలీ
బంధుత్వంబులు భస్మహవ్యములు లు ♦ ధద్రవ్యముల్ శోధ స
ద్గ్రంథంబుల్ హరిభక్తివర్జితుల రి ♦ క్తవ్యర్థసంసారముల్ ॥

సీ. కమలాక్షునర్పించు ♦ కరములు కరములు

కీర్తనాధువర్ణించు ♦ జిహ్వాజిహ్వా

మరరక్షకునిజూచు ♦ చూడ్కులుచూడ్కులు

శేషభాయికి మొక్కు ♦ శిరముశిరము

విష్ణువాగర్జించు ♦ వీనులుసీనులు

మధునైరిదనిలిన ♦ మనముమనము

భగవంతువలగొను ♦ కదములుకదములు

పురుషోత్తమునిమీది ♦ బుద్ధిబుద్ధి

తే. జేవజేవునిజింతించు ♦ దినముదినము

చక్రహస్తని బ్రకటించు చదువుచదువు

కుంభిసీధపుజెప్పెడి ♦ గుగుడుగురుడు

తండి! హరిజేరుమనియెడి ♦ తండితండి!

సీ. సంజాక్షునకుగాని ♦ గాయంబుకాయమే,

పవనగుంభితచర్మ ♦ భస్మిగాక

వైకుంఠుజాగడని ♦ వక్త్రంబువక్త్రమే

ధవధమధ్వనితోడి ♦ ధక్కగాక

హరిపూజనములేని ♦ హస్తంబుహస్తమే

తరుళాఖనిర్మిత ♦ దర్శిగాక

కమలేశుజాడని ♦ కన్నులుకన్నులే

తనుకుడ్వజాలరం ♦ ధ్రుముంగాక

ఆ. చక్రచింతనలేని ♦ జన్మంబుజన్మమే

తరళనలల బుద్బు ♦ దంబుగాక

విష్ణుభక్తిలేనివిబుధుండు ♦ విబుధుడే

పాదయుగముతోడి ♦ పశువుగాక!

సీ॥ సంసారముతాత ♦ సమంబువిచ్చునే

చక్రదాన్యప్రభం ♦ జనములేక

తాళప్రయాణిల ♦ దావాగ్నులాలునే

విష్ణుసేవామృత ♦ వృష్టిలేక

సర్వంకషాఢశాసనం ♦ జలరాసులింకునే
హరిమనీమాండ ♦ కాగ్నిలేక
ఘనవిభద్రాధాంధ ♦ కారంబులడగునే
వద్వాక్యనుతిరవి ♦ వర్ధిలులేక

తే॥ నిరుపమానరావృత్తి ♦ నిష్కళంక
ముక్తినిధి గానవచ్చునే ♦ కుఖ్యమైన
శారకోదండచింతనాం ♦ జనములేక
తామరస గర్భవకునైన ♦ దానవేంద్రు.

వ॥ అనియ్యిధంబున వెలుపుమహపు నెలుంగక యులుకునెడి
వలికెడి కొడుకుననువులు సెవులకు ములుకులక్రియ నుదవిన బెదపు
లదరం గమరుచు నదరివడి గురునుతునింగనుంగొని విమలకథనంబులు
గఱపినాడవని దానవేంద్రుండిట్లనెయె.

చ॥ పటుతాపీతిశాస్త్రచయ ♦ పారగు జేసెదనంచుకాలునీ
వటుగొనిపోయి వానికి స ♦ సర్వములైనవిరోధిశాస్త్రముల
కుటిలరే జెప్పినాడపు భృ ♦ గుప్తీవరుండ వటంచునమ్మితిం
గటకట బాహ్యదాకృతివి ♦ గాకయథార్థపుబ్రాహ్మణుండవే॥

క॥ ధర్మతరవర్తనులును
దుర్మైత్సవిజనుల ♦ మరితములొందున్
మర్కములు గలచికల్మష
కర్ములొగములునుండు ♦ కైవడివిప్రా॥

వ॥ అనినరాజనకుఁ బురోహితుఁ డిట్లనెయె.

ఉ॥ తత్పలులేపుమావలన ♦ దానవనాథ ! విరోధిశాస్త్రముల
సెప్పము కూర్చులైవరులు ♦ జెప్పరు మీచరణంబులను

మౌన్యము మీకుమారునకు ♦ నింతయునైజనునీష యెవ్వరుం
జెప్పిదిపాటిగాదు ప్రితిచింత ♦ దలంపుము నేర్పుకైవడిన్ |

క | మిత్రులము పురోహితులము

పాత్రులమేమిదియుఁగాక ♦ భార్యపులము నీ

పుత్రునినిటువలె జేయఁగ

శత్రులమేదైత్యజలధి ♦ చంద్రికుమిత్రులు |

వ | అనిన గురునందనూ గోపింపక దైత్యవల్లభుండు కొడుకు
సవలోకించి యిట్లునియె.

క | ఒజ్జలుసెప్పని యామతి

మజ్జాతుఁడవైన నీకు ♦ మఱియెవ్వరిచే

నుజ్జాతమయ్యె బాలక

తజ్జనులంబేరుకొనుము ♦ తగవామ్రోలన్ ||

వ | అనినఁ దండ్రికిఁ బ్రహ్లాదుఁ డిట్లునియె ||

ఉ | అచ్చపు జీకటింబడి గ్గు ♦ హవ్రీతులై విషయకృవిష్టులై

చచ్చుచుఁ బుట్టుచున్ మరలఁ ♦ జగ్విరచర్యములైనవారికిం

జెచ్చరపుట్టుచేదయలు ♦ సెప్పిననైన నిశేచ్ఛనైననే

మిచ్చిననైనఁగానలకు ♦ నేగిననైనహరిభోధములే |

ఉ | కాననివానినూతఁగొని ♦ కాననివాఁడువిశిష్టవస్తువులే

గాననిభంగిగర్భములు ♦ గైకొనికొందఱుగర్భబద్ధులై

కానరు విష్ణుగొందఱటఁ ♦ గందురకించినవైష్ణవాంఘ్రిసం

స్థానరజోభిషిక్తులగు ♦ సంహృతకర్ములుదానవేశ్వరా ||

కా | శోధింపంబడునర్వశాస్త్రములుర ♦ ఊనాథ! వేయేటికిఁ

గాధల్ మాధవ శేముషీతరణిసాం ♦ గత్యంబునంగాకదు

రేధకదాటగవచ్చునే నుతపథూ ♦ మినోగ్రీవాంఘామద

కొద్దోల్లోలవిశాలసంస్మృతి మహా ♦ ఘోరామితాంభోనిధిక

ప॥ అనివలెన కొడుకును ధిక్కరించి మక్కువసేయక రక్కసుల
తేడుదనలొడలపైనుండనీరి గొబ్బునదిగదొబ్బి నిబ్బరంబులగు కోప
తాపంబులుదీపింప వేడిచూపుల మింటమింటలెగయ మంతులం
జూచి యిట్లనియె.

శా. కోదండైవినరండింజంపెనని తాఁ డగ్రోధించి చిత్తంబులో
వీడంజేయఁడు బంటుభంగి హరికి డ విద్యేషికి భక్తుడై
యోడండక్కట ప్రాణవాయువులు వీఁ డహోష్టించు చున్నాఁడు నా
హోదక పైరమువట్ట నిట్టిజనక డ ద్రోహి మహింగంటిరే॥

ప॥ అనిరాక్షసవీరుల నీక్షించి యిట్లనియె.

శా. కంచాబ్దంబులవాఁడు రండినగునా డ వత్సంబు నిందించి య
తిక్కించిడ్చితీయ లేక విష్ణునహితుం డగీర్తించు చున్నాఁడు వ
ల్లంబుండజెప్పిన మానఁ డంగమునఁ బు డ త్రాకారతక వ్యాసజ
న్మించెక వీసవధించిరండు దనుజుల్ డ మీ మీవటుత్వంబుల॥

శా. అంగనాగితములో జకిర్చుకుండు దు డ ప్తాంగంబు ఖండించి శే
షాంగశ్రేణికి రత్నసేయుక్తియ నె డ యజ్ఞం గల ద్రోహి దు
స్సంగుంగేశవ వత్సపాతి సధముం డ జంపించి వీరవ్రతో
త్తుంగఖ్యాతిఁ జరించెదక గులము ని డ గ్రోషంబు గావించెదక॥

క. హంతువృండు రక్షింపను

మంతువృండు గాదు యముని డ మందిరమునకుక

గంతువృండు వధమున కుప

రంతువృండు డనకచంపి డ రండివడునుక॥

ప. అ॥ దానవేంద్రుం డానతిచ్చిన వాడికోటలుగలరక్కసులు
పెక్కుండు శూలహస్తలై వక్త్రంబులుదెఱచికొని, యుబ్బి బొబ్బలిడు
చుధూమసహితదావదహనంబునుంజోలె దామ్రస్థంకాశంబులయిన
కేశంబులుమెఱయ భేదనవాదనచ్చేదనంబులు సేయుచు,
ఉ. బాలుఁడు రాచబిడ్డఁడు కృ డ పాపఁడు సాధుఁడులోక మూన్యస్థం
శీలుఁడు వీఁ డవధ్యుడని డ చిక్కకనుకొక్కక కూరనిత్తులై

శూలములం దదంగముల † నుస్థిరులై వ్రపొరించిరుగ్రవా
చాలతనందఱుఁ దివిజ † శత్రుఁడు వల్లనడయ్యె భూవరా॥

చ. వలువురు దానవుల్ వొడువ † బాలునిదేహము లేశమాతృగర్భ
నులియదు లోపలఁ రుధిర † ముఁబ్బదు కిదదు శల్యసంఘముల్
నలియదు దృష్టివై భవము † సప్తముగాదు ముఖేందు కాంతియుఁ
బాలియదు నూతనశ్రమము † పుట్టదు మోమున దీనభావము॥

ఉ. తన్ను నిశాచరుల్ వొడువ † దైత్యకుమూ రుడు మాటిమాటి శో
వన్నగళాయి! యోదనుజ † భంజన! యోజగదీశ! యోమహా
వన్నశరణ్య! యోసిఖల † పావన! యంచు నుతించుఁగాని, తా
గన్నులుసీరు దేవభయ † కంపనమేతుఁడుగాడు భూవరా॥

ఉ. పాఱుడు లేచి దిక్కులకు † బాహువులొడ్డడు బంధురాజిలో
దూఱుడు ఘోరకృత్యమని † దూఱుడు తండ్రిని మిత్రవర్గముఁ
జేరఁడు మాతృసంఘము వ † సింహనువర్ణ గృహంబులోనికిఁ
దూఱుడు కావరేయనఁడు † తావము నుండదు కంటగింపదు॥

వ. ఇట్లు సర్వాత్మకంబై యిట్టిదట్టిదని విద్వేషింపరాని వరబ్ర
హ్మంబుదానయై, యమృతావిష్టునియందుఁ జిత్తంబుఁజేర్చి తస్మయిండ
యి వరిమానంతులగు బొందియున్న వ్రహ్మంబునియందు రాక్షసేం
దుగ్రిండు తనకింకరులచేత జేయించుచున్న భూరణకర్మంబులు పాపక
ర్మనియందుఁ బ్రయుక్తంబులయిన సత్కారంబులుంబోలె విఫలంబు
లగుటంజూచి,

ఉ. శూలములఁ నిశాచరులు † సుక్ష్మక దేహము నిగ్రహింపఁగా
బాఱుడు నేలపైఁ బడఁడు † పాఱుడు చావఁడు తండ్రినైననా
పాలికివచ్చి చక్కధరు † వక్రముమానితినంచు బాదముఁ
పాలముపాక ముక్కుడన † పాయతనొందుట కేమిపేతువో॥

వ. అని శంకించుచు,

సీ. ఒకమాటు నిక్కుంఁబి ధూధంబుఁ దెప్పించి
 తెరలి డింభకుని దొరికింపఁ బంపు
 నొకమాటు విషభీకఁ రోరగ శ్రేణుల
 గడువడి నర్భకుఁ గఱవఁబంపు
 నొకమాటు హేతినిం ఘోగాగ్రనలులోన
 నిసరి కుమారుని వేయఁబంపు
 నొకమాటు కూంకఁ బోల్లొల జలధిలో
 మొత్తించి శాబకు ముంకఁబంపు

ఆ. విషముఁబెట్టఁ బంపు ధీమతీంకఁగఱఁ బంపు
 దొడ్డనొండచఱులఁ దోయఁబంపు
 బట్టికట్టఁ బంపు శాధింకఁగఱఁ బంపు
 బాలుఁగినిసి దనుజఁ పాలుఁడఫళఁ

సీ. ఒకవేళ సభిచార హోమంబు నేయించు
 నొకవేళ నెండల నుండఁబంచు
 నొకవేళ వానల నుపహతి నుండించు
 నొకవేళ రంధ్రంబు లుక్కఁబట్టు
 నొకవేళ దసమాయ నొదవించి బెగడించు
 నొకవేళ మంచున నుంటిసలుపు
 నొకవేళ జెనుగాలి కున్నులు గావించు
 నొకవేళ జాతించు నుర్వియందుఁ

త. నీరుసన్నంబు నిడసిక నిగ్రహించు
 గళలపడిపించు అువ్వించు గండశిలలు
 గదలవేయించు నేయించు ఘనకలముల
 గొడుగు నొకవేళ నమరారి కోధియగుచుఁ

వ. మఱియు ననేకసూరణోపాయంబులఁ జాపరహితుండైన
పాపని యాపుమాపలేక యేకాంతంబున దురంతచింతావరిశాంతం
డయి రాక్షసేంద్రుండు తన మనంబున,

ఉ॥ ముంచితి వార్ధుల గడల † ముత్తితి శైలతటంబులందు దొ
బ్బించితి శస్త్రరాజుజాడి † పించితి మీదనిభేంద్రీకుండ్తి తా
ప్పించితి ధిక్కిరించితి శ † పించితి ఘోరనవాగ్ములందు దొ
యించితిఁ బెక్కుపాల్ల నల † యించితిఁ జావడిదేమి చిత్రమో॥

చ॥ ఎఱుగడు జీవనాషధము † లెవ్వరుభర్తలులేరు బాధలం
దరలఁడు నైజతేజమున † దధ్యము బాధ్యములేను మిక్కిలిగ
మెఱయుచు నున్నవాడొకని † మేచముదైవ్యము నొందఁడింక, నే
తెఱఁగునఁద్రుంతు వేసరితి † దివ్యము వీనివృథావమెట్టిదో॥

వ॥ అదియునుఁగాక తొల్లినున శ్చేపుండనుమునికుమారుంబులందీ
చేత యాగవశుత్సంబునకుఁ దత్తుడయి లందీతనకు నవికారియని
తలంపక బ్రదికినచందంబున,

క॥ అగ్రహమున నే జేసి

నిగ్రహములు వరులతోడ † నటి నొక వాఁడు

నిగ్రహములనుచుఁ బలుకడ

నుగ్రహములుగా స్మరించు † నొవ్వఁడు పదిలోక.

వ॥ శాపునవీడు మహావృథావసంపన్నుఁడు. వీనిశెందునుభయం
బులేదు. వీనితోడి విరోధంబునందనకు మృత్యువు సిద్ధించునని నిర్ణ
యించి చిన్నఁబోయి ఖన్నుండై వ్రసెన్నుండుగాక క్రిందుచూచుచువిష
ణ్ణుండై చింతనంబుసేయుచున్న రాజునకు మంతనంబునఁ జండామా
ర్కు లిట్లనిరి,

శా॥ శుభ్రాస్మాతిప నివృతాదము మహా † చోద్యంబు దై త్యేంద్రీరో
షభూయిగ్గువిజృంభణంబున దిగి † శవాశ్రమం బోరుల

విభాగితంబుగఁజేసి యేలితి గదా + విశ్వంబు మీఁడంత యీ
దభోక్తుల్ గుణదోష హేతువులు చింత + తంబొందసికేటికి.

శా॥ వక్రగిండ్లన జనుండు వృద్ధగురుసే + వంజేసి మేధానయో
వక్రగిండ్ల విలసిల్లుమీఁదట వయః + సాకంబున బాలకుఁ
శక్తిదేవత బద్ధుఁడేయుము మనం + బాలింపు మీరొషమూఁ
శుక్లాచార్యులు వచ్చునంత కిరణుఁ + నుశ్రియుతుండయ్యెడుఁ.

వ. అనిగురువుత్తులు వలికిన రాక్షసేశ్వరుండు గృహస్థులయిన
రాజులకు నుపదేశించుదగిన ధర్మార్థకామంబులు వ్రహ్మగునకు నుప
దేశింపుఁడని యనుజ్ఞసేసిన వారునతనికి ద్రివర్గంబు నుపదేశించిన
నతండు రాగ ద్వేషంబులచేత విషయానక్తు లైనవారలకు
గ్రాహ్యంబులైన ధర్మార్థకామంబులు దనకు నగ్రాహ్యంబు లనియు
ను, వ్యవహారవ్రసిద్ధి కొల్పఁగల భేదంబుగాని యాత్మభేదంబులేదనియు
ను, ననర్థంబులయం దర్థకల్పనంబునేయుట దిగ్భ్రమంబనియును, నిశ్చ
యించి గురూపదిష్టశాస్త్రంబులు మంచివని తలంకి గురువులు దమ
గృహస్థ కర్మానుష్ఠానంబులకుఁ బోయిన సమయంబున,

క॥ ఆటలకుఁ దన్నురమ్మని

పాటించి నిశాట సుతులు + భాషించినదో

పాటకు లేంద్రకుఞ్జారుడు

పాటవమునవారిఁ జేరి + వ్రజ్ఞాన్వితుడై.

క॥ చెప్పెడొకచగువు మంచిది

చెప్పెడిదగులములు సెవులు + సిందఱఁగొనఁగా

జెప్పెడు మనయెడ నొజ్జలు

సెప్పెద నుకచగువు చినుడు + చిత్తములరక.

వ॥ అనిరాజకుమారుండుగావునఁ గరుణించి సంగడికాండ్రినోడ

నగి యొడిచందంబునఁ గీడలాడును సమానవయస్కులైన దైత్యకుమారుల కెల్ల నేకాంతంబున నిట్లనియె:

ఉ॥ బాలకులార! రంకు మనఁ యీ యపు బాలుగు కొందఱున్వివైఁ
గూలుటఁ గంటిరే గురుఁడు యీ హీరుఁ డనర్థచయంబునందు దు
శ్శీలత నర్థకల్పనయు యిచ్చెడి గాఢాముగాదు శాస్త్రముల్
మేలెఱిగించెదన్ నిలిన యీకు నిరంతరభద్రమయ్యెడిన్.

ప. వినుండు. సకలజన్మంబులందును ధర్మాధ్వాచరణశారణంబయిన మానువజన్మంబు ముగ్ధభంగ బంధుఁ బురుషత్వంబు ముగ్ధమంబు దియు శతవర్ష పరిమితంబైన జీవితకాలంబున నియతంబై యుండునందు సగముంధ కారణంబురంబులు రాత్రీయాపంబున నిద్రాదివ్యవహారంబుల నిరర్థకంబయి చనుఁ జిక్కిన కంచాశద్వత్సరంబులందును బాల్యకైకౌర కొమారాదివయోవిశేషంబుల వింశతివయసంబులుగడచుఁ గడచును పృథియబ్దంబులు నిందియంబులచేత బట్టువడి మరణగాహంబులయిన కాచుకొద్దలోభ మోహమదమత్సరంబులను పాశంబుల గట్టువడివిడి వడ సమర్థుండుగాక ప్రాణంబులకంటె మధురాయనామైన తృప్తకు లోనై భృత్యతనూరవణిక్కుర్కంబులఁ బ్రాణహనియైన సంగీకరించి కర్మరంబులనర్థించుచు రహస్యసంభోగ చాతుర్యసాందర్యవిశేషంబుల ధైర్యవల్లికాలవిత్రిబులయిన కళత్రంబులను మహనీయమంజుల మధురాలాపంబుల గలిగి పశులయిన శిశువులను శీలవయోయావధన్యలగు కన్యలను వినయవివేక విద్యాలంకారులయిన కుమారులను, గామితఫలప్రదాతలగు భాగీతలను మనుత్వప్రేమ ధైర్యజనకులయిన జననీజనకులను, సకలసౌజన్యసింధువులయిన బంధువులను, ధనకనకవిస్తువాహన సుందరంబులయిన మందిరంబులను, మకరంబులైన భృత్యసకరంబులను, వంశవరంకురాయత్తంబులయిన విత్తంబులను, వర్జితలేక సంసారంబు నిర్జించునుపాయంబుఁ గానకలంకువర్గంబున నిర్గమద్వారకౌన్య

బయిన మందిరంబుఁ జేటిచుట్టువడి వెడలెడి పాటవంబుసాలక తగులు
వడు కీటకంబుచందంబున గృహస్థుడు స్వయంకృత కర్మబద్ధుడై
శిష్ణిదరాదినుఖంబులఁ బ్రేమత్తుండయి నిజకుటుంబ పోషణపారవశ్యం
బున విరక్తిమార్గంబు దెలియ నేరక స్వకీయకరకీయ భిన్నభావంబున
సంధికారంబునఁ బ్రవేశించుంగావున శామారసమయమ్మున మనీషాగ
రిష్టుండై కరమభాగవతధర్మంబు ననుష్ఠించవలయు. ఈఖంబులు వాం
ఛితంబులుగాక చేకుఁబుధంగి నుఖంబులును, గాలానుసారంబులై లబ్ధం
బులగుంగావున వృథాకృత్యాసంబున నాయుర్వ్యయంబుసేయం జనదు.
హరిభజనంబున మోక్షంబు సిద్ధించు. విష్ణుండు సర్వభూతంబులకు నాత్మ
శ్వరుండు ప్రియుండు. సూర్యుడు వైవదేహికి దేహవసానవర్త్యులంబు
నా రాయణచరణారవిందసేవనంబు గర్తవ్యంబు.

సీ॥ కంటిలే మనవారు † ఘనులు గృహస్థులై

విఘ్నలై కైకొన్న † వెట్టితనము

భద్రార్థులైయుండి † పాయరు సంసార

వద్దతిసూరక † వట్టువడిరి

కలయోనులందెల్ల † గర్భాద్యవస్థలఁ

బురుషుండు దేహియై † పుట్టుచుండు

దన్నెఱుంగుడు కర్మ † తంతుగ్గై కడవట

ముట్టెడు భవశీత † ములకునయిన

ఆ॥ దీని శుభములేదు † దివ్యకీర్తియులేగు

జగతిఁ బుట్టిపుట్టి † చచ్చిచచ్చి

పొరలనేల మనకుఁ † బుట్టసి చావని

నోవవెదకి కొనుట † దొడ్డతనము.

కా॥ హాలాపానవిజృంభమాణమదగఁ ♦ ర్వాతీతజేహవాల్లస
దబ్బలాలోకనశృంఖలానిచయినం ♦ బద్ధాత్మ్యుడై లేకముగ్
వేలానిస్సరణంబుగానక మహా ♦ విద్వాంనుడుం గామినీ
హేలాకృష్టకురంగళాబకమగుగ్ ♦ హీనస్థితీ వింటిరే.

*

*

*

*

సీ॥ సంసారమిది బుద్ధి ♦ సాధ్యముగుణకర్మ
గణబద్ధ మజ్ఞాన ♦ కారణంబు
గలవంటి దింతియ ♦ కాని నిక్కముగాదు
సర్వార్థములు మన ♦ స్సంభవములు
స్వత్నజాగరములు ♦ సమములు గుణభూస్య
జగువరమునికిగు ♦ తాళియమున
భవ వినాశంబులు ♦ వాటిల్లినట్లుండు
బట్టిచూచిన లేవు ♦ బాలులార.

తే॥ కడగి త్రిగుణార్థకములైన ♦ కర్మములకు
జనకమై వచ్చునజ్ఞాన ♦ సముదయమును
ఘనతరజ్ఞానవహ్నిచే ♦ గాల్చిపుచ్చి
కర్మవిరహితులై హరిఁ ♦ గనుటమేలు.

*

*

*

*

క॥ దానవ దైత్య భుజంగహ
మానవ గంధర్వసురస ♦ మాజములో ల
క్ష్మీనాథుచరణముల
ధ్యానంబున నెవ్వడయిన ♦ ధన్యతనెందుగ్.

క॥ చిక్కెడు వృతములఁ గ్రతువులఁ
జిక్కెడు దానముల కాచ ♦ శీలతపములం
జిక్కెడు యుక్తిని భక్తిని
జిక్కిన క్రియనచ్యుతుండు ♦ సిద్ధమునూడి.

క॥ చాలదు భూదేవత్వము

సాలసు దేవతల మధిక ♦ శాంతత్వంబుం

జాలదుహరి మెప్పించ, ని

శాలోద్యములార ! భక్తి ♦ సాలినభంగిగా.

ఆ॥ దనుజ భుజగయతు ♦ దైత్యమ్ముగ భీర

సుందరీ విహంగ ♦ శూద్రశబరు

లైనఁ బావజీవు ♦ లైనముక్తికిఁబోదు

రథలజగము విష్ణు ♦ దనుమందలఁచి.

క॥ గురువులు తమకునులోఁబడు

తెరువులుసెప్పెదరు విష్ణు ♦ దివ్యవదవికిన్

దెరువులు సెప్పరుచీకటిఁ

జరువులుపెట్టంగ నేల ♦ బాలకులారా.

క॥ తెండెల్ల పుస్తకంబులు

నిం దాచార్యునకు మరల ♦ నేకతమునకున్

రందు విశేషముసెప్పెదఁ

బాం డొల్లనివారు కర్మ ♦ పుంజముపాల్చె.

క॥ అడుదము మవము పారితఁ

బాడుద మేప్రోద్ధువిష్ణు ♦ భద్రయశంబున్

వీడుదము దనుజసంగతిఁ

గూడుదము ముకుందభక్త ♦ కోటిన్ గూటిన్.

క॥ విత్తముసంస్మృతిపటలము

వ్రీత్తము కామాదివైరి ♦ వర్గంబులనే

డిత్తము చిత్తముహరికిని

జీత్తము నిర్వాణవదము ♦ శుభమగుమనకుగా.

శా॥ నూనున్ శాంతగుణవృధాను సతిసం ♦ శుద్ధాంచితజ్ఞాను స
జ్ఞానారణ్యకృశాను సంజలిపుటీ ♦ సంభాజమానున్ సదా
శ్రీనారాయణపాదపద్మయుగళీ ♦ చింతామృతస్వాదనా
ధీనున్ ధిక్కరణంబుసేసి పలికెన్ ♦ దేవాహితం మగ్గితన్.
సీ॥ అస్మదీయం బగు ♦ నా దేశమునఁగాని

విక్కిలి రవిమింట ♦ మెలయ వెలచు

సన్నికాలములందు ♦ సనుకూలుఁడై కాని

విద్యేషియై గాలి ♦ వీచ వెలచు

మత్ప్రేతాపానల ♦ మందీకృతార్చియై

విచ్చలవిడి సగ్ని ♦ వెలుంగ వెలచు

సతిశాతయైన నా ♦ యాజ్ఞసుల్లంఘించి

శమనుండు ప్రాణులఁ ♦ జంతువెలచు

నే॥ నిందుఁడొదల నామోల ♦ నత్త వెలచు

సమరకిన్నరగంధర్వ ♦ యక్షవిహగ

వాగవిద్యాధరావలి ♦ నాకు వెలచు

నేలవెలవవు పలువ నీ ♦ కేడినిక్కు.

శా॥ వృజ్ఞావంతులు లోకపాలకులు శుం ♦ భద్రేషులయ్యున్ మద
యాజ్ఞాభంగము సేయనోడుదురు లో ♦ మాసాంగదృష్టిన్ వివే
కజ్ఞానచ్యుతపై జగత్త్రితయముం ♦ గంపించు నీవిట్టిచో
నాజ్ఞోల్లంఘన మెట్లు సేసితివి నా ♦ హంకారతాదుర్మత.

శా॥ కంఠక్షోభముగాగనొత్తిలి మహా ♦ గాఢంబుగాడింభ! పై

కుంఠుంజెప్పెను కుర్జయుండనుచు వై ♦ కుంఠుండు వీరవ్రాహ్మ

త్కంఠాబంధురండేసి నేనమరులఁ ♦ ఖండితుడండింతుఁగా

కుంఠభూతుఁడుగాక రాపలదె మ ♦ ద్లోరాసావక్షోణిక.

కా. అచార్యోక్తముగాక బాలరకు మో + తాసక్తిఁబుట్టించి నీ
వాచాలత్వముఁ జూపి విష్ణు సహితున్ + వర్ణించిమదైత్యవం
శాచారంబులు సీటుచేసితివి మూ + ధాత్ముండులజ్జోహినిన్
నీచుం జంపుటమేలు చంపి కులముల్ + నిర్దోషముంజేసెదన్.

క॥ దిక్కులు గలిచితి నన్నియు

దిక్మెవ్వఁడు రోరినీకు + జేవేదాద్రా

దిక్కుల రాజులువేట్రాక

దిక్మెఱుంగక కొలుతునిరఁడ + దిక్కునినన్నున్.

క॥ బలవంతుడ నే జగముల

బలములతోఁ జనన్ వీర + భావమున మహా

బలులజయించితి నెవ్వని

బలముననాడెదవు నాకుఁ + బ్రతివీరుడవై.

వ—అనినఁ దండ్రికి మెల్లనవినయంబునఁ గొడుకీట్లనియె.

క॥ బలయతులకు దుర్బలులకు

బలమెవ్వఁడు నీకునాకు + బ్రహ్మాదులకున్

బలమెవ్వఁడు ప్రాణులకు న

బలమెన్నండట్టివిభుఁడు + బల మనురేదాద్రా.

క॥ దిక్కులుగాలముతోనే

దిక్కున లేకుండుఁ గలుగు + దిక్కుల మొదలై

దిక్కుగల లేనివారికి

దిక్మెయ్యెడువాఁడునాకు + దిక్కుమహత్మా.

స॥ కాలరూపంబుల + గ్రామవిశేషంబుల

సలఘుగుణాశ్రయుల + దయినవిభుఁడు

సత్త్వబలేంద్రియ + సహజప్రభావాత్ముఁ

డైవినోదంబున + సఖిలజగము

గల్పించురక్షించు ♦ ఖండించునవ్యయుం

డన్నిరూపములందు ♦ నరేంద్రుగలడు

చిత్తంబుసమముగాఁ ♦ జేయునుమార్గంబు

దప్పివర్తించు చి ♦ త్తంబుకంటె

తే॥ వైరులెవ్వరు చిత్తంబు ♦ వైరిగాక

చిత్తమును నీకువశముగాఁ ♦ జేయుమయ్య

మదయు తానురభావంబు ♦ మానవయ్య

యయ్యనీమోల మేలాడ ♦ రయ్యజనులు॥

ఉ॥ లోకములన్నియున్ గడియ ♦ లోనజయించినవాడ వింద్రియా

నీకముజిత్తమున్ గెలువ ♦ నేరపు నిన్ను నిబద్ధుఁజేయు నీ

భీకరశత్రులార్యురఁ బ్ర ♦ భిన్నులఁజేసినఁ బ్రాణికోటిలో

నీకు విరోధి లేవొకఁడు ♦ నేర్పునఁజూడు మ నానవేశ్వరా॥

క॥ పాలింపుము శేముషి ను

న్యూలింపుము కర్మబంధ ♦ ముల సమదృష్టిం

జాలింపుము సంసారము

గీలింపుము హృదయమందుఁ ♦ గేశవభక్తిన్॥

న॥ అనినఁ బరమభాగవత శ్రేఖరునకు జోషాచర శ్రేఖరుం డిట్లనియె.

క॥ చంపినఁ జచ్చెదననుచును

గుంపింపక యోరిరడుచ ♦ కతినోక్తుల నన్

గుంపించెడు చావునకుం

దెంచరియై వదరువాని ♦ దెలుగుమతి.

జ॥ నానందం బ్రతిభాషలాడెడు జగ ♦ న్నాథుండ నాకంటె నీ

భూతశ్రేణికి రాజు లేవొకఁడు సం ♦ పూర్ణవ్రతాపుండును

ద్యౌతంజంబిన మున్ను నేపదకితిగ ♦ బల్మారునారాయణుం

డేరద్విత్వములోన లేడు మణి వాఁ ♦ డెందుడురా దుర్మతి.

క॥ ఎక్కడగలఁ డేకియ నే

చక్కటివర్తింతు నెట్టి ♦ బాడనువచ్చుం

జక్కడతు నిన్ను విష్ణుని

బెక్కులు పేరెడవు వాని ♦ భృత్యునిపగిది.

వ॥ అనిస హరికింకరుండు శంకింకక హస్త పులకాంకురసంక
లిత విగ్రహుండై యాగ్రహంబులేక హృదయంబున హరిందలంచి
సమస్తురించి బాలవర్తనంబున సర్వసంబుసేయచు.

మ॥ కలఁడంభోధిఁ గలండు గాలిఁ గలడా ♦ కాశంబునంగుంభినిం

గలఁడగ్నిన్ దిశలన్ బవభృనిశలన్ ♦ ఖడ్గోతచంద్రాత్మలం

గలఁడోంకారమునన్ ద్విమూర్తులఁ ద్రిలిం ♦ గవ్యక్తులందంతటం

గలఁడితుండు గలండు తండ్రిబెడకం ♦ గానలయాయా యెడక్క.

క॥ ఇందుగలఁ డిందులేడని

సందేహము వలదు చక్రి ♦ సర్వోగపగతు.

డెందెందు వెనకిచూచిన

సందందేకలడు దాన ♦ వాగ్గిణివింటు.

వ॥ అని యివ్విధంబున,

మ॥ హరి సర్వాకృతులం గలందనుచుఁ బ్రీ ♦ హ్లాదంబు భాషింపన
త్వరుండై యెంచుచు లేచులేడనినుతున్ ♦ దైత్యుండు దర్జింప శ్రీ
సరసింకాకృతినుండె నచ్యుతుండు ♦ నానాజంగమస్థావరో
త్కరగర్భంబుల నన్ని దేశముల ను ♦ ద్దండవృథావంబునన్.

వ—అయ్యవసరంబున నద్దానవేందుగిండు.

క॥ డింభక! సర్వస్థలమాల

నంభోరుహ నేత్రుఁడండు ♦ ననుచు మిగుల సం

రంభంబునఁబలికెద నీ

స్తంభంబునఁ జూపగలవె ♦ చక్రిన్ గిక్కిన్.

క. స్తంభమునఁ జూపవేనిం

గుంభిని నీశిరముఁద్రొంచి ✱ కూల్పఁగరతఁ

రంభమునవచ్చినారివి

స్రంభంబున నడ్డవడఁగ ✱ శక్తుండగునే.

ప! అనిస భక్తవత్సలుని భటుడిట్లనియె.

శా. అంభోజాసనుడాదిగాఁగఁ దృణవ ✱ ర్యంతంబు విశ్వాత్ముడై
సంభావంబున నుండు పోద విపుల ✱ స్తంభంబునందుండఁడే
స్తంభాంతర్గతుఁ డయ్యునుండుటకు నే ✱ సంజేహమున్ లేదు ని
ర్దంభత్వంబున నేడు గానఁబడుఁ బి ✱ త్యక్తస్వరూపంబునన్.

మ॥ వినరా డింభక! మూఢచిత్త!గర్వి ✱ విష్ణుండు విశ్వాత్మకుం
దనిభాషించెదవైన నిందుఁగలఁడే ✱ యంచున్ మదోదేకియై
దనుకీంద్రుండటచేత వేసెను మహా ✱ దగ్ధిభావభావమున్
జనదృష్టిమణదంభమున్ హరిజ ను ✱ స్వరంభమున్ స్తంభమున్!
క! నరమూర్తిగాడు కేవల

హరిమూర్తియుఁగాఁడు మాన ✱ వాకారము కే

సరి యాకారమునున్నది

హరి మాయారచితమగు య ✱ భాగమునూడన్.

ఉ॥ తెంపున కాలుఁడాడినను ✱ శీరత సర్వగతత్వము బిరి
ష్ఠింకుఁదలంచి యిందు నర ✱ సింహశరీరముదాల్చి చక్రిశి
క్షింకుఁగవచ్చినాఁడు హరి ✱ చే మృతియంచుఁదలంతునైననా
సాంపును బెంపునందఱును ✱ జాడఁ జరింతునారెంతుశక్తివున్!

మ॥ విహగేంద్రుండహివ్రహ్మచైవడిమహా ✱ ద్వైత్తి న్నృసింహుండుసా
గ్నిహుడై యూరువులందుఁజేర్చి నఖనం ✱ ఘటంబులవచ్చెడు
స్వహుదంభోధికతరదేము నచలో ✱ త్సాహు మహాబాహునిం
ద్రహుతాశాంతకభీకరుఁ ఘనకరు ✱ దైత్యాస్వయశ్రీకరుఁ.

సీ॥ సీగృహంగణభూమి ♦ నిటలంబుమోవంగ
 మోదించినిత్యంబు ♦ మౌక్తికదేవి
 సీమంగళస్తవ ♦ నికరవర్ణంబులు
 హనుమానుపాలుక ♦ బలుకదేవి
 సీయధీనములుగా ♦ నిఖలకృత్యంబులు
 ప్రియభావమున సమ ♦ ర్పింహదేవి
 సీవదాంబుజముల ♦ నిర్మలహృదయుడై
 చింతించిమక్కువ ♦ జిక్కిదేవి

తే॥ నిన్నుఁజెవులార వినఁదేని ♦ నీకుసేవ
 సేయరాదేని బ్రహ్మాంబుఁ ♦ శెందఁగలఁడె
 యోగియైనఁ దపోవ్రత ♦ యోగియైన
 వేదియైన మహాతత్త్వ ♦ వేదియైన.
 —శివుఁడు గరళమును మ్రింగుట—

మ॥ కదలంబాటపు పాపపేరు లొడల ♦ ఘర్జాంబుజాలంబు పు
 ట్టదు నేత్రంబుల కెఱ్రరాదు నిజజా ♦ టార్దేందుఁడ గండఁడు
 వదనాంభోజము వాడ గావింతు నా ♦ హ్వనించుచో దాయుచో
 బదిలుండకడిసేయుచో ♦ దిగుచుచో భక్తింపుచో మ్రింగుచో.

క॥ ఉదరము లోకంబులకును
 నదనంబగుటకేగి శివుఁడు ♦ చటులవిహర్షిం
 గుదురుకొనఁ గంతలీలమునఁ
 బదిలంబుగ నిలిపె నూత్ము ♦ ఫలగతినధిపా.

క॥ మెచ్చిన మచ్చిక గలిగిన
 నిచ్చిన నీవచ్చుఁగాక ♦ యిచ్చనొగులకుం
 జిచ్చుఁగడిగొనఁగవచ్చు నె
 చిచ్చుటచూప మృపడిన ♦ శివునకుఁదక్క.

ఆ॥ హనుడు గళమునందు ♦ హలాహలమువెట్టె

గవ్వగలిగి తొడపు ♦ కరణినుమ్మె

సాధురక్షణము ♦ సజ్జనులకు నెన్న

భూషణముగాదె ♦ భూవరేంద్ర.

—క్షీరసాగరమునఁ బుట్టిన లక్ష్మీ విష్ణుమూర్తి వి వరించుట, —

సీ॥ అమరముత్తైదువ ♦ నైయుండవచ్చును

వరుసకు సవతులె ♦ వ్యరునులేరు

వెలయంగ నశ్శాగిత ♦ విభవమితనియిల్లు

శృంగారచందన ♦ శీతలుండు

గలగఁడన్నడుశుద్ధ ♦ కారుణ్యమయమూర్తి

విమలండు గదిసిసే ♦ వింపవచ్చు

నటినాడి తిరుగఁడు ♦ నిలుకడఁ గలవాఁడు

సకలకార్యములందు ♦ జడతలేగు.

ఆ॥ సాధురక్షకుండు ♦ వడ్వర్గరహితుండు

నాధుడయ్యెనేని ♦ నడవనోపు

నితఁడె భర్తయనఁచు ♦ నింతినిరోజాక్షుఁ

బువ్వదామకమునఁ ♦ బూజసేసె.

క॥ ఇందీవర దామమన ము

కుందునిఁ బూజించి తనకుఁ ♦ గూడివసింపగ

మందిరముగఁ దద్వక్షము

నందంద సలజ్జప్తమ్మి ♦ నాలోకించెన్.

ఆ॥ మోహరుచులవలన ♦ ముద్దియ తలయెత్తు

సిగ్గువలనఁ బాల ♦ శిరము పంచు

నింతిపెఱుగువలన ♦ నెత్తదు వగవదు

తనదు ముఖము పొగ ♦ దయితుఁజూచి.

క॥ హరినూచిన సిరినూడదు

సిరినూచిన హరియుఁజూడ ♦ సిగ్గునఁబొందుక

హరియును సిరియును దమలో

సరిఁజూపుల, జూచుమరుఁడు ♦ సందడివెట్టె,

చ॥ జగములతండ్రియై తనరు ♦ శౌఁ జగంబులతల్లి నిందిరం

దగ నురమందుఁ దాల్చెనటఁ ♦ దల్కరువారసదృష్టిచే బ్రజల్

మగుడఁగఁదొంటి భంగి నతి ♦ మంగళసాధ్యకఠిత్వసంకద

నగడినలోకముఁ గని ర ♦ నేకశుభంబులఁబొంది రత్తఁజిగ.

—వామన చరిత్రసంబంధమైన పద్యములు—

శా॥ చండన్ఫూర్తిపటుండుగాంచె జహుధా ♦ జల్పింప శౌటంబు ను

ద్దండాహూతమునిభ్యభిభ్యదమృతౌ ♦ ధస్సిద్ధకూటంబు వే

దండాశ్వధ్వజి నీకవాటము, మహా ♦ ద్వద్ధామసంఘన్నమా

ర్తంధస్యందనఘోషముఁ జలిమ ఖా ♦ తర్కేడికావాటముఁ.

మ॥ ఇతఁడే దానవచక్రివర్తి నురలో ♦ కేంద్రాగ్నికాలాదిది

క్పతిగర్వాకనయపువర్తిగతిలో ♦ భన్మాన్తివానామఖ

ప్రతదానపువణానువర్తి సుమనో ♦ రామామనోభేదనో

ద్ధతచంద్రాతకీర్తి సత్యకరుణా ♦ ధర్మోల్లసన్మాన్తిదాన్.

ఉ॥ స్వస్తి జగత్ప్రియార్థువన ♦ శాసనకర్తకుహసమాత్రివి

ధ్వస్తనిలించిభర్తకు ను ♦ దారపదవ్యసహార్తకున్ మునిం

ద్రీస్తుతమంగళాధ్వర వి ♦ ధాన విహర్తకు నిర్జరీగళ

స్వస్తనువర్ణసూత్రీకుఁ ♦ హర్తకు దానవలోకభర్తఁజిగ.

మ॥ పదుగా యెవ్వరినాడ వెవ్వఁడవు సం ♦ నానస్థలంబెయ్యది

య్యెడకుఁ నివరుదెంచుట సఫలమ ♦ య్యెవంశమున్ జన్మముం

గదు ధన్యాత్ముడ నైతి నిమఖము యోగ్యంబయ్యె నాకోరికలో

గడతేతెన్ నుహులంబులయ్యె శిఖుం ♦ గల్యాణగుక్కలముఁ.

మ॥ వరచేలంబులూ మాడలోఫలములూ ♦ వన్యంబులూ గోవులూ
హరులూ రత్నములూ రథంబులూ విళి ♦ ప్లాన్నంబులూ కన్యలూ
కరులూ కాంచనమో సితేతనములూ ♦ గ్రామంబులూ భూములూ
ధరణీఖండము గాక యేమిడిగెదో ♦ భాతీనులేందోత్తమా.

సీ॥ ఇదివాకు నెలవని ♦ యేరితిఁ బలుకుదు

సొకచోటనక యెందు ♦ నుండనేర్తు

నవ్వరివాడనం ♦ చేమనినుడుపుదు

నాయంతవాడనై ♦ నడువనేర్తు

నీనడవడి యని ♦ యెట్లువక్కాణింతుఁ

బూని ముప్పొక్కలఁ ♦ బోవనేర్తు

నదినేర్తు నిదినేర్తు ♦ ననియేల చెప్పంగ

నేరుపు లన్నియు ♦ నేననేర్తు

అ॥ నొరులుగారు నాకు ♦ నెరులకు నేనాను

నెంటివాడఁ జాట్ట ♦ మొకఁడు లేడు

సిరియుదొల్లిగలదు ♦ చెప్పెదనాటెంకి

నుజనులందుఁ దలచు ♦ సొచ్చియుండు.

క॥ రాజ్యము గలిగినమీదట

బూజ్యులకును యాచకులకు ♦ భూమిసురులకుఁ

భాజ్యముగ బ్రతుకఁజేసిం

ద్యాజ్యంబులు వానిజన్మ ♦ ధనగేహంబుల.

క॥ వ్యాప్తిం బొందక వగవక

ప్రాప్తంబగులేశమైనఁ ♦ బదివేలనుచుం

దృష్టిం జెందఁబునుజామ

నప్రదీప్తముల నమునఁ ♦ జక్కంబుననే.

శా॥ ఆశాపాశము దాఁ గడుగ నిడుపు లే ♦ దంతంబురాజేంద్ర, వా
రాశి పాశవృతమేదిసీవలయ సా ♦ మ్రాజ్యంబు సేకూరియుగ
గాసింజాందిరిగాక వైస్యగయభూ ♦ శాంతాదులు స్వర్గకా
మాశ్శా బాయఁగ నేర్పిరే మును సజా ♦ శాంతంబులంజూచిరే.

సీ॥ సంతృప్తుఁడీమూఁడు ♦ జగములఁ బూజ్యుండు

సంతోషి శెవ్వుడు ♦ జరుగుసుఖము

సంతోషిగాకుంట ♦ సంసారహేతువు

సంతసంబునముక్తి ♦ సతీయుదొరకుఁ

బూటపూటకు జగం ♦ బులయదృచ్చాలాభ

తుష్టిని దేజంబు ♦ దోసపెరుగుఁ

బరితొవహీనతఁ ♦ బిభృసెడిబోవును

జలధారనసలంబు ♦ సమయనట్లు

అ॥ నీవు రాజవనుచు ♦ నిఖిలంబునడుగుట

దగవుగాదు నాకుఁ ♦ దగినకొలది

యేనువేడి కొనిన ♦ యీవదత్రయమును

జాలదనకయిమ్ము ♦ చాలుఁ జాలు.

సీ॥ ఇచ్చుదననివల్కి ♦ యీకున్న సరకంబు

దోవనివును సమ ♦ ధుఁడవు గాన

యేదాసమున నాశ ♦ మే తెంచునదియును

దానంబు గాదండ్రి ♦ తత్త్వవిదులు

దానంబు యజ్ఞంబుఁ ♦ దనముఁగర్మంబును

దావిత్తవంతుడై ♦ తలఁపవలయు

దీనయింటఁగల సర్వ ♦ భసమును నైదుభా

గములుగా విభజించి ♦ కామమునకు

అ॥ సర్థమునకు ధర్మ ♦ యశముల కాశ్చిత్ర
బృందములకు శమతః ♦ బైట్టనట్టి
పురుషుడిందునందఁ ♦ బూర్ణుడై మోసించు
దన్నుకూనిచేత ♦ దగవు గాదు.

సీ॥ అంగీకరించిన ♦ నఖిలంబుఁ బోవుచో
సన్మతంబుగాను, లే ♦ దనినధిక
యూర్త్యవృక్షముమూల ♦ మన్మతంబునిశ్చయ
మన్మతమూలము గల్గ ♦ వాత్మసెడను
పుష్పఫలములాత్మ ♦ భూజంబునకు సత్య
మూహానిను జ్ఞిదుకను ♦ సదియుఁజెడును
ఫలపుష్పములు లేక ♦ వనసెడివృక్షము
మూలంబునో పృథ్వి ♦ బొందుఁగాని

తే॥ చేటుఁ గొఱఁతయు లభింపుయుఁ ♦ జెడకుండ
నిచ్చుపురుషుండు సెడకుండు ♦ నిద్ధచరిత
కాకయందితసత్యసం ♦ గతినటంచు
నిజధనంబరికిచ్చిన ♦ నకులేన.

అ॥ వారిజాక్షులందు ♦ వైవాహికములందఁ
జ్ఞానివిత్తిమాన ♦ భంగమందఁ
జకిత గోకులాగ్ర ♦ జన్మరిక్షణమందఁ
బొంకవచ్చు నఘము ♦ బొందదధికు.

సీ॥ నిజమా నతిచ్చితి ♦ నీవు మహాత్మిక
మహిత గృహస్థ ధ ♦ ర్మంబు సదియ
యర్థంబుగానుంబు ♦ యశమును వృత్తియు,
నయ్యది పార్థికు ♦ నిత్తుననియు

నర్థలోభింబున ♦ నర్థిబామ్మనుటెట్లు
కలికిలేదను కంటె ♦ బావమెద్ది
యెట్టిదాప్యర్పుని ♦ నేభరించెదఁగాని
సత్స్థిహీనుని మోవఁ ♦ జాలననుచు

తే॥ కలుగ జే తొల్లిభూదేవి ♦ బ్రహ్మహోద
సమరమందడు తిరుగక ♦ చచ్చుకంటె
బలికి లొంగక నిజమునఁ ♦ బరగుకంటె
మానధనులకు భద్రంబు ♦ మఱియుఁగలదె.

క॥ ధాత్రినిహలికునకును, ను
క్షేత్రము, బీజములు నొకటఁ ♦ జేకులుభంగి
జత్రముగ దాతకివియుఁ

జాత్రము సమకూరునట్టి ♦ భాగ్యముకలదే॥

కా॥ కారే రాజులు రాజ్యముల్ ♦ గలుగ వే గర్వోన్నతించొందరె
వాళిరే సిరిమూటఁ గట్టికొనిపో ♦ వంజాలిరే భూమిపైఁ
జేరైనంగలదీ శిబివృక్షములుం ♦ బీర్తిక యశఃకాములై
యారేకోర్కులు వారలక మఱచిరే ♦ యుక్తాలమున్ భార్గవా.

క॥ ఉడుగని కృతువులఁ దవములఁ
బొడగనఁ జననట్టిపొడవు ♦ పొడవున గుఱుచై
యడగడి నట ననుబొటికి

నిడరాదె మహాను భావ ♦ యుష్టార్థంబుల్.

కా॥ ఆదిన క్రీసతికొప్పువైఁ దనువువై ♦ సంసౌత్తరీయ బువైఁ
బాదాబంబులవైఁ గపోలతటివైఁ ♦ బాలిండ్లవై నూత్నమ
ర్యాదంజెందుకరంబు గ్గిందగుట మీఁ ♦ దై నాకరంబుంట మేల్
గాదే రాజ్యము గీజ్యముగ సతతమే ♦ కాయం బనాపాయమే.

మ॥ నిరయంబైన నిబంధమైన ధరణీ ♦ నిర్మూలనంబైన, గు
ర్మరణంబైన గులాంతమైన నిజమున్ ♦ రానిమ్ము కానిమ్ముపో
హరియైన హరుడైన నీరజభవు ♦ డభ్యాగతుడైన నాఁ
దిగుగ నేరదు నాదుజిహ్వా వినుమా ♦ ధివర్యవే యేటికి.

ఆ॥ నాడివి సంతపట్టు ♦ ను సలకయిచ్చుచో
నేలకట్టు విష్ణు ♦ దేటిమాట
గట్ట నేని దాన ♦ కరుణించిడుచును
విడువకుండనిమ్ము ♦ విమలచరిత॥

క॥ మేరువు దలకిందైనను
బారావారంబు లింక ♦ బాటిన లోలో
ధారుణి రజమెపోయిన
దారాధ్యము ఖండమైన ♦ దత్తుకయిత్తు.

మత్త కోకిలము: —

ఎన్నడులబరు వేడఁజోడట ♦ యేకలంఘట ఎన్నవా
రన్నదమ్ములునైన లేరట ♦ యన్ని విద్యలమూలగో
ష్ఠిన్నెఱిగిన పోదగుజ్జట ♦ చేతుల్లాగ్ని వసింపనీ
దిన్ని పావని దోసిపుచ్చగఁ ♦ జిత్త మెత్త నునత్త మా.

ఆ॥ బ్రదుకవచ్చుగాక ♦ బహుబంధనములైన
వచ్చుగాక లేమి ♦ వచ్చుగాక
జీవధనములైన ♦ జెడుగాక పడుగాక
మూటఁ దిరుగ లేరు ♦ మానధనులు.

క॥ రమ్మా మాణవకోత్తమ !
లెమ్మా నీవాంఛితంబు ♦ లేదనకిత్తు
దెమ్మా యడుగల నిటురా
నిమ్మా కడుకింగవలయు ♦ నేటికి దడయక.

మ॥ బలిదైత్యేంద్రకరద్వయీకృతజల ధృతాశనవ్యాప్తికి
జలజాతాక్షుడు సాదా మోసమున ధృతాశనవ్యాప్తికి
గలితానమృతమూలలాటవదనీ ధృతాశనవ్యాప్తికి
నలినామోదము రత్ననూపురితనా ధృతాశనవ్యాప్తికి.

క॥ పురలోకసముర్రణము

నిరతశ్రీకరణ మఖల ధృతాశనవ్యాప్తికి

కరణము భవసంపారణము

హరిచరణము నీటగడిగె ధృతాశనవ్యాప్తికి.

ళా॥ విప్రాయ నృకటవృతాయ భవతే ధృతాశనవ్యాప్తికి
దప్రమాణ్యవిధేః త్రిపాదధరణిం ధృతాశనవ్యాప్తికి
క్షిప్తై దనుజేశ్వరుండు వసుంధర ధృతాశనవ్యాప్తికి
హృదీకృతమృదాధారినో స భవసం ధృతాశనవ్యాప్తికి బౌందర్యం.

మ॥ అమరావతికరాక్షుని జితవనీ ధృతాశనవ్యాప్తికి

గమలాధిశ్వరుఁడొద్ద ఖండితదివా ధృతాశనవ్యాప్తికి

గమలాక్షరణసువృతస్తమా, రమా ధృతాశనవ్యాప్తికి

విమలశ్రీకుచశతచూచకతటీ ధృతాశనవ్యాప్తికి హస్తము.

క॥ మునిజననియమాధారను

జనితానురయనవినీతే త్రి ధృతాశనవ్యాప్తికి

దనుజేంద్రనిరాధారను

వనజాక్షుడు గోనియె బలివి ధృతాశనవ్యాప్తికి.

ఆ॥ కమలనాభు నటిగి ధృతాశనవ్యాప్తికి

నటిగి శుక్రమూట ధృతాశనవ్యాప్తికి

మెటిగి పాత్ర మనుచు ధృతాశనవ్యాప్తికి

మహిషదాన్యు ధృతాశనవ్యాప్తికి మఱియు గలది.

మ॥ చెలియే మృత్యువు చుట్టమే యముడు సం ♦ సేవార్థులే కింకరు
శిలలంజేసిన బ్రహ్మ దన్ను దృఢమే ♦ జీవంబు నో చెల్లరే
చలితంబొట యెటుంగ రీక వటసం ♦ సారంబు నిక్కంబుగా
దలచుకొన్నాఁడు సత్యదానకరుణా ♦ ధర్మాదినిర్మలక్షణై.

సీ॥ చుట్టలుదొంగలు ♦ నుతులు ఋణములు

కాంతలు సంసార ♦ కారణములు

ధనము లస్థిరములు ♦ దనువతిచంచల

గార్యార్థులన్యూని ♦ గడచుఁగాల

మాయాపునత్వర ♦ మైశ్వర్యమతిశీఘ్ర

మనికాదెతమతండి ♦ నతిక్రిమింది

మాతాత సాధు స ♦ మృతుడు వ్రోహుండు

నీపాదకమలంబు ♦ నియతిజేరె.

తే॥ భద్రుడతనిక మృతిలేని ♦ బ్రదుకు కలిగ

పైరులై కాని తొల్లిమా ♦ వారుగాన

రథివై వచ్చి నీవు ♦ నన్నదుగుటెల్ల

వగ్గలోచన వాఘ్నియ ♦ ఫలముగాదె.

—:మత్స్యరూపియగు కీరహరిని సత్యవ్రతుఁడుస్తుతించుట.—

మ॥ తమలోఁబుట్టు నవిద్యగమ్మికొనుడుం ♦ దమ్మాలసంసాని
భ్రమిలైకొందఱు దేలుచుంగలుగుచు ♦ బల్వెంటల దైవయో
గమునందే పరమేశుఁ గొల్చిఘనులై ♦ శైవల్యసంపాప్తులై
వ్రమదంబుండును రట్టినిపుకరుణం ♦ కాలింపుమమ్మిశ్వరా.

ఉ॥ కన్నులులేనివాడు మఱి ♦ కాననివానికి దోషజూపఁగా
జన్మతెలుగు మూఢునక ♦ సస్మరిదాగురు డొటనూర్చుడే
కన్నులుగాఁగ భూతములఁ ♦ గాంచుచునుండు రమేశ మూకును
ద్యన్నయమూర్తివై గురువ ♦ వై యల సద్గతి జాడఁజూపవే.

క॥ ఇంగలము తోడిసంగతి

బంగారము వన్నెగలుగు ♦ భంగిని ద్విత్య

వాంగీకృతుల యభుంబులు

భంగంబులఁ బొందు ముక్తి ♦ పొపించువారీ.

క॥ హృదయేశ! నీవృసన్నత

పదివేలవ పాలిలేక ♦ భాగముకరసం

దిగిదళేంద్రత్వము గలదట

తుదినిను మెప్పించనేడి ♦ దొరకగుశ్రీశా.

క॥ పెటవాడు గురుఁడటంచును

గొఱగాని పదంబునూపఁ ♦ గుజనందను నీ

నెఱింగోవ నడవనేర్చిన

గఱగొఱలేకున్న పదము ♦ గలుగు దయాబీ.

మ॥ చెల్లినచుట్టమవై మనస్థితుడవై ♦ చిన్మూర్తివై యాత్మవై

వలనైకోర్కుల వంతువై విభుడవై ♦ వర్తిల్లునిన్నొల్లకే

పలువెంటఁబడి తోకమక్కటవృధా ♦ బద్ధాశమైపోయెడిగా

నిలువన్నేర్చునె హేమరాశిఁగనియున్ ♦ నిర్భాగ్యుడంభశ్శయా.

అ॥ సీరరాశిలోన ♦ నిజకర్మ బద్ధమై

యుచితనిద్రఁ బొంది ♦ యున్నలోక

మేమహాత్ము చేత ♦ నప్పటికే మేల్కొంచు

నట్టిసివు గురుఁడ ♦ వౌటమాకు.

క॥ ఆలింపుము విన్న పమిదె

వేలుపుగమితేసినిన్ను ♦ వేడికొనియెడగా

నాలోని చిక్కుమానిచి

నీలోనికిఁగొంచుఁ బొమ్ము ♦ నిఖలాధిశా.

చక్కమునకు భయంబంది హరినిశరణంబు నేడిన దుర్వాసున

కాతఁ డంబరీషుని వేడుమని చెప్పట.

(అంబరీష చరిత్రము.)

చ॥ చలమున బుద్ధిమంతులగు ♦ సాధులు నాహృదయంబు లీలదొం

గిలికొనిపోవుచుండుదు రి ♦ కిల్బిషభక్తులతాచయంబులన్

నిలువగఁ బట్టికట్టుదురు ♦ నేరుపున మదకుంభి కైవడిన్

వలలకు జక్కిభక్తజన ♦ వత్సలతంజనుచుందుఁ దావసా.

అ॥ నాకు మేలుగోర ♦ నాభక్తులక కాని

భక్తజనులకేన ♦ పరమ గతియు

భక్తుఁ డెందఁజనిన ♦ బలతెంతు వెనువెంట

నొవువెంటఁ దగులు ♦ కోడెభంగి.

ఆ॥ తనువు మనువువిడిచి ♦ తనయులఁ జాట్లాల

నాలివిడిచి సంక ♦ దాలివిడిచి

నన్న కాని యన్య ♦ మెన్నఁడునెఱుంగని

వారివిడువ నెట్టి ♦ వారినైన.

క॥ పంచేంద్రియముల తెరువుల

వంచించి మనంబులందు ♦ వరసుతులుకృపి

ప్రించివహితురు నన్నును

మంచితతిఁ బుణ్యసతులు ♦ పురగించుకీర్యన్.

క॥ సాధులహృదయము నాయది

సాధులహృదయంబు నేన ♦ జగములనెల్లన్

సాధులనే యెఱుంగుదు

సాధులెఱుంగుదురు నాదు ♦ చరిత్ర విప్రీ

౨। భారుణీ నురులకు ♦ దవము విద్యయురెండు
 ముక్తి సేయుచుండు ♦ ముదమునోడ
 దుర్విసేతులగుచు ♦ దుర్జనులగువారి
 కివియుఁ గీడ సేయ ♦ కేలయుండు.

౩। నా తేజము సాధులలో

నాతలమై యుండువారి ♦ నలచు జనులకు
 హేతిక్రియ భీతినిచ్చు
 శేష మోదంబు జెలచు ♦ సిద్ధమునుగొని.

౪। అదెపోబ్రాహ్మణ! నీకును

నదయుండు నాభాగనుతుండు ♦ జనవినుతి గుణా
 స్పృహఁడిచ్చు నభయమాతనీ
 మది నెంతన కలచివేడు ♦ మాశరణంబున్.

—•వరశురాముండు.—

మ॥ కవియోక్ ముందటఁగార్తవీర్యుండునది ♦ త్కముగబ్రాహ్మణశరా
 జనతూణీరకుతారభీమునతిరో ♦ మప్రోచ్చల దూర్భియుగా
 నన నేత్రాంచల సీము నైణవటనా ♦ నాటూలికోద్దాము నూ
 తిని సంరంభన రేంద్రదారశుభసూ ♦ త్రోతొమునిక్ రామునిక్.

—:ముదిమి:—

(యయాతికి కుమారుడైన యదువుదెప్పట)

౪। గాంతాహేయము బంధునిద్యము గురా ♦ కందూతిమిశ్రంబుహ్మ
 చ్చింతామూలము పీనసాన్వితము వగి ♦ స్వేదవగ్నిశాపవన
 శ్రాంతిస్ఫోటకయైక్త మీముదిమి వా ♦ ఛలేదాల్పిగానానుభో
 సాంతంబైన వయోనిధానిది య ♦ య్యాతేర యాపచ్చునే

— రం తి జే పు డు —

క॥ హీనుడఁ జండాలుండను

మానవకులనాధ దప్పి ధ మానదునవలం

బోనేర నీకుఁజిక్కిన

పాసీయము నాకుఁబోసి ధ బ్రతికింపఁగజే.

వ—అనిన వాని దీనాలాపములకుఁ గరుణించి రాజిట్లనియె.

ఉ॥ అన్నములేదు కొన్నిమధు ధ రాంబువులున్నవి త్రావుమన్నరా
వన్న శరీరధారులకు ధ నాపదవచ్చిన పారియాపదల్
గ్రన్ననమాన్వి వారికి ను ధ ఖంబులు నీయుటకన్న నెందుమే
లున్నదె నాకుదిక్కు పురు ధ పోత్తముఁడొక్కఁడెనుమ్మపుల్కసా.

వ॥ అనినది.

కు॥ బలవంతుఁడగు నీరువట్టున నిజ ధ పాత్రాంతమైయున్నచో
నలయందేమియు వీనపూజ్యరిము నా ధ యూసంబుభేదంబునా
జలదానంబున నేడు మానుననుచున్ ధ సర్వేశ్వరాధీనుడై
జలముల్పోసెను రంతి జేపుడుదయం ధ జండాలపాత్రంబునన్.

— గోవికలు క్రిక్కిమ్మని చుడుకుఁజేతలు యశోదాదేవిలో

జెప్పుట —

క॥ బాలురకుఁ బాలులేవని

బాలెంతిలు మొలలువెట్టఁ ధ బకవకనగి యీ

బాలుండాలముసేయుచు

నాకుఁ గేపులను విడిచె ధ సంభోజాక్షి.

క॥ ఎడతీ నీలిడ్డఁడు మా

కడవలలో నన్నమంచి ధ కాగినపాలా

చడుచులకుఁ బోసిచిక్కిన

కడవలఁ బోనడచెనాజ్ఞ ధ కలదోలేదో.

క॥ మీపాపము మాగ్నహముల

నాపాపములు బాలుద్రావ ♦ నగదకున్నం

గోపించి పిన్నవదుచుల

వాపాపముల జమ్ముకొనుచు ♦ వచ్చుదల్లి.

మత్తకోకిలము—

పుట్టిపుట్టడు నేడుదొంగిలి ♦ శోయిమాయిలుసాద్విలా

నుట్టియందకతోళ్లు బీటలు ♦ నుక్కపోవిడి యెక్కిచే

వెట్టచాలకకుండ క్రిందొక ♦ పెద్దతూటానందిమీ

వట్టి మీగడపాలు వారలు ♦ బట్టిద్రావెదలొదరి.

క॥ ఆదింజని వీరలపెరు

గోదక నీరుతుడు ద్రావి ♦ యొకయించుకతా

గోదలి మూతించుడిదిన

గోడలు ముచ్చనుచు నత్త ♦ గొట్టలతాంగి.

క॥ వారిల్లుసాచ్చి కడవల

దోరంబగు నెయ్యిద్రావి ♦ తుదివాకడవల

వీరింట ననుతుండిడ

వారికివీరిని దొడ్డ ♦ వాదయ్యెనతీ.

ఆ. నమ్మి నిమరపోవ ♦ నానట్టిచుంచుమా

లేగతోకతోడ ♦ లీల గట్టి

ఏధులందుదోలె ♦ వెలది నీకొమరుండు

రాచబిడ్డడైన ♦ అవ్వమేలె.

క॥ నావట్టి పొట్టనిండగల

బైకడి నీవట్టివిన్న ♦ బానెండిడినా

దూపిరి పెడలదువానిం

నాపెద నేమైన నీవ ♦ చుమ్ములతాంగి.

సీ॥ కలకంఠి మావాడ ♦ గరితలమెల్ల నీ
 వట్టిరాగలడసి ♦ పాలుపెరుగు
 లిండ్రులవలనెడి ♦ యేమెల్ల దనహోవ
 జూచుకోనెప్పుడు ♦ సాద్వినాదో
 తలుపులముద్రలు ♦ తాళబులునుబెట్టి
 యున్నచందంబున ♦ నున్నవరయ
 నొకయింటిలో నాడు ♦ నొకయింటిలోనాడు
 నొకయింటిలోనప్పు ♦ నొకటబిట్ట
 ఆ. నొకట వెక్కిరించు ♦ నొక్కొకచోమృగ
 కక్షి ఘోషణములు ♦ కరగజేయు
 విల్లుసేసివెనుక ♦ నొక్కడఁబోవునో
 కానరాదు రిత్త ♦ కడవలుంగు.

— మృదభూత విశ్వయాత్రపదగృహము —

క॥ మన్నేటికి భయ్యి చెరు
 మన్నియకుములేల నీవు ♦ మన్నింకవు మీ
 యన్నయు నలులునుబెప్పెద
 రన్నా మన్నేల పతివ ♦ దార్థములేదే.
 వ—అని కలికిన ముగుదతల్లికి నొకదంటయెన కొడుకిట్ల

నియె—

శా॥ అమ్మా! మన్నుదివంగ నేళిశువునో ♦ యాకొంటికో వెట్టి
 నమ్మ జాడకు నీమాటలు మదిన్ ♦ నన్నీవు గొట్టంగదా
 రిమ్మార్గంబు ఘటించిచెప్పెదరు కా ♦ దేనిన్ మదీయాస్యం
 ధమ్మాహ్వానము సేసి నావచనముల్ ♦ దప్పెనదండింకవే.

వ—అని కలికి నయ్యంబున నయ్యప్ప విశ్వకొలిపి కీడాను

నుజబాలకుండైన యాశ్వరుడు తననోరుదెరిచి ముఖంబుఁజూపిన

క॥ ఆలలితాంగి కనుంగొనె

బాలునిముఖమందు జలధి + పర్వతవంభూ

గోళశిఖితరణిశశిది

క్పాలాదికరండమైన + బ్రహ్మాండంబున్.

వ—కనుంగొని

మ॥ జలయోవైష్ణవనూయయో సుతరసం + కల్పార్థమోసత్యమో

తలఁపన్ బాలకయున్నదానో యశో + దాదేవిఁగానో వర

స్థలమో బాలకుఁ డెంత యారని ముఖ + స్థంబై యజాడంబు వ్రీ

జ్వలమై యుండుట కేమిహేతువో మహా + కృత్యంబు చింతింపఁగన్.

ఆ. బాలమాత్మిండైన + బాలునిముఖమందు

విశ్వమెల్ల నెట్లు + వెలసియుండు

బాలుఁఁగి నితఁడు + భాసిల్లుగాని స

ర్వాత్మఁడాదివిష్ణుఁ + డగుటనిజము.

— గోపబాలురు కృష్ణునితోఁగూడి చలువారగించుట. —

భా॥ ఎండన్ మృగ్గిరి రాకటంబడిదితి రిం + కేలావిలంబింతుఁగా

రండోబాలకులార! చల్లిగుడువన్ + రమ్యస్థలంబిక్కడి

దండన్ లేగలు నిరుద్రావి యిరవం + దకబచ్చికల్ మేయుచుం

దండంబై విహరించుచుండఁగ నమం + దవీరి భక్షింతమే.

మ॥ జలదాంతస్థిత కర్ణికందిరిగిరా + సంఘంబులైయున్న తే

కులచందంబునఁ గృష్ణునిందిరిగి రాఁ + గూర్చుడిపిక్షించుచుక

శిలలుఁ బల్లవములే దృఢంబులు లతలే + చిక్కంబులుంబువ్వు లా

కులుకంచంబులుగా భుజించిరచటన్ + గోపార్థకులే భూవరా.

సీ, మాటిమాటికి వేరీలు ♦ మడిచి యూరించుచు
 నూరుఁగా మలఁ దిను ♦ చుండునొక్కఁ
 డొకనికంచముఁగొని ♦ దొడిసిచయ్యననింగి
 చూడులేదని నోరు ♦ నూపునొక్కఁ
 డేగురార్దురుచల్లు ♦ లెలమిఁబన్నిదమాడి
 కూర్మొనికూర్మొని ♦ కుడుచునొక్కఁ
 డిన్నియఁ దగఁబంది ♦ యిడుటనెచ్చెలి తన
 మనచుబం తెనగుండు ♦ లాడునొక్కఁ

అ. కృష్ణఁ జూడుమనుచు ♦ గికురించి వరుమోగి
 మేలిధన్వరాశి ♦ ముసగునొక్కఁడు
 నవ్వునొక్కఁడునఖుల ♦ నవ్వించునొక్కఁడు
 ముచ్చటాడునొక్కఁడు ♦ మురియునొక్కఁడు

సీ॥ కిడుపునదిందుగాఁ ♦ గట్టిసపలువలొ
 లాలితవంశ నా ♦ భంబుఁజొనిపి
 విమలశృంగంబును ♦ వేలేదండంబును
 జాటిరా నీకడా ♦ చంకనిటికి
 మీఁగడపెరుగున ♦ మేళించినచల్లి
 ముద్ద దావలిచేత ♦ మొసయనునది
 డెలరేగి కొసిరితె ♦ చ్చినయూరుఁగాయలు
 వేరీశృంగులనెల్ల . వెలయనిటికి

అ. సంగడిలనడుమఁ ♦ చక్కనఁగూర్పుండి
 శర్మభాషణముల ♦ సగవునెఱిపి
 యాగభోక్త కృష్ణఁ ♦ డమరులువెఱగంద
 శైశవంబుమెఱసి ♦ చల్లిగుడిచె.

—♦ శ్రీకృష్ణః డరణ్యమున గోపాలకులతోగోవులఁ గాయుట ♦—

సీ! నిఖిలపావనమైన ♦ నీకీర్తిఁ బాడుచు

నీతుమ్మెదలు వెంట ♦ నేగుదెంచె

నడవిలోఁ గూఢుండ ♦ వైనయాశుఁడవని

ముసరికొల్వఁగవచ్చె ♦ ముసిగఁజులు

నీలాంబరముతోడి ♦ నీపుత్రమూతమ

వనినీలకంఠంబు ♦ లాడఁదొడఁగె

బ్రీయముతోఁజూచు గో ♦ పికలచంపంబున

నినుఁ జూచె నది హరి ♦ నీచయంబు

ఆ. నీపు విండవనుచు ♦ నిర్మలనూక్తులు

కులుకుచున్నవిచటఁ ♦ జరిభృతములు

నేడు వివినచరులు ♦ నీపు విచ్చేసిన

ధన్యులైరిగాదె ♦ తలఁచిచూడ.

సీ! నీపాదనులుసోకి ♦ నేడువీరుత్పలా

ఘ్రంజంబుతోఁభూమి ♦ పుణ్యయయ్యె

నీసఖంబులుదాఁకి ♦ నేడునానాలతా

తిరుసంఘములు గృతా ♦ ధంబులయ్యె

నీకృపాదృష్టిచే ♦ నేడు నదీశైల

ఖగమృగంబులు దివ్య ♦ శాంతిఁజెందె

నీవెచ్చురముమోవి ♦ నేడుగోపాంగవా

జనములఘట్టువు ♦ సఫలమయ్యె

ఆ. సనియరణ్య భూమి ♦ సంకించికుశులను

మిత్రజనులుఁ దాను ♦ మేఘయిండి

నలినలోచనుండు ♦ నమలందుగిరులందు

సంతసంబుమెఱయ ♦ సంచరించె.

సీ. వేదాంతవీధుల ♦ విహరించువిన్నాటి

విహరించుఁగాంతార ♦ వీధులందు

ఫణిరాజశయ్యవై ♦ బవళించునుఖభోగి

వల్లవశయ్యలఁ ♦ బవ్వళించు

గురుయోగిమానస ♦ గుహలఁగుమ్మరుమేలి

గుమ్మరునదీంద్ర ♦ గుహలలోనఁ

గమలలోడఁబెనంగి ♦ కడుడయ్యచతురుడా

భీరజనులతోడఁ ♦ బెనఁగిడయ్య

ఆ. సఖలలోకములకు ♦ నాశ్రయిండుగుధీరుఁ

డలసి తరులసిడ ♦ నాశ్రయించు

యాగభాగచయము ♦ లాహరించుమహాత్ముఁ

డడవిలోనిఫలము ♦ లాహరించు.

—♦ కాళియమర్దనము ♦—

మ॥ కటిసూత్రంబుబిగించి, పింఛమునఁజ ♦ క్కాగొల్పసంధించి, నో

స్తటసంస్థాలనమాచరించి చరణ ♦ ద్వంద్వంబుగీలించి, త

త్కుటశాఖాగ్రము మీఁదనుండియుత్తికెన్ ♦ గోపాలసింహంబుది

క్తుటములే మోయనూదంబులో గుభగుభ ♦ ధ్వాసంబునూన

బుగిసి.

ఉ॥ భూరిమహాభ్రతావహరి ♦ పూర్ణభయంకరగోపశాలకిం

ధిరవసాతవేగవిక ♦ లీకృతదుర్విషభీషణోర్మిసా

పూరితమై వడింగలఁగి ♦ పొంగి ధనుశ్చతమాత్రభాగవి

స్తారిము పొంగెనమ్మడుఁగు ♦ తప్తవయఃకణబుద్ధుడోగ్రిమై.

శా! పాఠినాకృతిః దోయరాశినడుమః † భాసిల్లిమున్నాఘ్నః ‡
కాఠిన్యక్రియ నీడునేర్పు దనకుఁ † గర్భిణ భుజంగేంద్ర హృ
త్ప్రకాగ్నింబున రోషవహ్ను లెగయఁ † భీమంబు గానీచెను
ల్లోతోత్తుంగతరంగమై ముడుగు దు † ర్లోక్యంబుగా బాహులఁ.
సీ! ఘనయమువానదీ † కల్లోలఘోషంబు

సరస మృదంగ ఘో † పంబుగాఁగ
సాధుబృందావన † చరచంచరీకగా

పంబు గాయకనుగా † పంబుగాఁగ
గలహంససారస † శమనీయమంజు శ
బ్రంబులు దాళశ † బ్రములుగాఁగ
దివినండివీక్షించు † దివిజగంధర్యాది
జనులు సభాసీన † జనులుగాఁగ

తే! బద్ధగారాదిరత్న వ్ర † భాసమాన
మహిత కాళియఘణిఘణా † మండపమున
సళినలోచన విఖ్యాత † సర్తకుండు
నిర్వృత పుణ్యమునఁబేర్చి † స్మర్యమాఁడ.

—(వేణుగానము)—

సీ! కర్ణావలిసిత † కర్ణి కారవ్రధ
గండభాగమృతి † గడలుకొలుకు
భువనమోహనమైన † భూఃలాసంబుతో
నామభాగానత † నదన ముద్దు
నవసవ్యకరమృదు † లాంగుళీచాతురి
షడ్జధ్వనికిమర్క † సరణిజాతు
దాకాలిమోదన † డ్డముసాచినిల్చి
వదనఖమ్మతి భూమి † బ్రబ్బికోసఁగ

తే॥ మాళిపింఛముఁ గంతదా ♦ మమానుమెటయ

విలసితిగ్రామముగ నొక్క ♦ వేణువును

కాగ్రహాగంధర్వగీతంబు ♦ కరగఁజేసె

జతురనటమూర్తి గోపాల ♦ చక్రివర్తి.

మ॥ అమరేంద్రాంగన లాకనంబు ♦ విమా ♦ నారూఢులై పోవుచు

గమలాక్షుం శుభమూర్తిగఁబడి మురళీ ♦ గానంబులందుదక

ర్ణములక నిల్చుచు మేఖలల్ వదలఁగా ♦ వాఘాంకమధ్యంబులం

బ్రమదా! వ్రానిరిచూచితే వివశులై ♦ పంచాశుగ భ్రాంతిలై॥

ఉ॥ కానలనుండుచుఁ పరప ♦ గాన వివేకవిహీనజాతులై

వీనులనేడు కృష్ణమఖ ♦ వేణురవామృతధార సౌకినన్

మేనులు మేతలుఁ మఱచి ♦ మెత్తనిచూడ్కి మృగీమృగావధుల్

నూనిని! చూడవమ్మ బహు ♦ జూనమునేసె గృతార్థులైతై॥

ఉ॥ తల్లులచన్నుఁబాలు మును ♦ ద్రావుతఁడె దమకర్ణవీధులక

వల్లభమైన మాధవుని ♦ వంశరవామృతధార సౌచ్చినం

దుర్లభక పాప రాడివక ♦ దూఱకమానక శృష్టుమీద దృ

గ్వలులుసేర్చి నిల్చెనదె ♦ వర్షము లంగవలార! కంటిరే.

మ॥ మమతన్ మోములు మీఁదికెత్తుకొనిరో ♦ మంథంబుసారించిహృ

త్క మలాగ్రంబుల గృష్ణునిల్పి మురళీ ♦ గానామృత శ్రేణిక

ర్ణములంగోలుచు మేతమూని గళితా ♦ ఎందాశులైచిత్రితో

వమలై గోవులు సూచుచున్నవనిగో ♦ కద్యాక్షి! ఏక్షించితే.

మ॥ జగతీజంబులశాఖలెక్కి మురళీ ♦ శబ్దామృతస్యందముక

మిగులన్ వీనులంద్రావి వేఁగువడి నె ♦ మ్మిగృష్ణురూపంబు చి

త్తగ మైయుండఁగ నడ్డువెట్టు క్రియనే ♦ లోబుల్ దగన్ మూసియూ

భగముల్ సొక్కడిఁజూచితే మునిజనా ♦ కారంబులన్ మానిని.

మ॥ కృప మొప్పన్ నదులెల్ల వంశరవనూ + కర్ణించిసంజాతమో
హములన్ మన్మథసాయకక్షత విశా + లావర్తలైహంసవా
కృములం జీరి తరంగహస్తముల నా + కర్ణించి వద్యోవహ
రములం గృష్ణవదార్యనాబు సలిపెన్ + రామూ'విజ్ఞాకించి తే.

—శ్రీకృష్ణుడు గోవర్ధనపర్వతంబెత్తుట—

శా॥ బాబుండాడుచు వాతపర్యమని సం + భావించి పూగుత్తి కెం
గేలందాల్చిన లీలతేనగవుతో + గృష్ణుండు దానమ్మహ
శైలంబున్ వలశీలదాల్చి విపుల + ఛత్రింబుగాబట్టి నా
భీలాభ్యుత్త మశ్శీలాచకిత గో + పీగోవగోవంక్తికిన్.

శా॥ బాబుండీతడు కొండదొడ్డది మహా + భారంబునైరింపగా
జాలండోయని దీనిక్రిందనిలువన్ + శంకింపగా బోలదీ
శైలాంభోనిధి జంతుసంయుత ధరా + చక్రింబుపై బడ్డనా
శీలొడ్డను బంధులారనిలుడీ + క్రిందనే బ్రహ్మాదంబునన్.

మ॥ హరిదోర్దండము గామ గుబ్బ శిఖరం + బాలంబిముక్తావళుగ
వరగన్ జాలెడు నోయబిందువులు గో + పాలాంగ నాపాంగహ
సరుచులే రత్నచయంబుగాగ నచల + ఛత్రింబుతోభిలైడ
ద్దిరిభిద్దర్శద భంజయై జలధరా + క్లిన్న ప్రజారంజయై.

—శరదాగిరిగాన మొనర్చు కృష్ణునిసన్నిధికి గోపికలువచ్చుట—

శా॥ మేలా మీకు భయంబుపుట్టదుగదా + మీమందకున్ సింహశా
దూలానేకవముఖ్యమూర్ దిరిగదేన్ + దూరంబులే తెంతులే
యేలావచ్చితి రీనిశాసమయమం + దిచ్చోటవర్తింతులే
చాబుంజాలు లలొంగులార! చనుడా + సంప్రీతితోమందకున్!

శా॥ మీలే తెంచినబాడె గానకపగన్ + మీతల్లులు దండులిన్
మీరామూర్త మణిదుర్త రసూజాలు గురుర్త + మీసోదగున్ బంధు

మేగ్న మూతిరి లేరు పోయిననుచున్ ♦ మీఁఖాషభాభాగమం
దేరీతిన్ బరికిందిరో తగవులే ♦ యీసాహసోద్యోగముగ.

చ॥ ఇలువడిసున్న సేసి హృద ♦ యేశుల సిగ్గులుపుచ్చి యత్తమా
మలనరియింది పోదగుల ♦ మానము నూటలుపుచ్చి తల్లిదం
దుల రుచిమాన్సి బంధులకు ♦ గోతయొనర్చుచు జారవాంఛ
లన్

వలనటి నత్తులొంగనలు ♦ వత్తురెజోకులు సూచిమెత్తురే.

సీ॥ పాశ్రేతుడెఱిగిన ♦ బ్రాణంబునకు దెగు

దండించు నెఱిగిన ♦ ధరణివిభుడు

మామయెఱిగిన ♦ మనువెల్లఁ జెడిపోవు

దలవరియెఱిగిన ♦ దగవునేయు

దలిదండులెఱిగిన ♦ దలలెత్తుకుందుచు

రేరాలెఱిగిన ♦ నత్తిపాపచు

వాత్మజులెఱిగిన ♦ వాదరింపరుచూచి

బంధువులెఱిగిన ♦ బహియొనర్చు

ఆ॥ రితరులెఱిగి శేని ♦ నెంతయుఁజల్కగా

జాతురిందునందు ♦ నుఖములేదు

యశములేదు నిర్భ ♦ యానందమును లేదు

జారుఁ జేరఁజనదు ♦ చారుముఖి

క॥ నడవడి గొఱగాకున్నను

బడునైనఁగూర్చియెన ♦ కామరుడైనన్

జడుడైన రోగియెనను

విడుచుట మర్యాద గాదు ♦ విభు వంగకున్.

చ॥ ఇది యమునానదీజలధి ♦ మేధితపాదపల్లవవక్రీసా

నదళవిరాజితం బగువ ♦ నంబు మనంబులు మేరదప్పెన్

పొదిగిటనేడు బిడ్డలకుఁ ♦ బోయుఁడు పాలు విడుండు లేగలనె
మొదవులకున్ నిజేశ్వరుల ♦ ముద్దియ లారిభజంపుఁ జొప్పుగన్.

చ॥ పనితలుసన్నుఁ గోరియిటఁ వచ్చితి రింత గొఱంతలేదు మే
లొనరె సమస్తజంతువులు ♦ నోలెబ్బియంబులు గావెనాకునై
సనునిలువంగఁ బోలెను స ♦ నాతనధర్మము లాడువారికిఁ
బెనుమిటల భజంచుటలు ♦ పెద్దగ సెవ్వుచు నుందురెల్లడఁ.

క॥ భ్యావాకర్షణ దర్శన
గాంబుల నాతలంపు ♦ గలిగినఁ జాయం
బానదరు కృతార్థత్వము
మానవతుల చనుఁజుమకలి ♦ మందిరములకుఁ.

—[గోపికాగీతలు]—

ఉ॥ గోవులవెంటఁ ద్రిమ్మరునుఁ ♦ గొల్చినవారల పాపసంఘముల
దోషంగఁ జాలి శ్రీదనరి ♦ చుష్టభుజంగ ఫణాలతొగ్గి సు
భావితమైన సీచరణఁ ♦ నద్గము చన్నులమీద మీపి త
ద్యావజపుష్ప భల్లభవ ♦ బాధహరింపు పరింపుమాధవా.

ప॥ ఘనలక్ష్మీయులమై కెనఁ తుభదమై ♦ కామాది విధ్వంసయై
సనక దిస్తుతమై నిరంతరతన ♦ స్తుతేత్తువున్నాగజీ
వనమైయొప్పెను సకళామృతము బాగి ♦ పంగలునే భూరిచా
ననిరూఢత్వము లేనివారలకు మా ♦ నారీమనోనాయకా.

ఉ॥ మావటివేళ సీపు వన ♦ మధ్యము వెల్వడి వచ్చి గోష్పద
ప్రాపిత ధూళిధూసరిత ♦ భాసితకుంతలమై సరోరుహా
ద్దీపితమైన సీమంగము ♦ ధీరజనోత్తమ నూకువేడ్కతో
జాపిమసంబుల మగునిఁ ♦ జాపుదుగాదె కృమకృమంబునఁ.

ఉ॥ నీవడవిఁ బవల్ దిరుగఁ దీకుటిలాలకలాలితాన్య మి

చ్చావిధిజాడకున్న నిమిఁ మంబులుమాకు యుగంబులైచనున్
గావున రాత్రిలందు నినుఁ గన్నులనెత్తుడు జాడకుండ ల
క్ష్మీవర తెప్పలడ్డముగఁ జేసెవిడేల విధాతకూర్చుడై.

మ॥ అరవిందంబులకంటె గోమలములై యందంబులై యున్ననీ
చరణంబుల్ గతినంబులై మొనయుచుఁ దన్నుగవల్ మోవఁగా
నిరియంగోలు నటంచుఁబొక్కుదుమునీ యీకర్క శారణ్యభూ
వరిసంచారముఁ కృష్ణ నీవీయులకుం బ్రాణవ్యధం జేయడే.

—రాసకీడ—

చ॥ నడుములు వీరియాడఁ జిలు వ నవ్వులు నివ్వటిలొగ హరిముగ
నుడివడ మేఖలల్ వడలఁ జాడ్కిమెటుంగులు వర్ష ఘర్మముల్
వాడమఁగురుల్ చలింపకృతిఁ భూషణుల్ మెఱవఁసకృష్ణలై
వడతుకలాడుచుం జిలఁగి పాడిరి మేఘురటిల్లలావళిధా.

నీ చలువయొక్క తె చక్కుఁ జెక్కుతోమోపిన

విభుఁడు దాంబూల చఁ ద్విత్తము వెల్లె
నాడుచు నొక లేమి యలసినఁ బ్రాణేశుఁ

దున్నత దోస్తంధఁ మూలసేనఁ

జెమించి యొకబాలఁ సేరినఁ గడగోరఁ

జతురుఁడు కుచఘర్మఁ జలమువాపి

నలకంబు లొకయింతి కళికనారులలేఖ

సంటినఁ బ్రియుఁడువా యంగ దుష్టె.

ఆ॥ బడలియొక తె పాట పాడి దస్పిన

నధగామృతమున నాధుఁ దాదరించె

హరి మొక్కపతికి సంతా వృతంబైనఁ

గాంతుఁ దురముఁజేర్చి కౌగిలించె.

—కంఠుని పంపుననకూర్చుండు జ్ఞానదావనమునకుఁ జనుదెంచుట—

మ॥ ఎట్టితపంబు సేయఁబడె + నెట్టిచరిత్రము లభమయ్యెనో
యెట్టిధనంబు లర్హులకు + నీబడెనో తొలిజామునందువా
యట్టివేక హీనునకు + నాదిముసీందులు యోగదృష్టులం
బట్టఁగలేని యాశ్వరుని + బ్రహ్మమయుఁ హరిజూడఁ గల్గెడిగ.

ఉ॥ సూరులుదొల్లి యేవిధుని + శోభితపాదనఖ పృథావళిం
జేరి భవాంధకారములఁ + జిక్కఁగాటుదు రట్టిజేవరకా
వైరముతోడనైనఁ బిలు + వకననుజించి శుభంబు సేసెని
హారణమైన ప్రేమనిదె + కంఠునిబోలు సఖుఁడుగల్గునే.

మ॥ ఇతఁడాకంఠునిచేతఁ బంపువడి నన్ + హింసించునే తెంచినాఁ
డతిదుష్టుండని చూచునోసకలభూ + తాంతర్బహిర్బధ్యసం
గతుఁడౌటందలపోసి నన్దు సుజనుం + గాఁజూచునో యెట్టియు
న్నతిఁగావించునె యేక్రియంబలుకునో + నాభాగ్య మెట్లున్నదో.

మ॥ అలకభృగితమై నుతాంశునిధమై + హాసవృథోద్దామమై
జలజాతంబయి కర్ణకుండలవిరా + జద్దండమై యున్నయా
జలజాతాక్షు ముఖంబునూడఁ గలుగునీ + సత్యంబునో నాకునా
వలది క్కేగుచు నున్నవీవనమ్మగ + వాతంబు లీగోవలక.

ఉ॥ మావటివేళ నేనుజని + మాధవుపాద సమీపమందుడం
డావతితుండనైన సతఁ + డాశుగకాల భుజంగవేగ సం
తాపితభక్తలోక భయ + దారణమైనక రాజ్ఞ మాదలక
మోపివాసింది వాకభయ + ముక గృహిణిదురేనియకుండునే.

కంసవధ

వ. అంత సభాజనంబుల కలకలంబు నివారించి మత్సరంబొంది
కంఠుం డిట్లనియె.

ఉ॥ వల్లవబాలరక్ష నగరి ♦ వాకిటికి పెడలంగ దొబ్బుడి
గొల్లలముట్టికోర గొనుడు ♦ కూర్చునినందుని గట్టుడుర్వికిం
దెల్లముగాగ నేడు వను ♦ దేవునిజంపును తండ్రిగాదువీ
దెల్లవిధంబులు బరుల ♦ కిష్టుఁగావకుఁ దుగ్గిసేనునిక.

వ అని వలుకునమయంబున,

ళా॥ జంఘాలత్వముతో నగోవరిచర ♦ త్పారంగ హింసేచ్ఛను
ల్లఘింపంగమకించు సింహముక్రియక ♦ లక్షించి పారప్రజా
సంఘాతంబులుతల్లడిల్ల మారికిం ♦ నప్రాణహింసార్థియై
లంఘించెదమగంబు మీదికి రణో ♦ ల్లానంబు భాసిల్లగక.

క॥ తమగమున తెగురుయదున

త్తమగణ్యుని జూచిభిద్ర ♦ ధరుడై యెదిరె
దమగమివారలు వీరో

త్తమగణవిభుఁ డనఁగఁగంప ♦ ధరణీపతియుక.

ళా॥ వక్షిందుగ్రిందుగంబు బట్టువిధము ♦ వృం కేశబంధంబు గో
కక్షోభంబుగఁబట్టి మాళిమణులా ♦ కల్పాంతవేళావత
న్నతీత్రంబులభంగిరాల రణన ♦ న్నాహంబు రెట్టికురం
గక్షోజింబడదొడ్చె గృష్ణుడువెనె ♦ అంశున్వబాత్తంసునిక.

ళా॥ మంచాగ్రింబుననుండి రంగధరశీ ♦ మధ్యంబున గూలియే
సంచారంబును లేక చిక్కిజనులా ♦ శ్వర్యంబునం బొందఁగా
బంచత్వంబును బొందియున్నవిమణుం ♦ బద్మాక్షుఁ డిద్వైపదీక
బంచాన్యంబు గజంబునీడ్చుబిదిక ♦ బాహుబోల్లాసియై.

—భ్రమరగీతలు—

మ॥ భ్రమరా దుర్జనవిత్ర ముట్లకుమునూ ♦ పాదాబ్జముల్ నాగరి
వ్రమదాళికుచ కుంకుమాలితలన ♦ త్పాణికి దామవనూ

నమరందారుని తాననుండవగుటఁ జాధుండు మన్నించుఁ గా
కమమున్నేపుమఁ జార కాంతలసభాఁ గారంబుల స్మిత్యముఁ
మిఁ జకపువ్వందలి తేనెద్రావి మధుపాఁ యుత్సాహివైసీపు వే
టొకటింబాండెడు భంగిమమ్మధరవీఁ యూపంబునందేల్చి, మా
యకలంకోజ్వల యాననంబుఁగొనియఁ న్నానకుండయ్యెఁ విభం
డకటాయాతపశ్శెట్లు వశ్యసిరిమిఁ భ్యాకీర్తిసమ్మంజామి.

శా॥ భృంగా! కృష్ణుండు మంచివాడనుచు నుఁ పీఠింబ్రశంసించెదీ
సంగీతంబున నేముసాకుదుమెఱఁ జ్చారిత్రముల వింతలె
యంగీకారము కావుమాకుఁ బురకాంఁ తాగ్రహి జేశంబులన్
సంగీతంబొసరింపువారిడుదురోఁ జన్మీకునిపూర్వములఁ

మి. సహదాశీశ్వర! చూడు ముజ్జ్వలితకాఁ సభాపిష్టాభంబులఁ
రమణీయందగు శౌరిచేశరంగరేఁ గామల త్రిలోకంబులం
బ్రమదారత్నమలక్ష్మి గూతపదాఁ జ్జాలంబుసేవింప న
క్కమానే మెవ్వరహాకృపాజలధికింఁ గారుణ్యముండేయఁగఁ.

శా. రోలు బేళ్వం నీకు వార్యము మహాఁ గూఠంబువినేరుపుల
చాలుఁ మచ్చరిణాబ్జముల విడువుమఁ సృన్నాథపుత్రాదులఁ
లీలంబాసినరంబుడించి తనకుఁ లీనత్వముంబొందుమ
మ్మేలా పాసెనిభుండు ధార్మికులు మిఁ న్నిచందముల మెత్తురే!

శా. వాలింజంపెను వేట కానిపగిడిఁ పుచ్చించి దైత్యానుజన్
లోలంబట్టి విరూపాక్షసేను బలిఁ లోభంబులఁ గట్టి యా
త్త్రేలోక్త్య బు ముఱంగిపుచ్చుకొనియెన్ ధర్మజ్ఞుడే మాధవుం
డేలావట్టుద! యెగు చూవలస నీఁ కెగ్గింపఁగానటిన్.

ఉ. కన్నుగమింటిపై కెగిసిఁ నాఁ జునిహంగి నులైననీనుల
దన్నుకమాటువిన్న గృహఁ చాంసుతాదులఁ బాసె విత్తెన

వన్నెతడించి సంసరణఁ దడతిఁజాపెడు వాఁడునిత్య కాం
క్షున్నెఱినున్న మాబ్రతుకుఁ నైచునెయ్యలమఘవ్రోత్తమా!

మ. కమసీయంబగు వేటకాని వదురాఁ కర్ణించి నిక్కంబుగాఁ
దమదిత్తంబులఁజేర్చి చేరిపారిణుల్ ఁ తద్వ్యాణవిర్భిన్నలై
యమిఁగోగ్రవృధనొందు భంగిహరి మాఁ యాలాపమునఁజమ్మిదుఁ
ఖములం జెందితి మంగజాత్రుజనితోఁ గ్రీణాగ్రాతిసిందిరిరా!

ఉ. బంధులబిడ్డలన్ మగలఁ భ్రాతలఁదిల్లులఁ దండ్రులన్ మనో
జాంధరఁజేసిడించి తనుఁ నందిన మమ్ము వియోగమర్దశా
సింధువులొనఁద్రోది యిటుఁ చేరకపోవుట పాడిగాదు పు
ష్పంధయ! మీయధీశునకుఁ జాదస లంబడియొత్తి చెప్పవే!

సీ. కాంచనరత్న సంఁ ఘటితసాధంబులే

మాకుటీరంబులుఁ మాధవునకు

వివిధనరేంద్రీ శేఁ వితరాజధానియే

మావల్లెయదువంశఁ మండనునకు

నూరభిపాదవలతాఁ శోభితారామమీ

మాయరణ్యముసింహఁ మధ్యమునకు

గమనీయలక్షణఁ గజతురంగంబులే

మాధేనువులు కంసఁ మర్దనునకు

తే. గీ. మావవిభ్రమనైపుణఁ యాథలైన

మగువలమె మేము మన్నధఁ మన్నధునకు

నేలచింతించుమముఁ గృష్ణఁ జేలలఁచుఁ

బృధివినధిపులు నూతనఁ పీయూలుగారె!

—ఉద్ధవునిచే గృష్ణుఁడు గోపికలకు సందేశముఁ జంపుట—

సీ. ఎల్ల కార్యములకుఁ ♦ నేను బ్రథమాంశ

రణముఁగావున మీకుఁ ♦ రామలార

కలుగదు మద్వియో ♦ గముచ రాచరరూప

ములలో మహాభూత ♦ ములువసించు

కరణినుండును సర్వ ♦ గతుడనై నేమనః

ప్రాణబుద్ధి గుణేంద్రి ♦ యశ్శ్రీరంధ

నాత్మయందాత్మచే ♦ నాత్మబుట్టెంతర

క్షీంతును గుంతు వ్యా ♦ పీకభూతి

తే. గుణగణా కారమార్గకుఁ ♦ గొమరుమిగులు

నిబిడమాయానుభవమున ♦ నిత్యశుద్ధ

మూర్త్యవిజ్ఞానమయమునై ♦ యమరుగుణము

బ్రహ్మకార్యమనోవృత్తిఁ ♦ బట్టిపొందు!

చ. కలఁగనిలేది మున్నుగలఁ ♦ గన్న సమస్త విధంబుగల్లగాఁ

దలఁచినభంగి మానస ప ♦ దార్థముచే నిఖలేంద్రియార్థమాల

బలమునఁగట్టి తజ్ఞుఁడు ప్రి ♦ వంచములేదను దన్మనంబుఁదా

రలయక కట్టుడున్ బుధుల ♦ కవ్వలనుఁదొక భేదమున్నదే.

అ. సాంఖ్యయోగనిగమ ♦ సత్యతపోదమ

ములుమనోనిరోధ ♦ మునుగడవల

గాఁగనుండు జలధి ♦ కడవలగాఁగల

నదుబభంగి సళిన ♦ నయనలాగ॥

మ. డెలువల్ దవ్వలనున్న వల్లభులపై ♦ జిత్తుంబులం గూర్తురు

త్కలికంజేరువవారికంటె సదియుం ♦ గాతెప్పుచున్ను మీ

రలుచింతించుచు నుండఁగోరి యిటు దూ ♦ రస్థత్వము బొందితి

దలకంజొలదు నన్నుఁగూడెదరు ని ♦ త్యధ్యాసపారీక్షలై॥

—గోపికలు మరల గృష్ణునకుఁ బంపిననా దేశము—

సీ. తనుబాసియొక్కంత ♦ తడవైనదిట మీఁద
 నేలపై మేనులు ♦ నిలువవనుము
 నేలపై మేనులు ♦ నిలువకయటమున్న
 ధైర్యంబులోక్కట ♦ దలఁగుననుము
 ధైర్యంబులోక్కట ♦ దలఁగినపిచ్చుటఁ
 జిత్తంబులిక్కడఁ ♦ జిక్కవనుము
 చిత్తంబులిక్కడఁ ♦ జిక్కవచ్చినఁ
 బ్రాణంబులుండక ♦ పాయుననుము

తే. ప్రాణములువోవ మఱి ♦ వచ్చి ప్రాణవిభుఁడు
 ప్రాణరక్షకుఁడగు తన్నుఁ ♦ బ్రాణులెల్ల
 జేరి, దూఱంగమఱియేమి ♦ నేయువాఁడు
 వేగవిన్నవ మొనరింప ♦ నే మహర్మి॥

—రుక్మిణిసం దేశము—

సీ. ఏనిగుణములు క ♦ ర్ణేంద్రియంబులుసాక
 జేహతాపంబులు ♦ దీక్షిపోవు
 నేనీశుభాకార ♦ మీక్షింపఁగన్నుల
 కళలార్థలాభంబు ♦ గలుగుచుండు
 నేనీచరణసేవ ♦ లేప్రొద్దుచేసిన
 భవనోన్నతత్వంబు ♦ బాదఁగలుగు
 నేనీలసన్నాహు ♦ మేప్రొద్దుభక్తితోఁ
 దడవిన పాపసం ♦ తతులునాయు

తే. నట్టి నీయగునాచిత్త ♦ మనవరతము
 నచ్చియున్నది నీయాస ♦ నానలేదు

కరుణాజూడుము కంసారి ♦ ఖలవిదారి

శ్రీయుతాకార మానినీ ♦ చిత్తచోర!

తా॥ ధన్యుఁ యోకమనోభిరాముఁ గులవి ♦ న్యాయాపతారుణ్య సా
జన్యశ్రీబలదానశౌర్యరుణా ♦ సంశోభితుఁ నిన్ను నే
కన్యలోగోరరు కోరజే మును రమా ♦ కాంతాలలామంబు రా
జన్యానేక పసింహ! నావలన నే ♦ జన్మించె నేమోహముల్!

ఉ॥ శ్రీయుతమూర్తి యోపురుష ♦ సింహము సింహము పాలిసాముగో
మాయపుగోరుచందమున ♦ మత్తుఁడు చైన్యఁడు నీవదాంబుజ
ధ్యాయించియైనఁ న్నువడి ♦ దాఁగొనిపోయెదనంచుచున్న వాఁ
దాయధమాధముం డెఱుంగఁ ♦ దద్భుతమైనభవత్ప్రీతాపముగ!

మ॥ ప్రేతముల్ దేవగురుద్విజన్మబుధనే ♦ వల్ దానధర్మాదులుగ
గతజన్మంబుల నీశ్వరుఁవారిజగ ♦ త్కల్యాణుఁగాంఠించిచే
సితి నేనికవను దేవనందనుడు నా ♦ చిత్తేశుఁడౌగాక ని
ష్ఠతులైపోదురుగాక సంగరములోఁ ♦ జేదీశముఖ్యాధముల్!

ఉ॥ అంకిలిసెప్పలేదు చతు ♦ రంగబలంబులతోడ నల్లియో
వంకజనాభ! నీవు శిశు ♦ పాలజరానుతులఁజయించి నా
వంకికువచ్చి రాక్షసవి ♦ నాహమునక భవదీయశౌర్య మే
యుంకువనేసి కృష్ణ! పురు ♦ షోత్తమ! చేకొనిపోమ్మివచ్చెదగ.

నీ॥ లోవలిసాధంబు ♦ లోనవర్తింపంగఁ

దేవచ్యునేనిన్నుఁ ♦ దెత్తునేని

గావలివారలఁ ♦ గలబంధువులఁజంపి

కాని తేరాదని ♦ కమలనయన

భావించి తేని ను ♦ పాయంబుసెప్పెద

నాలింపుకులదేవ ♦ యార్చిఁజేసి

సగరంబు వెలువడి ♦ సగజాతకును మొక్క

బెండ్లికిమునుపడ ♦ బెండ్లిగూతు

శే॥ నలమి మావారు వంపుడు ♦ రేనుసల్లు

పురము వెలువడి యే తెంది ♦ భూతనాథు

సతికి మొక్కంగ నీవువా ♦ సమయమందు

వచ్చి కొనిపొమ్మునన్ను స ♦ వార్యచరిత॥

మ॥ ఘనులాట్యయతమోచివృత్తికొఱ్ఱై ♦ శారీశుమర్యాదన

వ్యస సాదాంబుజతోయమందు మునుఁగఁ ♦ వాంఛితురేనట్టిని

యనుకొనఁగ విలపింపనేని వ్రతచ ♦ ర్యక నూరుజన్మంబులన్

నినుఁజింతించుచుఁ బ్రాణముల్ విడిచెదఁ ♦ నిక్కంబు బ్రాణేశ్వరగా॥

సీ॥ పాణేశ! నిమంజ ♦ భాషలుపినలేని

కర్ణరంధ్రంబుల ♦ కలిరుయేల

పురుషరత్నమ! నీవు ♦ భోగింపఁగాలేని

తనులతవలని సాం ♦ దర్యమేల

భువనమోహన! నిన్నుఁ ♦ బాడఁగానఁగాలేని

చతురింద్రియముల ♦ సత్త్వమేల

దయిత! నీయధరామ్మ ♦ తంజానఁగాలేని

జన్మాకుఁఫలరస ♦ సిద్ధియేల

అ॥ నీరజాతనయన! ♦ నీవనమాలికా

గంధమబ్బలేని ♦ ఘ్రాణమేల

ధన్యచరిత! నీకు ♦ దాస్యంబునేయని

జన్మమేల యెన్ని ♦ జన్మములకు॥

—౩ స్వయంవరసమయమునకుఁ గృష్ణుడురా లేదని తలంచి
రుక్మిణి చింతించుట. ౩—

శా॥ లగ్నంబెల్లి వివాహముగదినె నే + లారాడుగోవిందుడు
ద్విగ్నంబయ్యెడిమానసంబు వినెనోపు + త్రాంతముఁ బ్రాప్తాఁడు
డగ్నిద్యోతనుఁడేటికిందడనె నా + యత్నంబుసిద్ధించునో
భగ్నంబైచనునో విరించికృతమె + బృంగిఁ బ్రవర్తించునో॥

మ॥ ఘనుఁ డాభాసురుఁడేగెనో నెఱమ మా + ర్గశాంతిఁజైచిక్కెనో
వివికృష్టుండిది తప్పుగాఁదలచెనో + విచ్చేసెనో యాశ్చర్యం
డనుకూలింతుడలంచునోఁ దలఁచుఁడో + యార్యామహాదేవియన్
నను రక్షింతు నెఱుంగునో యెఱుంగఁడో + నాభాగ్యమెట్లున్నదో.

ఉ॥ పోడను బ్రాప్తాఁడు యదు + పుంగవుపేటికి వానుజేవుఁడున్
రాడను సింహాఁబయి మారి + రమ్మని చీరఁబయివ్వబంధుఁడున్
లేడను రుక్మికిందగవు + లేదటఁ జెడ్యునకిత్తునంచు ను
వ్నాడను గౌరీకీర్తనకి + నావలనంగృహలేదు నేడనున్.

ఉ॥ చెప్పదు తల్లికిందలఁపుఁ + జక్కుదిశల్ దరహాసచంద్రికం
గప్పదు వక్త్రితామరస + గంధసమోగత భృంగసంఘమున్
రొప్పదు నిద్రఁగైకొనదు + రోజవరస్పర సత్తహారమున్
విప్పదు కృష్ణమార్గత + వీక్షణవగత్తులు దిప్పచెప్పునన్.

చ॥ తుడువదుకన్నులఁ వెడలు + తోయకణంబులు కొప్పుజక్కగా
ముడువదు నెచ్చెలిగదిసి ము + చ్చటకుంజన దన్నమేమియుం
గుడువదు సీరఁబుంగొనదు + కూరిమిఁ గీరముఁజేరి యద్యముల్
నుడువదువల్లకిగుణ వి + నోదముసేయదు డాయదన్యులన్.

సీ॥ మృగవాళి యలదదు + మృగరాజమధ్యమ

జలములనాడదు + జలజగంధి

ముకురంబునూడదు + మాకురసన్నిభముభ

పువ్వులుదాటుమదు + పువ్వుఁబోడి

వనకేలిగోరడు + వనజాతలోచన

హంసంబుజెంతుడు + హంసగమన

లతలఁ గోషింతుడు + లతకాలితదేహ

తొడవులుతొడవడు + తొడవుతొడవు

ఆ॥ తిలకమిడదు నుడుట + చిలకీనీతిలకంబు

కమలగృహము జొరదు + కమలహస్త

గారవించి తన్నుఁ + గరుణఁగైకొన వన

మూలిరాదు తగవు + మూలియనుచు.

మ॥ మలగుఁ మెల్లని గాలికిఁ బటురట + స్మృత్తద్విరేఖలికిఁ

దలఁగుఁ గోయిలమోతకై యలఁగు ను + ద్యత్కీరణభాషణం

గలఁగుఁ వెన్నెలవేడిమిఁ నలఁగు నూ + కందాంకురచ్ఛాయకుఁ

దొలఁగుం గొమ్మమనోభవానల శిఖా + దోహూతునూనాంగియై.

—కృష్ణుడు సత్యభామను జెండ్లిచూచుట—

వ. ఇట్లు హరి తపశరాకృతిమంబున జాంబవతీదేవిం బరిగ్రహించి, రాజసభకు సత్ప్రాజ్ఞత్వంబిలిపించి తద్వృత్తాంతంబంతయు నెఱిగించి సత్ప్రాజ్ఞత్వము మణినిచ్చి సతమును సిగ్గువడిమణిం బుచ్చుకొని, కృష్ణత్వావంబు నొందుచు బలవద్విరోధంబునకు వెళుచును నింటికింజని,

క॥ పాపాత్ముల పాపములం

బాకంగా నోపునట్టి + కద్యాత్సునిపైఁ

కాపముగలదని నొడివిన

పాపాత్ముని పాపములకుఁ + కారముగలదే.

మ॥ మితభాషిత్వముమాని యేలహర్తిపై + మిభ్యాభియోగంబుచే

సిరిఁ బాపాత్ముడ సర్థలోభుడను ను + శ్చిత్తుండ చిత్తుండ ను

ర్మితి సిజేహముఁ గాల్పనే దురిత మే † మార్గంబుసంబాయు నే
గతిఁ గంసారి బ్రసన్నుడై మనుచు నన్ † గారుణ్యభావంబునన్.

౮॥ మణినిఁ గూతుసిచ్చి † మాధపువదములు

కట్టుకొంటి నేని † బ్రతుకుగలదు

సంతసించు నరఁడు † సదుపాయ మగునిది

సత్యమితర వృత్తి † జక్కబడదు.

మ॥ అని యిబ్బంగి బహువ్రీకారముల నే † కాంతిన్ముడై యింటిలోఁ
దనబుద్ధింబరికించి నీతిగని స † త్రాజిత్తు సుప్రాప్తశో
భనుడైయిచ్చె వికల్పయోధిరికి † భామాచునో హరికి
దనుజాధీశవిదారికి హరికిఁగాం † తారత్నమున్ రత్నమున్.

ఉ॥ తామరసాక్షుఁ డన్యుతుఁడు † దారయశోనిధి పెండ్లియాడెనా
నామనుజేంద్ర నందితగుణ † స్థితిలక్షణ సత్యభామ ను
ద్దామకలివ్రతాత్వనయ † ధర్మవిచక్షిణకౌదమూయశః
గామను సత్యభామను ము † ఖన్యతినిర్జితసామ నయ్యెడన్.

౭॥ మణియిచ్చినాఁడు నానర

మణినికును మాకుఁగలపు † మణులుకు హారీ

మణిచాలునంచు గృష్ణుఁడు

మణి సత్రాజిత్తునకును † మరలఁగ నిచ్చెన్.

—సత్యభామ నరకానురునితో యుద్ధముచేయుట—

౪॥ ఆవిల్లంది బలంబునొంది తడగ † త్యాగవల తేజోవిశే
షావిద్యుతిమహా బ్రతావనునవీ † రాలోక నుల్లేకయై
తావేగన్ సగుణంబుఁ జేసి ధనువు † రన్వంగి దైత్యాంగవా
గ్గీవాసగుము నిర్గుణంబుగ రణ † క్రిడామహాలక్ష్మంతతో.

క॥ నారీమొరయించె రిపునే

నారీంఖణహేతువైన ♦ నాదము నిగుడగ

నారీమణి బలసంకు

న్నారీభాదికము మూర్ఖ ♦ నందనరేంద్రా.

సీ॥ సౌవర్ణకంకణ ♦ ఝణఝణనినదంబు

శింజిరీరవముతో ♦ జలమిశ్రయఁ

దాటగముణిగణ ♦ ధగధగ దీప్తులు

గండమండలి రుచి ♦ గప్పికొనఁగ

ధవళతరాపాఁగ ♦ ధళధళ రోచులు

జాణజాలనగ్రభా ♦ కటలినడవ

శరపాతి ఘుమఘుమ ♦ శబ్దంబు కరికుంధి

సైనికకలకల ♦ స్వనమునుపక.

తే॥ వీరశృంగార భయరాద్రీ ♦ విస్మయములు

గలసిభామిని యయ్యెనో ♦ కాకయనఁగ

నిమ్రువుదొడఁగుట దివుచుట ♦ యేయుటెల్ల

నెఱుంగరాకుండ నవిసేసె ♦ యిందావదన.

మ॥ వరుజూచు వరుజూచు నొకనలరిం ♦ పగరోషరాగోదయా

విరగభ్రాకుటి చుండహసములతో ♦ వీరంబు శృంగారముగ

జరగంగన్నులగంపు సొప్పుబరగం ♦ జండాస్త్ర సందోహముగ

సరసాలోక సమూహము నెఱపుచు ♦ జంద్రాన్య హేలాగతిగ.

మ॥ అలిసిలాలకచూడ నొప్పెసఁగ బ్ర ♦ త్యాగీభవాదంబుతో

నలిక స్వేద వికీర్ణకాలకలతో ♦ నాకర్ణి కానీత స

ల్లలితిజ్యానఖపుంఖధీపతులతో ♦ లత్యావలోకంబుతో

వలయాకార ధనుర్విముక్తవిశిఖ ♦ వ్యాభావాకారాతియై.

సీ॥ బొమ్మపెండ్లిండ్లకు † బోనెల్లననుబాల

రణరంగమున కెట్లు † రాదలంచె

మగవారిగనిన దా † మఱుగు జేరెడునితి

మగవారి గెల్వనే † కడిదిజూచె

బసిడి యుయ్యెలలెక్క † భయమందు భీరువు

భగవతిస్కంధమే † కడిదినెక్క

సఖుల కోలాహల † స్వము లోర్వనికన్య

వటహభాగ్కృతుల కె † బృంగినోర్ప

ఆ॥ నిలకంఠములకు † స్మర్యంబు గలపును

నలసి లేరిపోవు † నలరుబోడి

యేవిధమున నుండె † నలమహాలీధాది

మానములను రిపుల † మాన మడచు.

సీ॥ వీరై జక్కంగె బట్ట † వెర వెఱుంగని కొమ్మ

బాణాసనం బెట్లు † పట్టనేర్ప

మాత్రునదీగె నూ † ర్పంగనేరని లేమ

గుణమునేక్రియ ధనుః † కోటిగూర్చ

సరవిమాత్యమా గుప్త్య † జాలని యబల యే

నిపుణత సంధించె † నిశితశము

జలుకకుం బద్వంబు † జెప్పనేరని తన్వి

యస్త్రమంత్రము లెన్న † దభ్యసించె.

ఆ॥ వలుకుమనిన బెక్కు † వలుకుని ముగుడ యే

గతినొనర్ప సింహ † గర్జనములు

ననగమెఱసె ద్విజగ † దభిరామ గుణధామ

చారుసత్యభామ † సత్యభామ॥

కా॥ బ్రాహ్మణ్యని గర్జంబుగ నురల్ + సారంగయాధంబుగా
నావిల్లింద్ర శరాసంబుగ నరో + జాతుండు మేఘంబుగా,
దావిన్ముల్లసభంగినితి నురజి + ద్దావాగ్ని ముగ్ధంబుగా,
బ్రాహ్మటాళముసేసె బాణచయమం + భశ్మీకర శ్రీనిగాణ.

నీ॥ రాకేందు బింబమై + రవిబింబమై యొప్పు
నీరజాతేక్షణ + నమ్మెగంబు

కందర్ప కేతువై + ఘనధూమ కేతువై
యలరుఁ బూఁబోడిచే + లాంచలంబు

భావజురధియై + వ్రశయాంకురధియై
మెలయు నాకృష్టమై + మెలతచాప

మమృతవ్రవాహమై + యనలసందోహమై
తనరారు నింతిసం + దర్పనంబు

ఆ॥ హర్షదాయియైమ + హరోషదాయియై
వరగుముద్దరాలి + బాణవృష్టి
హరికినరికే జాడ + నందందశృంగార
వీరరసములోలి + విస్తరిల్లు.

—శరతల్పగతుడగు భీష్ముడు శ్రీకృష్ణునిస్తుతించుట—

కా॥ ఆలాపంబులు మానిచి త్తమమసి + పాయత్తముంజేసిదృ
గాలంబుల్ హరిమోమువైఁబఱపిత + త్కారుణ్యదృష్టివిని
య్యాలీభూతశరవ్యధానిచయుడై + మోదించిభీష్ముడుసం
శీలంబొప్పనుతింఁచెఁ గల్మషగజ + శ్రీనిహారి శ్రీహరిణ.

మ॥ త్రిజగన్మోహననీలకాంతిరసుపు + ద్దీపింఁచె బ్రాభాతసి
రజబంధువ్రధమైనచేలమువయి + రంజిల్లనీలాలక
వ్రజసంయుక్త ముఖారవిందమతిసే + వ్యంభై విజృంభింపమా
విజయుంజేరెడు వన్నె కాండు మదినా + వేళిండు నల్లవృడుకా॥

మ॥ హయగిరిఁగాముఖధూళిధూసరి కరి ♦ స్వస్తాలతోపేతమై
రయజాతశ్శిమో యబిందుయతమై ♦ రాజల్లు నమ్మోముతో
జయముంబార్థనకిచ్చు వేడ్కనసినా ♦ శస్త్రాహతింజాలనొ
స్త్రియుఁబోరించుమహానుభావుమదిలోఁ జింతింతునశాంతమున్

మ॥ నరుమాటల్ విని నవ్వుతో నుభయసే ♦ నామధ్యమతోఁగో
బరులీక్షింప రథంబునిల్చి పరభూ ♦ పాలావళింజాపుచుం
బరభూపాయువులెల్ల జాపులనశుం ♦ భక్తేలిపించిచు స
వర మేశుండు విలుంగుచుండెడునుహృ ♦ త్పద్మాసనాసీనుఁడై.

క॥ తనవారిఁ జంతుఁ జాలక॥

వెనుకకుఁబోనిచ్చగించు ♦ విజయనిశంకక
భునయోగవిద్యఁ బాపిన
మునివంద్యునిపాదభక్తి ♦ మునయున్ నాకున్॥

సీ॥ కుప్పించియెగసిన ♦ కుండలంబులశాంతి

గగనభాగంబెల్ల ♦ గప్పికొనఁగ
నుజీకిననోర్వక ♦ యుదరంబులోనున్న
జగములవేగునఁ ♦ జగతిగదలఁ
జక్రంబుఁజేబట్టి ♦ చనుదెంచురయమునఁ
బైనున్నపచ్చని ♦ పటమువాఱ
గమ్మితివాలావు ♦ నగుబాటుసేయక
మన్నింపుమనిగిడి ♦ మరలఁదిగువఁ

తే॥ గరికిలంఘించుసింహంబు ♦ కరణిమెఱసి

నేడుభిష్కునిఁ జంపుచు ♦ నిన్నుఁగాతు
విడుపుమరున! యనుచుమ ♦ ద్వితీయపృష్ఠ
దెరలిచనుదెంచు దేవుండు ♦ దిక్కునాకు॥

మ! తనకు భృత్యుఁడు వీనిఁగాచుటమహా + ధర్మంబువొమ్మంచు స
ర్వసారభ్యముపూని వగములుచేఁ + జోద్యంబుగాఁ బట్టుచు
మునికోలకవడిఁబూన్చి ఘోటకములక + మోడించి తాడించుచు
జనులక మోహము నొందఁజేయువర + మోత్సాహంబుకంసిం చెదగ
క! పలుకుల సగవులనడవుల

నలుకల నవలోకనముల + వాభీరవధూ

కులముల మనముల తాలియ

కొలుకులు వదలించునునిఁ + గొలిచెదమదిలోన!

ఆ. మునులు సృష్టులుజూడ + మునుధర్మజుని సభా

మందిరమున యోగ + మండపమునఁ

జిత్రమహిమతోడఁ + జెలువొందు జగదాది

దేవుఁ డమరువాడు + దృష్టియందు.

మ! ఒకసూర్యుండు సమస్తజీవులకుఁ దా + నొక్కొక్కడెవోడుబో
లిక నేడేవుఁడు సర్వకాలము మహా + లీలన్ నిజోత్పన్నజ
న్యకదంబుల హృత్సరోరుహములక + వానావిధానూనరూ
పకుఁడై యొప్పుచునుండునట్టి హరినేఁ + త్రాగ్ధింతు శుద్ధుండనై!
— + కుచేలచరిత్రసంబంధమగు పద్యములు + —

మ! కలలోనం దనుమున్నెఱుంగని మహా + కష్టాత్ముడైనట్టి దు
ర్బలుఁ డాచిత్రమయంబునక నిజపదా + జ్ఞాతంబులుల్లంబులోఁ
దలఁపన్నంత నెమెచ్చి యార్జిహరుఁడై + తన్నైననిచ్చున్ నుని
శ్చలభక్తిన్ భజించువారికిడఁడై + సంపద్విశేషోన్నతుక.
సీ! ఇందివరశ్యాము + పందితనుతాముఁ

గరుణాలవాలు భా + నురకబోలు

గాస్తుభాలంకారుఁ + గామితమందారు

సురుచిరలావణ్య + నురకరణ్య

హర్యక్షనిభమధ్యః * నఖలలోకారాధ్య
 ఘనచక్రహస్తః * గర్భాకస్త
 ఖగకులాధిపయానుః * గాత్రేయపరిధానుః
 బస్మగళయను స * బ్రాతనయను

తే. మకంకుండల సదృశః * మంజుభాష
 నిరుపమాకారు దుగ్ధసా * గరవిహరు
 భూరిగుణసాంధ్రు యదుకులాం * భోధిచంద్రు
 విష్ణురోచిష్ఠ జిష్ఠస * హిష్ఠఃగృష్ఠః॥

ఉ. ఏమితంబు సేసెనుకొ * యీధరిణీవిజోత్తముండు తొర
 కామున యోగివిస్ఫుర దు * సావ్యకుండై తనరారు నీజగ
 త్స్వామిరమాధివాధు నిజ * తల్పమునన్ వసియుచుచున్నవాఁ
 డిమహాసీయమూర్తి కన * యే మునిపుంగవు లెంతవారలున్.

చ॥ తనమృదుతల్పమందు పని * తామణియైనరమాలలామ పొం
 దునునడఁ గాఁదలంపక య * చువ్వవరుండెదురేగి మీదముం
 దనుకఁగఁ గాఁగిలింది యుచి * తక్కియలంబరితుష్టఁ జేయుచున్
 విషయమునన్ భజించె ధర * ణీనురుండెంతటిభాగ్యవంతుడో॥

సీ॥ బ్రాహ్మణోత్తమవేద * సాతనలబ్ధ
 క్షణగలచారు వం * శంబువలనఁ

బరిణయంబైనట్టి * భార్యనుశీల వ
 ర్తనములఁ దగభవ * ల్పద్మశయగున

తలఁపగృహక్షేత్ర * ధనదారపుత్రాదు
 లందునదిర్తంబు * చెందకుంట

హోమచున్నదియేను * దుదిలోకసంగి హ,
 ర్థంబు కర్మాచర * శంబుసేయు

తే. గతిమనంబులఁ గామమో ధితులుగాక
యర్థిమై యుక్తకగ్గంబు ధిలాచరించి
వ్రకికృతసంబంధములువాసి ధివ్యనిష్ఠ
దవిలియుందురు కొందఱు ధిత్తములుభువిసి.

క॥ దళమైనఁ బుష్పమైనను
ఫలమైనను ఫలిలమైనఁ ధిబాయనిధిక్కి
గొలిచినజనులర్పించిన
నెలమిన్ గుదిరాన్నముగనె ధియేనుభుజింతున్.

క॥ మురహారుడు పిడికెడగుకులు
గర మొప్పుఁగనారగించి ధికౌతూహలియై
మఱియును బిడికెడుగొనఁ ద
త్కరమన్ను పట్టికనుల ధిరకమలములన్.

క॥ సాంపారఁగ నితనికి బహు
సొకు దలందింప నివియ ధిచాలును నిశిభ
క్షింపఁగవలదు తిజగ
త్సంకుత్కర దేవదేవ ధిసర్వాత్మహరీ.

సీ॥ వరికింకఁగృహ స్వ ధిభావుండనైనట్టి
యేనేడనిఖిలావ ధినిశ్వరైస
యిందిరాదేవికి ధిననయంగనిత్యసి
వాసుడైయొప్పుఁ ధిన్వాసుదేవుఁ
దేదనన్నర్థిమై ధిదోడఁబుట్టినవాసి
త్రైపదిగాఁగిటఁ ధిగదియై జేర్చి
దైవంబుగానన్ను ధిభావించివిజయ
ముననుంచినత్కియిల్ ధిపూనినవసి

తే. చారు నిజవధూకర సరో ధ జాతకలిత

చామరానిలమున గత ధ శ్రీమునీశసి

శ్రీశుచాలిప్తచందనాం ధ చితకరాబ్జ

తలకులను నడులొత్తై వ ధ త్వలతమణిసి॥

ఉ॥ శ్రీనిధియిట్లు నన్ను బచ ధ రించి ఘనంబుగ విత్తమేదియున్

నసతేఱుగు గానబడె ధ నెన్నదరిదుగ్గెను సంపదంధుడై

కానక తన్నుజేరిదిని ధ కాక శ్రీతార్తిహారుండు నెక్కొసా

భోనిధి సర్వవస్తు పరి ధ పూర్ణునిగా నను జేయకుండునే.

—/ సూర్యోదయము /—

సీ॥ పొలోమిదనబాలు ధ పాన్పుపై గనుకట్టె,

బన్నినకవడంపు ధ బంతియనగ

నాయరర్థముల వ్య ధ యంబులొత్తిలిచాటు

కాలజాంఘికుచేతి ధ ఘంటయనగ

ఘనజంతుజీవిత ధ కాలరాసులవిధి

కొలువనెత్తినహేమ ధ కుంభమనగ

బల్లిమడిక్కంత ధ పరగై నేయుచో

మండటనిమకొన్న ధ ముకురమనగ

తే. గోపతా పోకమళమదివ్య ధ ఘటికమనగ

బద్ధిసీకాంతనోముల ధ ఫలమనగ

మూడుమూర్తులసారపు ధ ముద్దయనగ

మహిరమండలముదయూద్ధి ధ మూడునెప్పె.

—/ చంద్రోదయము /—

సీ॥ ప్రాచీదిశాంగవా ధ ఫాలతలంబున

దీనించుసింధూరి ధ తలకమనగ

దర్శించివిరహాల ♦ ధైర్యవల్లులుద్రోవ

చర్పకుండెత్తిన ♦ చాత్రమనఁగ

సలిగి కాలకిరాతుఁ ♦ డంధ కారమ్మగంబు

ఖండింపమెఱయుంచు ♦ ఖడ్గమనఁగ

గగనతమాలవృ ♦ త్తము తూర్పుకొమ్మురు

అలితమై మెఱయువ ♦ ల్లవమనఁగ

ఆ. దొంగలుఫంతసిల్ల ♦ దొంగలుభీతిల్లఁ

గడలి మిన్నముట్టి ♦ కడలుకొనఁగఁ

జాడిచె శీతకరుడు ♦ భూరిచకొరక

ప్రీతికరుడు జార ♦ భీతికరుడు.

సమాప్తము

గామోహోను హాస్యపుపాటలు

వెల 0—6—0.

ఇది శ్రీవల్లూరి జగన్నాథరావుగారిచే రచియింపబడినది. ఇందు కోడిపాట, కడవపాట, లంజపాట, గోంగూరపాట, ఎప్పుబాగ్గిహ్నానిపాట, పోలిపాట మొదలైనవి ముప్పయిరెండుపాటలు గలవు. పాఠవింతపాటలు, నవ్వువచ్చే పాటలు గలవు. వెల స్వల్పము, అనేక కోరికలపాటలు గామోహోనులో పాడబడుచున్నవి. ఇదివఱకు ముక్కూర్పులు పుస్తకములు అయిపోయినవి. ఇది ఐదవకూర్పు. స్వరపడినగాని పాటలు దొరకనేరవు. నేడేకార్డు వాయిదు.

సంగీత విమర్శన

వెల 0—12—0

ఇందు శ్రీహరి అవతారములన్నియు నాటకముగావ్రాయబడినవి. దీనియందు సాధ్యకర్నాటకమట్లుగూడా గలవు. ఈస్థాయిగా యంతకుమున్ను యానాటకము యెవ్వరిచేతను రచియింపబడియుండలేదు. ఈబుక్కు అచ్చువేయుచుండగనే అనేక ఆర్థరులు వచ్చియున్నవి. ఈనాటకము పత్రికావారి హస్తమందు వుండితీరవలెను. కొనితీరవలెను. చదివి ఆనందించి తీరవలెను. పత్రికపుస్తకభాండాగారము నందునలంకరించి తీరవలెను. ఆలస్యముచేసినచో పాటలుదొరకనేరవు.

వేశ్యాహితబోధిని

వెల 1—0—0

ఇందు వేశ్యలయొక్క మామూలయములున్నా, విలువయొకరితాళము, వేశ్యలకు మేడకట్టించి దివాలాతీయుటయు అనేక స చిత్రవిచిత్రమైన ఘర్షణలతో నిండియుండును. చాలా అద్భుతముగా యుండును.

సుబ్బారావు బుక్కుస్టెల్, ,

మద్రాసు, కృష్ణాజిల్లా.

ఊర్వశీశాప విమోచనం:

వెల 0—12—0 మార్చి 1906.

ఇది శ్రీ అయినాపురపు సుందర రామయ్యగారిచే రచియింపబడినది. అన్నిరసములు యిందుగలవు. ఇందుకు శచీరంభలతో పరస నెల్లావము. దూర్వానుకు ఊర్వశిని యిప్పించమని ఇందుని కోరుట. ఊర్వశిని ఇరదుడు రప్పించుట. ఊర్వశి బెట్టునరిజేయుట. ఆఖరకు వత్సకొనుట. దూర్వానుకురసఊర్వానవనములోనికి వెళ్ళి కామముతో దపించుట. ఊర్వశి వచ్చుట. దూర్వానుకు పైబడజొవుట. ఊర్వశి బెట్టునరిజేయుట. దూర్వానుకు కోపగించి ఊర్వశికి శాపము యిచ్చుట. ఊర్వశి గుర్రముఅయి విక్రమసేనునకు దొరుకుట. శ్రీకృష్ణుని కుమారుడైన మన్మథుడుకూడా ఊర్వశి గుర్రమునిమిత్తంబ్రయత్నముజేయుట మన్మథుడు యాగుర్రము దొరజేవరకు నీళ్లాహారములు ముట్టను అని ప్రతిజ్ఞజేయుట వారదుడు మన్మథుని విక్రమసేనుడగ్గరకు గుర్రము శాపలయునని వెళ్ళుట. విక్రమసేనుడు గుర్రము యివ్వనని చెప్పట. మన్మథుడు నీవని కట్టించెదనని ప్రతిజ్ఞచేయుట. విక్రమసేనుడు అభిమన్యుని శరణుకోరుట. మన్మథుడు అభిమన్యునివద్దకు అఘోరునిరాయభారిగా బాపుట. అభిమన్యుడువిడువనని చెప్పట. అభిమన్యుమన్మథుల యుద్ధము బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు వ్రత్యుత్తమై యుద్ధము నాపుజేయుట. ఊర్వశి శాపవిముక్తయై మనుష్యరూపము పొందుట చాలా అద్భుతముగా నుండును, ఇదివరకు అనేకవేలవ్రతులు ఖర్చు అయినవి. కొలదివ్రతులుమార్చి 1906 గలవు. త్వరపడుడు, త్వరపడుడు.

వలయువారు:—

కురుకూరి సుబ్బారావు బుక్కుస్టల్స్,

భీమడోలు, కృష్ణాజిల్లా.

